

Kulturministeriet

Undersøgelse af Kunstrådet

26. februar 2008

Udarbejdet af:
Pluss Leadership A/S

For:
Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K
Email: kum@kum.dk
Hjemmeside: www.kum.dk

Udgives kun elektronisk
ISBN: 978-87-7960-110-9

Layout:
Pluss Leadership A/S

Indhold

Indledning	1
1 Resumé af hovedkonklusioner og anbefalinger	2
2 Undersøgelsens indhold og metode	9
2.1 Kunstrådet – et indledende overblik	9
2.2 Undersøgelsens formål og fremgangsmåde	10
2.3 Metodiske overvejelser	10
3 Rammer og praksis	12
3.1 Loven og de overordnede rammer	12
3.2 Kunstrådet 2003-07 – Plan, praksis og resultater	13
3.3 Kunstrådet 2007-11 – Plan og tendenser	18
3.4 Kunstrådets opgaveafgrænsning	20
3.5 Afsluttende diskussion og vurdering	21
4 Kunstrådet og brugerne	22
4.1 Indledning	22
4.2 Om brugerbegrebet	22
4.3 Kvantitative tilfredshedsmålinger	23
4.4 Brugerpanelerne	23
4.5 Afsluttende diskussion og vurdering	26
5 Kunstrådets økonomi	27
5.1 Definition og afgrænsning af Kunstrådets midler	27
5.2 Kunstrådets midler i forhold til grad af bundethed	29
5.3 Vurdering af økonomistyring, rapportering og nøgletal	32
5.4 Afsluttende diskussion og vurdering	33
6 Struktur og samarbejde	34
6.1 Organisatorisk overblik	34
6.2 Opgaver og kompetencefordeling	34
6.3 Størrelse og sammensætning	38
6.4 Udpegningsmetoder og principper	41
6.5 Repræsentantskabet	43
6.6 Snitflader og samarbejde med Kunstfonden	45
6.7 Kunstrådets sekretariat og sekretariatsbistand	46
6.8 Afsluttende diskussion og vurdering	50
7 Det internationale samarbejde	52
7.1 Aktører og opgaver	52
7.2 Overordnet struktur og samarbejde	53
7.3 Kunstrådets internationale organisering	55
7.4 Afsluttende diskussion og vurdering	57
8 Bilag 1: Kildeliste	58

INDLEDNING

Kulturministeriet har i perioden op til 2003 gennemført en større omstilling, herunder revision af kunststøtteleven og etablering af Kunststyrelsen og Kunstrådet.

Kunstrådet er blevet til i form af en samorganisering af en række tidligere faglige råd, nævn og centre og har i dets nuværende form eksisteret siden 2003, funderet på den hertil etablerede Lov om Kunstråd. Loven skal revideres i 2008–09, og Kulturministeriet har rekvireret denne uvildige undersøgelse af Kunstrådet 2003–07 med det sigte at kvalificere overvejelserne omkring revisionsbehovet. Undersøgelsen omfatter ikke de fire basislove for de enkelte kunstarter.

Undersøgelsen er udarbejdet af Pluss Leadership over fire måneder i efteråret 2007. Undersøgelsen har bestået af en omfattende desk research, 32 interviews, 2 brugerpaneler og 2 fokus-gruppeinterviews.

Vi takker for godt samarbejde og håber, at undersøgelsen kan virke befordrende i det fremtidige arbejde med at udvikle og understøtte kunsten i Danmark og dansk kunst internationalt.

Pluss Leadership A/S
Februar 2008

Rapportens opbygning er som følger:

Kapitel 1 omfatter et resumé af hovedkonklusioner og anbefalinger.

Kapitel 2 præsenterer undersøgelsens indhold og metodiske overvejelser.

Kapitel 3 analyserer lovens intentioner og Kunstrådets overordnede rammer.

Kapitel 4 fokuserer på brugerne, deres oplevelser med Kunstrådet og ønsker fremadrettet.

Kapitel 5 omfatter en kortlægning og analyse af de økonomiske rammer for Kunstrådet.

Kapitel 6 analyserer Kunstrådets organisatoriske rammer, kompetencefordeling og relationer, samt sekretariatsbetjeningen.

Kapitel 7 omfatter en kortlægning af aktørerne inden for internationalt kultursamarbejde sammen med en vurdering af Kunstrådets organisering på feltet.

1 RESUMÉ AF HOVEDKONKLUSIONER OG ANBEFALINGER

Det følgende er et resumé af hovedkonklusioner og anbefalinger. For præcisering af betegnelser og begreber henvises til kapitel 2.

Kunstrådet skal ifølge Lov om Kunstråd varetage tre hovedopgaver: 1) Yde støtte til kunstneriske formål, 2) Rådgive og bistå offentlige myndigheder og 3) Sætte centrale temaer til debat. Lovens intentioner om at styrke helhed og sammenhæng i kunststøtten, mellem kunstarterne og mellem det nationale og det internationale er ligeledes centrale i varetagelsen af Kunstrådets opgaveportefølje.

-
1. Kunstrådet kan inden for rammerne af Lov om Kunstråd løse hovedopgaverne. Intentionerne om mere helhed og sammenhæng er i stigende grad blevet indfriet, men med forsat rum for forbedring.
-

Af forskellige årsager er der stor forskel på, hvordan det første Kunstråd (perioden 2003 – 2007) har løftet opgaven, og hvilke mål og intentioner det nye Kunstråd (2007 – 2011) har fremlagt.

Opgaven med at samle de fire kunstarter og de tidligere råd og centre har været stor for det første Kunstråd. Holdningerne har flyttet sig over perioden i retningen af mere fælles udsyn på de overordnede linjer. Med det nye Kunstråd er der slået takter an til en væsentligt mere strategisk arbejdsform. Det er endnu for tidligt at vurdere effekten heraf, men den aktuelle respons fra de interviewede Kunstrådsmedlemmer er positiv.

I forhold til at yde støtte, har det første Kunstråd taget udgangspunkt i de enkelte kunstarter gennem separate handlingsplaner for hvert område, mens det overordnede råd har varetaget forvaltningen af tværfaglige og tværkunstneriske projekter. Det nye Kunstråd har som ambition, at støtten forvaltes sammenhængende og på grundlag af en fælles overordnet strategi, med respekt for de enkelte kunststarters autonomi og med tværkunstneriske projekter og talentpleje udlagt til udvalgene.

Rådgivningsopgaven og den faglige sparring med Kunstrådet fungerer endnu ikke optimalt. Kunstrådet oplever generelt, at det i større udstrækning kunne inddrages tidligere i faglige og fagpolitiske processer, som det for eksempel var tilfældet i forbindelse med kommunalreformen. Hertil kommer, at kommunikationslinjerne ind til Kunstrådet er uklare, hvilket giver anledning til misforståelser. Departementet oplever omvendt, at det er blevet nemmere at søge og få faglig rådgivning og sparring og fremhæver styrken i "én indgang til kunsten".

Ligeledes kan Kunstrådet styrke sin rolle som *debatskaber*. Det første Kunstråd iværksatte og deltog i forskellige kunstpolitiske debatter, men der er behov for en styrket og mere systematisk indsats her. Brugere har endnu ikke oplevelsen af Kunstrådet som et dagsordensættende og debatskabende organ. Det nye Kunstråd har prioriteret opgaven højt i sin handlingsplan og i praksis i forbindelse med lanceringen af handlingsplanen i januar 2008.

Mere *sammenhæng* mellem kunstarter ser vi klare potentialer i. Det tidligere Kunstråd fik ikke sat det tværgående samarbejde mellem udvalgene i spil i nævneværdigt omfang. De tværkunstneriske projekter blev det overordnede råds ansvar, og udvalgene fokuserede i vid udstrækning på egen kunstart.

Sammenfattende vurderer vi, at loven fungerer som ramme for statens kunststøtte inden for de fire kunstarter, og at den rummer en række muligheder, som med fordel kan udnyttes bedre.

Vi anbefaler:

- At såvel departement, Kulturministerium, Kulturminister som Kunstråd ser rådgivningsopgaven og den løbende dialog om faglige og fagpolitiske spørgsmål på kunstrådet som et potentiale, der kan udnyttes i endnu højere grad.
- At der strammes op på de styringsmæssige rammer omkring Kunstrådets fireårige cyklus, herunder mere professionelle overdragelsesaktiviteter i forbindelse med overgangen fra et Kunstråd til et nyt, handlingsplanens anvendelighed til evalueringsformål, samt årsberetningernes gennemsigtighed i forhold til økonomiske og øvrige nøgletal.
- At overgangsperioden til et nyt råd starter 1. januar, samt at det afgående Kunstråds handlingsplan gælder ½ år ind i den næste periode. Det giver ro til, at et nye råd kommer ind i sagsgangene og kontinuitet i forhold til de prioriteringer og linjer, der er lagt fra det afgående råd.
- At arbejdet med at forankre organisationen og styrke samarbejdet i forhold til de fire kunstarter videreføres yderligere inden en eventuel generel opgaveudvidelse undersøges.
- At der åbnes for en bredere fortolkning af lovens bestemmelse af Kunstrådets kunstneriske felt. F.eks. ved at ansøgninger med elementer fra kunstarter, der ikke indgår i Kunstrådets portefølje, kan tages i betragtning, hvis de i øvrigt opfylder betingelserne for støtte.

2. Brugerne har overordnet set tillid til Kunstrådet; de er tilfredse med Kunststyrelsens betjening, men efterlyser mere gennemsigtighed og åbenhed.

Den nyeste kvantitative brugerundersøgelse fra januar 2008 viser, at 62% af brugerne har et godt eller meget godt indtryk af Kunstrådet. Statens Kunstfond får til sammenligning 65%. Brugere føler sig ifølge undersøgelsen godt behandlet af sagsbehandlerne, har tiltro til Kunstrådets kompetence og er trygge ved fagligheden. I brugerpanelerne blev de samme forhold generelt set fremhævet. Samtidig fremgik det her, at Kunststyrelsens rolle i kunststøttesystemet giver anledning til uklarhed, at kompetencefordelingen imellem de forskellige organer er uklar, og at der efterlyses mere åbenhed omkring kriterier for tildeling og generelt mere dialog mellem Kunstrådet og miljøerne.

Vi anbefaler:

- At der med udgangspunkt i de hidtidige erfaringer sættes fokus på klar formidling af kriterier, begrundede afslag, samt evt. oplysninger om muligheder for yderligere information.
- At der arbejdes på en mere konkret og levende formidling af Kunstrådets arbejde.
- At der sikres standardiserede opgørelsesmetoder i forbindelse med Kunstrådets tildelingspraksis og dokumentation, herunder at der sker en præcisering af hvilke kriterier, der skal tages til indtægt og måles på. Det kunne fx gælde geografi, køn og andre relevante faktorer.

3. Kunstrådets økonomiske rammer og vilkår er ændret markant gennem perioden.

Kunstrådets samlede økonomi kan opdeles i tre kategorier, hhv. "Frie midler", "Frie midler øremærket kunstarter" og "Puljer og ordninger, bundet af lovgivning eller politiske aftaler". I den treårige periode 2004-06 udgjorde den samlede økonomi i alt 944 mio. kr.

I den første rådsperiode (2003-06) havde det overordnede råd i frie midler en bevilling på 40 mio. kr. årligt i tre af de fire år (i alt 120 mio. kr. bevilget for perioden 2003-05, men de facto anvendt i perioden 2004-06). I anden rådsperiode er disse midler beskåret kraftigt, således at det nye overordnede råd i frie midler for 2007 har haft en bevilling på i alt 9,7 mio. kr. Set i forhold til det tidligere niveau på 40 mio. kr. årligt, har det betydet, at det nye overordnede råd har måttet definere sine ambitioner, mål og arbejdsform ud fra en noget anderledes økonomisk virkelighed end det første. På regeringens finanslovsforslag (som er offentliggjort umiddelbart inden afslutningen af denne undersøgelse) er den tilsvarende bevilling for 2008 på 15 mio. kr.

For de enkelte udvalg har bevillingen af frie midler, som er øremærket kunstarterne, i faktiske tal været stabile igennem perioden og udgør fortsat den største andel af bevillingerne – i alt 178,8 mio. kr. i 2007, svarende til 49% af de samlede midler, mod 57% i 2004. De politisk eller lovgivningsmæssigt fastsatte puljer og ordninger har igennem perioden udgjort en stigende andel af de samlede midler, særligt inden for musik- og scenekunstormråderne. I 2007 udgør andelen af denne type bevillinger 44% af den samlede bevilling til Kunstrådet, mod 25% i 2004.

Kunstrådet spiller også en vis rolle i forbindelse med bevillingerne til egnsteatre, små storbyteatre, børneteater og opsøgende teater samt musikskolerne, men der ikke er tale om en beslutningskompetence i forbindelse med fordeling af midler til disse formål, og de er derfor ikke medtaget i den økonomiske ramme i denne undersøgelse.

Vi anbefaler:

- At der gennemføres en bred politisk og fagpolitisk debat med relevante politiske og faglige parter, herunder Kunstrådet, Kulturministeren og folketingets kulturudvalg, om økonomiske fordelingsprincipper, og at der i forlængelse heraf fastlægges principielle målsætninger i forhold til, hvor stor en del af Kunstrådets bevillinger, der bør være frie hhv. øremærkede gennem politiske eller lovgivningsmæssige aftaler.
- At arbejdet fra 2004/05 omkring forenklingsredegørelsen, som udmøntede sig i en række konkrete anbefalinger til forenklinger, genoptages i opdateret form.
- At det endeligt afklares, hvorvidt institutioners driftstilskud skal indgå i Kunstrådets opgaveportefølje i det nuværende omfang. Der foreligger et notat fra Kunstrådsmøde i marts 2006, som beskriver en mulig model, og som kunne danne udgangspunkt for en endelig afgørelse i det nye Kunstråds regi. Særligt af hensyn til de berørte institutioner finder vi en afklaring vigtigt.

4. Forbedret økonomistyring og afrapportering.

I vores undersøgelse er vi blevet mødt af stor kompleksitet i forhold til økonomi og nøgletal. Det har vist sig vanskeligt at få et anvendeligt økonomisk overblik, fx er et sådant ikke umiddelbart tilgængeligt i årsberetningerne. Interviewede Kunstrådsmedlemmer har beskrevet dette som et strategisk og styringsmæssigt problem i deres arbejde. Ligeledes er der i evalueringen af det første Kunstråds sekretariatsbetjening peget på, at der er væsentlige udfordringer her.

Vi anbefaler:

→ At der sker en væsentlig professionalisering af økonomistyring, opfølgning og dokumentation, målrettet primært Kunstrådet, men også kulturpolitikere og kunstnermiljøerne, med klare økonomiske nøgletal som strategisk og prioriteringsmæssigt dialog- og beslutningsgrundlag.

5. Der har i perioden siden 2003 været en hensigtsmæssig udvikling i opgave-, arbejds- og kompetencefordeling mellem overordnet råd og udvalg. Den samlede Kunstrådsorganisation, inkl. den administrative organisation, fungerer endnu ikke som én enhed.

Samlet set vurderer vi, at opgaver og kompetencefordeling mellem det overordnede råd og udvalgene over de forløbne år i stigende grad er kommet til at fungere hensigtsmæssigt set i forhold til opgaver og intentioner med loven og den nye struktur.

Første råd tog afsæt i de forskellige kunstarters egenart og udvalgenes autonomi, og det overordnede råd varetog de tværkunstneriske og tværgående projekter. Det nye råd tager afsæt i, at det er en fælles opgave for det samlede Kunstråd at skabe dynamik mellem kunstarterne og støtte tværkunstneriske projekter og nyskabende kunst. Tværkunstneriske projekter og talentudvikling er som det nye lagt ud i udvalgene. Det er sket ud fra antagelser om, at disse aspekter knytter sig til konkrete kunstfagligheder og med baggrund i, at det overordnede råd ikke har så mange frie midler som i den tidligere periode.

Det tidligere overordnede råd brugte uforholdsmæssig megen tid på sagsbehandling, samtidig med at det mødte megen kritik og problematisering af, hvorvidt de fornødne kompetencer var til stede. Set i det lys og ud fra de øvrige nævnte omstændigheder, vurderer vi, at det nye råd har taget en fornuftig og nødvendig beslutning. Det er for tidligt at vurdere konkrete resultater og konsekvenser af dette skift i kompetencefordelingen.

Kunstrådet – med det overordnede råd, de fem udvalg og fagcentrene i Kunststyrelsen – har i vid udstrækning ageret som parallelle enheder og ikke som en fælles organisatorisk enhed. Der er over perioden sket en udvikling, men der er stadig et stykke vej at gå. Ændres denne praksis ikke snart, vil situationen blive cementeret, og de ønskede effekter af Lov om Kunstrådet mindsket.

Vi anbefaler:

- At man fastholder det overordnede råd som et organ, der kan udfordre, overvåge, koordinere og på forskellig vis bidrage til dynamik og tværgående samspil – alt sammen med respekt for de kunstfaglige kompetencer. For os at se er det afgørende for indfrielse af lovens intentioner. I forlængelse heraf skal det overordnede råd have frie midler i et rimeligt omfang, så det har mulighed for at gøre sin indflydelse gældende. Det nuværende bevillingsniveau til frie midler forekommer alt andet lige som for lidt til at indfri ambitionen med Lov om Kunstråd.
- At man evaluerer arbejdsdeling og kompetencefordeling internt i Kunstrådet, mellem det overordnede råd og udvalgene og evt. tydeliggør aftalerne herom i forretningsordenen.
- At emnet om samarbejde og fælles indsats sættes højt på Kunstrådets og Kunststyrelsens dagsorden. Samarbejds klimaet i det nye Kunstråd virker godt, og fagcentrene i Kunststyrelsen vil generelt set gerne samarbejde noget mere.

-
6. Kunstrådets størrelse, sammensætning og udpegningsprincipper fungerer hensigtsmæssigt. Principperne for udpegning og udskiftning, herunder karensen, er med til at sikre legitimitet og klarhed.
-

Vi vurderer, at det overordnede råds størrelse og sammensætning fungerer udmærket, og at den nuværende struktur kan fastholdes. Repræsentation af udvalgsformændene i det overordnede råd er nødvendigt set i lyset af opgaverne og intentionen om sammenhæng. Menige medlemmer i det overordnede råd er nødvendige i forhold til at optimere mulighederne for, at diskussioner, beslutninger og aktiviteter bliver mere end "summen af fire fagligheder".

Udvalgenes størrelse og sammensætning mener vi ligeledes kan fastholdes. Strukturen er i øvrigt som i de tidligere råd med 5 medlemmer i hvert udvalg, bortset fra musikudvalget, der er gået fra 10 til 7 medlemmer. Der vil altid være et element af "tilfældighed" i forhold til, hvilke særlige kunstfaglige kompetencer, der udpeges af hhv. minister og repræsentantskab, men i lyset af armlængdeprincippet er dette den bedst mulige måde at udpege på.

Udpegning af medlemmer til Kunstrådet og principperne for udskiftning, med samlet udskiftning af hele rådet hver fjerde år ("clear cut"), virker ligeledes hensigtsmæssig, primært ud fra ønsket om at et nyt råd skal kunne sætte sin helt egen dagsorden. Karensbestemmelserne bidrager til at holde systemet fri af myter og er et hensigtsmæssigt legitimeringsprincip.

Vi anbefaler:

- At de menige medlemmers rolle afklares og tydeliggøres, fx i forretningsordenen.
- At det aktuelle udskiftningsprincip med "clear cut" videreføres, og at rammer og praksis omkring overdragelse fra et Kunstråd til et nyt systematiseres og styrkes.

-
7. Repræsentantskabet er centralt som udpegningsorgan, men har i den nuværende model vanskeligt ved at finde sin rolle udover dette.
-

Repræsentantskabets rolle som udpegningsorgan er et centralt demokratisk princip, som vægtes højt både i og udenfor systemet, ligesom det er værdsat, at de politiske og kunstneriske miljøer mødes. Derudover er det vores vurdering, at man med den nuværende model har sat sig mellem to stole. Repræsentantskabet har ikke en klart defineret rolle eller bemyndigelse over for Kunstrådet, men skal alligevel "følge rådets virke". Med den brede skare af interessenter og fagligheder, der er repræsenteret, er det vanskeligt at opnå enighed og fælles front i denne opfølgning.

Vi anbefaler:

→ At man *enten* omdefinerer repræsentantskabet til et rent udpegningsorgan med ansvar for et årligt bredt funderet og højt profileret kunstpolitisk møde (à la det tidligere Sorømøde), *eller* sammenlægger de to repræsentantskaber for Kunstfonden og Kunstrådet og opdeler dagsordenen i fornødent omfang, herunder Kunstfondens fordeling af de livsvarige ydelser.

8. Statens Kunstfond og Kunstrådet udgør en tostrengt støttestruktur med enkelte overlap.
-

Kunstfonden og Kunstrådet har defineret deres arbejdsdeling i en gensidig samarbejdsaftale, med enkelte overlap på litteraturområdet. De to støttesystemer fungerer uden noget egentligt konkret samarbejde. Brugerne betoner vigtigheden af "to indgange til støtte", især inden for de individuelle kunstarter.

Vi anbefaler:

→ At en entydig arbejdsdeling på litteraturområdet fastlægges. Vores forslag her er, at der nedsættes et udvalg, udpeget af de to formandskaber, som fremkommer med et beslutningsoplæg.

9. Den administrative organisation får ros for medarbejdernes serviceniveau og kompetence, men rummer herudover både systembetingede og kulturbårne udfordringer.
-

Lovens intentioner om øget helhed og sammenhæng skal understøttes af et sammenhængende og samarbejdende administrativt støttesystem. Der er da også realiseret en række effektiviseringsgevinster. Men de potentialer, der lå til grund for fusionen af de tidligere informationscentre og rådsadministrationer, er ikke slået igennem i nævneværdigt omfang. I forhold til planerne om at udnytte de kunstfaglige, administrative og projektmæssige kvalifikationer bedre på tværs, er der stadig et stykke vej at gå. De planlagte og igangværende udviklingsprojekter omkring bl.a. LEAN, elektronisk sagsbehandling mv. i Kunststyrelsen er centrale her og vil formentlig medvirke til en nødvendig udvikling og professionalisering af administration og sagsbehandling.

I forhold til de mere kulturbårne udfordringer i administrationen gælder, at den første rådsperiode var præget af strukturomlægningen og stor udskiftning i personale og ledelse i fagcentrene. Dette synes at have stabiliseret sig, og de adspurgte, nuværende kunstrådsmedlemmer udtrykker alle tilfredshed med deres respektive faglige centre og sekretariatsbetjeningen herfra. Der er

imidlertid mange meldinger om dårlig samarbejdskultur, stort arbejdspres og unødvendigt langsomme arbejds gange og bureaukrati.

En del af den kritik, der har været omkring etableringen af Kunstrådet, har drejet sig om en oplevet uhensigtsmæssig dobbeltrolle i fagcentrenes opgaveportefølje. Disse skal betjene både fagudvalg, politikere og Kulturministeriets departement. Centercheferne oplever ikke selv, at det er noget problem. Det er vores vurdering, at oplevelsen er funderet i en tids- og personafhængig kontekst, som ikke længere er aktuel. Dog er det nødvendigt med klare og skarpe kommunikationsmæssige retningslinjer og åbenhed omkring mulige dilemmaer og håndtering af dem.

Vi anbefaler:

- At den planlagte udvikling og professionalisering af administrative processer og IT-systemer fortsættes og skærpes, med fokus på at styrke helhed, sammenhæng og synergi i sekretariatsbetjening og sagsbehandling.
- At en fortsat udvikling af den fælles organisationskultur accelereres, herunder at fornyelsen vægter dialog og samarbejde.

10. Det internationale samarbejde fungerer bedre end hidtil, men strukturen og kompetencefordelingen er fortsat uklar.

Lov om Kunstrådet indeholder intentioner om bedre koordinering og øget sammenhæng mellem national og international kunststøtte. Hovedparten af de adspurgte aktører vurderer, at samarbejdet er blevet bedre og i højere grad til gavn for kunsten og kunstnerne. De internationale aktører er enedes om en fælles platform med nedprioritering af større tværgående fremstød og med markedsdifferentiering i forhold til kunstarter og disses prioriteringer og muligheder.

De internationale aktører oplever imidlertid fortsat, at strukturen er kompleks og ugenomsigtig, ligesom vi vurderer, at der er uklare kompetenceforhold mellem de centrale internationale aktører med parallelle systemer uden fornødent tværgående samarbejde og ressourceoptimering. Hovedparten af de internationale aktører efterspørger fra Kunststyrelsen en mere systematisk information og åben kommunikation omkring indholdsmæssige og økonomiske disponeringer.

Udvalget for international billedkunst er udtryk for en særlig, politisk vedtagelse i forbindelse med strukturændringen i 2003. Udvalget hviler på "kan-paragraffen" under § 6 i Kunstrådsloven, og billedkunsten er således den eneste kunstform, der organisatorisk har adskilt national og international kunststøtte.

Vi anbefaler:

- At arbejdet med at professionalisere rammerne for det internationale arbejde videreføres, og at Kunststyrelsen opprioriterer information og åben kommunikation med henblik på at motivere til mere dynamisk samarbejde og bedre samlet ressourceudnyttelse.
- At man sammenlægger de to billedkunststudvalg og laver en lovændring som følge heraf. Dette skal ikke mindst ses i lyset af den stadig stigende globalisering og ønsket om at styrke sammenhæng mellem national og international kunststøtte.
- At man på det operationelle niveau prioriterer systematisk kompetenceudvikling vedrørende internationalt arbejde og øget videndeling på tværs af Kunststyrelsens internationalt arbejdende enheder og medarbejdere.

2 UNDERSØGELSENS INDHOLD OG METODE

I det følgende præsenteres undersøgelsens fokus: Kunstrådet, samt undersøgelsens formål og metode. Videre beskrives diverse afgrænsninger og forbehold.

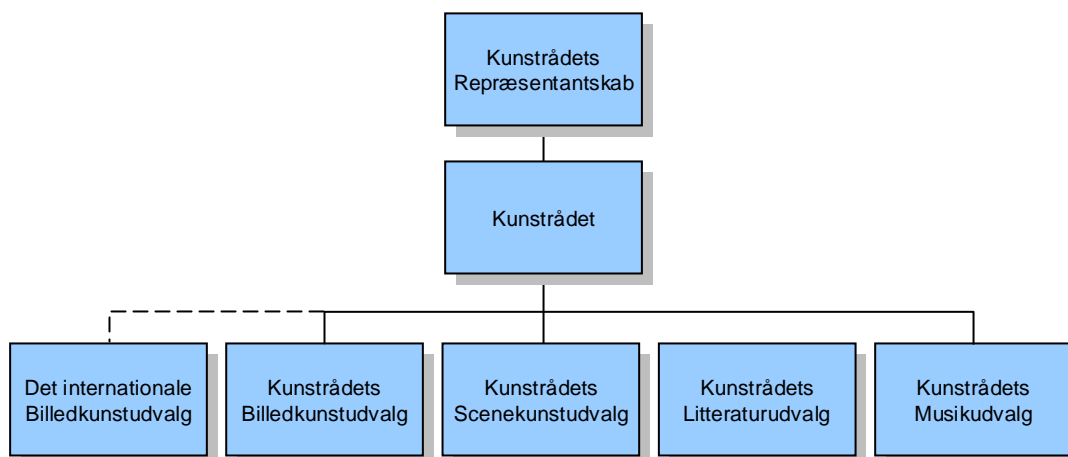
2.1 Kunstrådet – et indledende overblik

Kunstrådet er organiseret med et repræsentantskab, et overordnet organ og fem underliggende enheder. Det overordnede organ benævnes også Kunstrådet og har 10 medlemmer. De fem underliggende enheder er fire lovbundne udvalg:

- Kunstrådets Billedkunstudvalg (5 medlemmer)
- Kunstrådets Litteraturudvalg (5 medlemmer)
- Kunstrådets Musikudvalg (7 medlemmer)
- Kunstrådets Scenekunstudvalg (5 medlemmer)

Samt Kunstrådets Internationale Billedkunstudvalg (5 medlemmer), som Kulturministeren ifølge loven kan vælge at nedsætte. De fire førstnævnte er repræsenteret med deres formand i det overordnede råd.

Kunstrådets organisering

Det første *Kunstråd* har fungeret fra juli 2003 til marts 2007, og et nyt er herefter tiltrådt, gældende til marts 2011. Den administrative betjening af Kunstrådet foregår fra *Kunststyrelsen* med forankring i et centralt Kunstrådssekretariat og fire kunstfaglige centre.

Til indledende information skal også nævnes *Kunsthjælpen* (Statens Kunstfond), som er et selvstændigt kunststøtteorgan, parallelt med Kunstrådet, og ligeledes administrativt betjent fra Kunststyrelsen. I denne undersøgelse vurderes Kunsthjælpen alene ud fra relationen til Kunstrådet.

2.2 Undersøgelsens formål og fremgangsmåde

Formålet med nærværende undersøgelse er som følger:

Formålet med undersøgelsen er:

1. At belyse Kunstrådets opgaver og resultater i dets første periode (2003 – 07) samt vurdere, i hvilket omfang loven og dens intentioner indfries
 2. At vurdere Kunstrådets struktur og funktionsbetingelser, herunder også den økonomiske struktur og fordelingspraksis
 3. At vurdere kompetencefordeling, arbejdsdeling, samarbejde og relationer i forholdet mellem Kunstrådet og hhv.:
 - a. de primære samarbejdspartnere; udvalg og repræsentantskab
 - b. Kunstfonden
 - c. andre aktører vedrørende international kulturudveksling
 - d. de interne samarbejdspartnere; Kunststyrelsen, departementet og Kulturministeren
 - e. fagcentrene og Kunstrådets sekretariat
 4. At fremkomme med fremadrettede konklusioner og anbefalinger, relateret til hhv. politisk/lovgivningsmæssigt, organisatorisk og operationelt niveau
-

Dataindsamlingen er først og fremmest funderet på desk research i forhold til basisdokumenter (fremgår af kildelisten), budgetter og uddelinger samt 32 interviews med repræsentanter for det afgåede og det nye Kunstråd, repræsentantskab, sekretariat og fagcentre, Kunststyrelsen, Kulturministeriet, Kunstfonden og aktører vedrørende det internationale samarbejde.

Hertil kommer afholdelse af to brugerpaneler i hhv. Århus og København, med deltagere udvalgt på basis af lister over ansøgere til Kunstrådet (ved tilfældighedsprincippet). Desuden to fokusgruppeinterviews med hhv. repræsentanter fra Kunststyrelsen og Kulturministeriet samt det nuværende Kunstråd og brugerrepræsentanter med henblik på diskussion og kvalificering af evalueringens temaer.

2.3 Metodiske overvejelser

I det følgende redegør vi kort for en række metodiske afgrænsninger og forbehold:

- **Kunstrådets funktionsperiode i forhold til evalueringen**
Kunstråd 2003-06 var "første generation" i den nye struktur og som sådan speciel i forhold til en overordnet vurdering af strukturens hensigtsmæssighed. Dels var mange af medlemmerne og mange medlemmer af repræsentantskabet generelt betragtet imod strukturlægningen. Dels gik der mange ressourcer til overhovedet at indkredse opgaven, den nye platform og en ny samarbejds- og kommunikationsform. Kunstråd 2007-11 er ikke på samme måde bundet af tidligere strukturer, men rådet har i skrivende stund alene fungeret i 10 måneder. Tidsaspektet bør tackles med åbenhed om problemstillingen og dens konsekvenser, og vi vil konkret søge at sondre mellem erfaringer fra det tidligere Kunstråd og tendenser i det nye Kunstråds arbejde.

Konkret kan vi – alene over de fire måneders evalueringsperiode – mærke et fokusskifte. Hvor der i efteråret 2007 fortsat var meget fokus på det afgåede Kunstråds erfaringer og testamente, er der i det nye år sket et væsentligt fokusskift. Lanceringen af det nye Kunstråds handlingsplan medio januar 2008, herunder den markante pressedækning, har medvirket til øget fokus på de nye kunstfaglige prioriteringer og det nye Kunstråds økonomiske råderum.

▪ **Personafhængighed i konstruktionen**

Kunstrådets konstruktion og funktion er meget personafhængig, og den relativt korte periode, Kunstrådet har eksisteret, gør det vanskeligere at adskille personbårne fra strukturelle faktorer, jf. ovenstående punkt. En armslængdeorganisation med demokratiske udpegningsprincipper vil imidlertid altid have denne personafhængighed. Udfordringen er således et vilkår for undersøgelsen, som vi vil søge at forholde os åbent og nuanceret til.

▪ **Forskelligheden i kunstarter**

De fire kunstarter og deres funktionsbetingelser er forskellige. Det har mange aktører betonet over for os. Vi medgiver, at dette er vigtigt at være opmærksom på og have respekt for i analyserne. Men vi vil samtidig, hvor dette er relevant, diskutere temaet. Dels mener vi ikke, at forskelligheden altid er central, dels kan man i visse forhold med fordel differentiere, så man fx tænker helhed i forhold til organisatoriske rammer og forskellighed i forhold til kunstfagligt indhold. Videre skal fremhæves, at der ikke foretages selvstændige analyser af de enkelte kunstområder og basislove. Evalueringen belyser alene de overordnede temaer i relation til Lov om Kunstrådet, og de enkelte kunstarter med relaterede problemstillinger inddrages som eksempler, hvor dette er relevant.

▪ **Begrebsfortolkninger**

Vi har oplevet, at centrale begreber og emner har forskellige betegnelser, ligesom flere af de organisatoriske enheder har skiftet navn (nogle af dem flere gange) siden Lov om Kunstrådet blev vedtaget i 2003.

Dette peger for os at se på vigtigheden af, at Kunstrådet og Kunststyrelsen arbejder med begrebspræcisering, tydelighed og konsekvens. Tilsvarende gælder for os i denne undersøgelse, at vi skal være tydelige og konsekvente i brug af begreber og betegnelser. Vi har således valgt at anvende de navne, som anvendes i dag, med mindre der direkte citeres fra lovtæksten eller andre kilder fra de år, hvor betegnelserne var nogle andre. Den linje, der er lagt i forhold til benævnelser af de centrale organisatoriske enheder, er:

- "Kunstrådet" omfatter både overordnet råd og udvalg
- "Det overordnede råd" refererer til Kunstrådet uden udvalg
- "Udvalgene" refererer til de fem kunstfaglige udvalg, med mindre andet er nævnt
- "Kunsthjælpen" refererer til Statens Kunstfond
- "Sekretariatsbistand" eller "sekretariatsbetjening" anvendes i bred forstand om de administrative aktiviteter, der udføres som støtte for Kunstrådet
- "Kunstrådets sekretariat" er den enhed i Kunststyrelsen, der betjener det overordnede råd
- "Fagcentre" er de enheder i Kunststyrelsen, der bl.a. betjener de respektive udvalg.
- Øvrige enheder i Kunststyrelsen, som berøres, benævnes med navns nævnelse.

3 RAMMER OG PRAKSIS

Kapitlet indledes med en præsentation af de overordnede rammer for Kunstrådet. Dernæst følger to afsnit, der omhandler det faktiske arbejde i Kunstrådet, hhv. første og anden periode, samt en vurdering af opgaveafgrænsningen. Endelig følger en diskussion og perspektivering.

3.1 Loven og de overordnede rammer

Kunstrådet har ifølge Lov om Kunstrådet¹ (Kunstrådsloven) følgende formål og opgaver:

Formål

- At fremme udvikling af kunsten i Danmark og dansk kunst i udlandet.

Opgaver

- Yde støtte til kunstneriske formål
 - Rådgive og bistå offentlige myndigheder
 - Sætte centrale temaer til debat.
-

Intentionerne bag loven og den nye struktur fremgår bl.a. af Kulturministerens bemærkninger ved fremsættelse af loven.² Heraf fremgår følgende forandringsparametre:

- Styrke helhed og sammenhæng i kunststøtten, mellem kunstarterne og mellem Kunstfond og Kunstråd
- Sikre at den tværestetiske kunst og nye kunstområder ses i sammenhæng med de etablerede kunstarter
- Understøtte og styrke eksperimenterende og nyskabende kunst
- Forbedre koordinering af international kunst- og kulturudveksling og skabe bedre sammenhæng mellem national kunststøtte og internationale indsatser.

Loven beskriver, at "Kunstrådets virksomhed omfatter litteratur, teater, billedkunst og musik, samt andre kunstformer og -udtryk, som kan sidestilles med de nævnte, og som ikke kan få statsstøtte efter anden lovgivning". Kunstrådet har således overtaget opgaverne fra de tidligere statslige råd og centre; Statens Musikråd, Teaterrådet, Billedkunstrådet, Litteraturrådet, Internationalt Kulturråd samt Dansk Musik Informations Center, Center for Dansk Billedkunst og Dansk Litteraturinformationscenter, samt visse opgaver fra Kulturministeriets Udviklingsfond og Kulturrådet for Børn. Kunstrådsloven relaterer sig direkte til de fire basislove for de respektive kunstarter³.

Kunstrådsloven omfatter ikke film, arkitektur, kunsthåndværk og design, hvis virkefelter dækkes af hhv. Det Danske Filminstitut (DFI), Dansk Arkitektur Center (DAC) og Danish Crafts (alle Kulturministeriet) og Dansk Design Center (DDC) (Erhvervsministeriet). Men der er på den anden side ikke noget til hinder for, at projekter, der rummer elementer eller kunstnere fra disse kunstarter, støttes inden for rammerne af Kunstrådsloven.

I forhold til kompetencer og økonomi gælder følgende. Det overordnede råd uddelegerer, jf. forretningsorden beslutningskompetencen vedrørende sager, der entydigt hører til i en given kunstart, til det pågældende udvalg, hvis beslutninger er endelige⁴. Det overordnede råd kan

¹ Lov om Kunstråd, Lov 230, 02/04 2003

² Forslag til Lov om Kunstråd, L 128

³ Lov om billedkunst, nr. 1004 af 29. november 2003, Lov om litteratur, nr. 1005 af 29. november 2003, Lov om musik, nr. 1001 af 29. november 2003, Teaterlov, nr. 1003 af 29. november 2003 og Lov om ændring af teaterloven, nr. 519 af 21. juni 2005.

⁴ Kunstrådets forretningsorden § 7

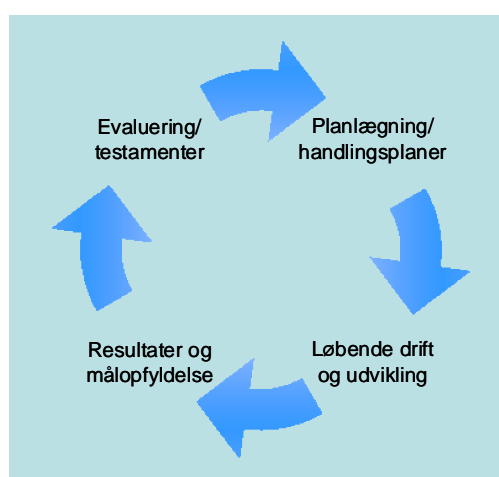
vælge selv at behandle sager, der går på tværs af kunstarterne, enten via fastlagte aktiviteter i handlingsplanen eller i forhold til konkrete ansøgninger.

I perioden 2004–07 har Kunstrådet haft en årlig bevilling på mellem 297 og 367 mio. kr. Bevilningerne stammer fra hhv. finanslov og tipsmidler og udgør midler, som det overordnede råd eller udvalgene i varierende grad kan disponere over inden for rammerne af handlingsplanen eller i forhold til de formål, der er for de øremærkede midler.

Kunstrådet har i perioden 2004 – 06 oplevet en stigning i antallet af årlige ansøgninger på 42%, fra ca. 5.600 i 2004 til ca. 8.000 i 2006.

3.2 Kunstrådet 2003-07 – Plan, praksis og resultater

Med Kunstrådsloven lægges op til en professionalisering af planlægning, styring, dialog og evaluering. Den nye arbejdsform kan illustreres som følger:

Kunstrådet skal udarbejde en handlingsplan for sin 4-årige periode, med mulighed for årlige justeringer. Denne skal godkendes af Kulturministeren, for herefter at danne basis for rådets arbejde og prioriteringer og bruges som et kulturpolitisk planlægnings- og dialogværktøj i kommunikationen mellem kunstmiljøerne og Kulturministeren.

Kunstrådet skal endvidere afgive årsberetninger, og det tidligere Kunstråd har derudover valgt at skrive "testamente" med henblik på at bringe sine erfaringer og anbefalinger videre til det næste Kunstråd.

Handlingsplanen for 2003–06 redegør indledningsvist for de centrale udviklingstræk, der kendetegner udviklingen siden den første teaterlov i 1963.

Herudover fastslås det, at det overordnede råd i videst muligt omfang ønsker at delegerer arbejdet med spørgsmål og ansøgninger inden for de enkelte kunstområder til udvalgene, og at de forskellige kunstarters egenart er et vigtigt udgangspunkt for rådets arbejde. "Handlingsplanerne for de enkelte kunstområder ... har kun i begrænset omfang været gjort til genstand for en samlet bearbejdning og afspejler således forskellene mellem kunstarter og den forskellige praksis inden for dem".⁵, hedder det i planen. Dette kommer konkret til udtryk ved, at der efter vores vurdering er tale om 6 delhandlingsplaner, samlet i ét dokument. Dette er angiveligt udtryk for "det muliges kunst" i 2003, men fremmer efter vores vurdering ikke lovens intention om øget sammenhæng og helhedstænkning.

Der var i 2002-03 en udbredt skepsis fra miljøerne om samtænkning af støttestrukturen. Denne var især udtrykt via de daværende råd og nævn, der – udover at fungere som kunstnernes talerør – også var dem, der *var i spil* i forhold til en nedlæggelse og omstrukturering. I praksis var en del af rådsmedlemmerne i første rådsperiode således imod Kunstrådsloven – med forskellige og forskelligrettede faglige, personlige, institutionelle motiver og argumenter. Og i den situation skulle der altså laves en handlingsplan, uddeles støtte og findes en helt ny arbejdsform, samarbejdsform, samtidig med at den nye Kunststyrelse skulle finde sin form og funktion.

Set i lyset heraf vurderer vi, at handlingsplan 2003-06 er et udmærket produkt, der har kunnet bruges som basis for arbejdet i råd og udvalg, og som på mange måder har formået at samle

⁵ Handlingsplan for Kunstrådet 2003-07, vedtaget af Kunstrådet 7. januar 2004, side 18

og fremadrette de forskellige positioner. "En handlingsplan skal have sammenhængskraft", hedder det i testamentet for perioden. Det har den første plan vist sig at have – måske ikke fra starten, men efterhånden som den udfoldede sig. Samtidig med at der for os at se er stort rum for forbedring. Det overordnede råds prioriteringer i handlingsplanen for 2003-07 omfatter følgende ti temaer:

1. Børn og Unge
2. Talentudvikling
3. Frie midler vs. drift
4. Forenkling og lovrevision
5. Tværgående projekter
6. Dansk kunst i internationalt perspektiv
7. Artists in residency
8. Samarbejde med den private sektor
9. Kunsten i regionerne
10. Relationerne til omverdenen

De fem udvalgte prioriteringer i handlingsplanen for 2003-07 omfatter ligeledes 5-10 temaer. Disse er i stort omfang udtryk for videreførelse af de tidligere statslige råds og centres arbejde.

Resultater – det overordnede råd

Det første overordnede råd fik ved etableringen i 2003 en finanslovbevilling på 120 mio. kr. som frie midler til den treårige periode 2003, 04 og 05. Kunstrådet blev nedsat i sommeren 2003 og brugte efteråret på udarbejdelse af en handlingsplan. Derfor blev bevillingen forskudt, således at den blev anvendt i årene 2004, 05 og 06. Finanslovteknisk betød det, at der ikke blev givet en ny bevilling i 2006. Med enkelte overførsler af midler, blev der således i perioden 2004–06 uddelt i alt 129,1 mio. kr. til "øget kunstnerisk aktivitet og talentudvikling". Midlerne er fordelt som det fremgår af nedenstående tabel.

Tabel 3.1: Kunstrådets pulje "Øget kunstnerisk aktivitet og talentudvikling"

	Tilskud (mio. kr.)				% af tilskud
	2004	2005	2006	I alt	
Talentudvikling for unge kunstnere	0,5	4,2		4,7	3,64
Huskunstnerordningen	2,5	8,9	6,5	17,9	13,87
Statsensemble for børneteater	18			18	13,94
DCA-Galley (Q3Q404 & 05)	2,3	2,2	-1	3,5	2,71
Øget indsats inden for musikdramatik	5	5	10,5	20,5	15,88
Tværkunstneriske projekter	7,2	13,9	6,3	27,4	21,22
Talentpleje - moderne dans		2,3	0,6	2,9	2,25
Unge møde med kunst		0,1		0,1	0,08
Gæsteprofessorater til kunstnere		2,4	2,1	4,5	3,49
Festival for nutidskunst		0,2	5,9	6,1	4,73
Galleriers messedeltagelse		0,4	1,6	2	1,55
Lydbøger på CD		0,1		0,1	0,08
New York 2007			9,7	9,7	7,51
International Scenekunst			0,9	0,9	0,70
Showcase for scenekunst			2	2	1,55
Artists in residency			0,5	0,5	0,39
Dramatik			3	3	2,32
Andet - øvrige projekter*		2,6	2,7	5,3	4,11
I alt	35,5	42,3	51,3	129,1	100,00

Kilde: Kunstrådets Årsberetninger

Den største del af denne del af det overordnede råds midler er gået til hhv. "Tværkunstneriske projekter" (ca. 21% af midlerne), "Øget indsats inden for musikdramatik" (ca. 16%), "Huskunstnerordningen" (ca. 14%) og den 3-årige bevilling til statsensemblet for børneteater, Corona la Balance (ca. 14%)⁶.

Ifølge både årsberetninger, testamente og interviews har det overordnede råd i vid udstrækning gennemført, hvad de satte sig for. På det overordnede rådsniveau har resultater og målopfølgelse ifølge årsberetningen 2006 især fundet sted inden for Børnekulturen med en række strategiske projekter, programmer og tiltag, bl.a. Huskunstnerordning, statsensemble/teater og Musik og Ildsjæls-samarbejde med Undervisningsministeriet. Hertil kommer det internationale område, hvor Rådet fremhæver den styrkede samarbejdsplatform og -kultur.

Videre noterer Kunstrådet sig i testamentet, at de intentioner, man ikke har nået eller formået at indfri, er dels kulturel mangfoldighed, hvor man sidst i perioden fik udarbejdet en rapport med anbefalinger til handling, men overlod beslutningerne om videre handling til det nye Kunstråd, dels systematisk måling og opfølgning, samt emner omkring ligestilling i forhold til køn, alder og geografi. Disse områder fremgår ikke af listen over prioriteringer i den oprindelige handlingsplan, men er udtryk for temaer, der er kommet i fokus i løbet af kunstrådsperioden.

Kunstrådet har ikke opstillet principper eller retningslinjer for måling og opfølgning, hvilket gør, at såvel Kunstrådets testamente som vores resultatvurdering må baseres på et kvalificeret skøn. Det kan være forståeligt, at der ikke var overskud til at lave et sådant måleapparat set i lyset af de beskrevne udfordringer med overhovedet at få samling i den nye konstruktion. Men det er uheldigt både *indholdsmæssigt* i forhold til det nye råds udarbejdelse af en handlingsplan, idet denne ikke kan basere sig på konkrete kriterier og målinger, og *økonomisk* i forhold til det nye råds forhandlingsposition over for Kulturministeren i spørgsmål om økonomi og nedskæringer, som har fundet sted i forbindelse med overgangsperioden.

Fire af handlingsplanens satsningsområder (Talentudvikling, Tværgående projekter, Forenkling og Lovrevision samt Frie midler versus driftsstøtte) fremstår på baggrund af testamente og interviews som særlige opmærksomhedspunkter, hvilket vi uddyber i det følgende.

Talentudvikling og Tværgående projekter

Hvad angår både Talentudvikling og Tværgående projekter har en fornuftig resultatskabelse været vanskelig, vurderer Kunstrådet. Talentudvikling foreslås i årsberetningen 2006 integreret i de enkelte udvalg ud fra en betragtning om, at det skal ses som en integreret del af kunststøtten i de enkelte udvalg. De Tværgående projekter har generelt oplevet stor søgning, men har samtidig rejst en række spørgsmål og problemstillinger.

Der er noteret en stor efterspørgsel blandt kunstnerne, og det kan være, fordi behovet er stort. Men det kan også være – som flere af de adspurgte brugere beretter – at man "vinkler" sit projekt til de puljer, der er midler til. Således havde flere af brugerne eksempler på projekter, der havde fået afslag i et udvalg og som, efter en tekstbearbejdning, fik tilsagn i det overordnede råd som et Tværgående projekt.

Den situation rejser naturligvis spørgsmålet om klarhed og konsekvens i kompetencefordeling mellem overordnet råd og udvalg (se kapitel 6), og det adresserer spørgsmålet om kompetencer til overhovedet at vurdere sådanne projekter. I testamentet problematiseres dette sammen med det relativt store tidsforbrug, det overordnede råd har brugt til behandling af netop Tværgående projekter, og man anbefaler, at det kommende Kunstråd "overvejer disse forhold nøje". Kunstrådet skriver ligeledes i testamentet, at selv om tanken har været at appellere til projekter, der ikke umiddelbart lader sig rubricere, har det overordnede råd fundet det nødvendigt at kate-

⁶ Oversigter i Kunstrådets årsberetninger 2004 - 2006

gorisere bevillingerne i hhv.: ny-cirkus, dansk dramatik, musikdramatik, kunst for børn, computerkunst, utraditionelle performance projekter, større events og internationale aktiviteter.

Ikke mindst det tværkunstneriske tema har været genstand for diskussion. Blandt de adspurgte brugere og rådsmedlemmer er der ganske forskellige positioner vedrørende temaet:

- Al kunst er tværgående
- Ingen kunst er tværgående. Al kunst har udspring i en basiskunst
- Tværkunst er en faglighed i sig selv

Alt i alt ser vi således en udfordring i at udfolde temaet noget mere og få klarhed over begreberne og hensigterne omkring det tværgående og det tværkunstneriske. Vi er klar over, at en sådan afklaringsdebat kan vise, at der er mange forskellige opfattelser. Men det øger for os at se blot behovet for en klarhed om og en ensartet linje i anvendelsen af begreberne fremadrettet.

Vores forslag til definition og den fremadrettede anvendelse af begreberne på baggrund af erfaringerne fra det første Kunstråd og interviewene er som følger. "Det tværgående" ses som rammesættende aktiviteter, der går på tværs og fint kan rumme flere kunstarter uden nødvendigvis at være tværkunstnerisk. Det kan fx dreje sig om Huskunstnerordningen, et internationalt arrangement med flere kunstarter repræsenteret, eller den samme operatøropgave, der skal løses i centrene i forhold til flere udvalg. På det administrative niveau kan det endvidere dreje sig om fælles udviklingstiltag og praksis fx vedrørende elektronisk sagsbehandling, div. kommunikationsopgaver osv. "Det tværkunstneriske" forstås som projekter, kunstneriske produkter og værker, som er skabt eller udført med aktiv involvering af kunstnere fra flere forskellige kunstarter, og eller som er skabt af en kunstner, der professionelt mestrer to eller flere kunstarter.

Forenkling af kunststøtteordningerne

Forenklingsredegørelsen⁷ blev udarbejdet i første halvår 2004 og diskuteret i det overordnede råd frem til august 2004, hvorefter den blev sendt videre til udvalgene. I januar 2005 blev anbefalingerne diskuteret, og ganske få af forslagene besluttet. Siden da er den ikke blevet anvendt.

Redegørelsen rummer 22 konkrete bud på forenklinger i forhold til administrative procedurer, samarbejde på tværs af centrene i Kunststyrelsen, Kunstrådets arbejdsform, puljer og pulje-strukturer og behov for lovændringer. Vi skal ikke her gå i detaljer med redegørelsen, men konstatere, at en række af de 22 bud for os at se fortsat er relevante. Vi vil derfor anbefale, at redegørelsen opdateres og anvendes aktivt i det nye Kunstråd. Konkret tænker vi fx på forenkling af strukturen for ansøgningsfrister, mere sagsbehandling til de administrative enheder på basis af klare regler, opstramning af kommunikationen om kriterier og støttemuligheder, samt udsondring af institutioner med fast driftstilskud, jf. det efterfølgende tema.

Videre rummer redegørelsen en afdækning af mulige behov for lovændringer i basislovene for de respektive kunstarter. Også her vil vi anbefale, at redegørelsen opdateres og anvendes aktivt i et kommende lovrevisionsarbejde, med henblik på at gøre det samlede lovgrundlag konsistent og optimere mulighederne for at arbejde på tværs af genrene.

Frie midler versus driftsstøtte

Hovedparten af de interviewede fremhæver, at det er vigtigt, at støttemidler ikke er fastlåst på forhånd, men at der skabes et råderum for armslængdeorganerne til at opfange nye tendenser og udviklinger, som skal gives støtte. Det første Kunstråds handlingsplan behandler dette som en balancegang i forholdet mellem frie midler og midler til driftsstøtte. Det fremgår, at Kunstrådet "ikke kommer udenom at skulle give driftstilskud", da især musikken og scenekunsten er forankret i institutioner.

⁷ I februar 2004 iværksættes en kritisk gennemgang af alle eksisterende støtteordninger mhp. forslag til forenklinger og effektiviseringer. Redegørelsen udarbejdes af Kunststyrelsen og foreligger i august 2004.

Et helt centralt tema her er overvejelserne om en eventuel overflyttelse af institutioner på musik og scenekunstmrådet til faste budgetposter på finansloven. Ad flere omgange, og især i tilknytning til forenklingsprojektet, har temaet været under behandling. I februar 2005 blev Kunststyrelsen af Kunstrådet bedt om at fremlægge forslag til håndtering af flerårige driftstilskud. Men som det hedder i dagsordenen til Kunstrådsmødet⁸: ”Da sagen er kompliceret, eksempelvis i forhold til hvilken indflydelse noget sådant vil have på udvalgenes bevilling, har det knebet med at få tilstrækkelig fremdrift i arbejdet, hvilket der må gøres noget ved.”

Det har især været scenekunstudvalget, der har opponeret mod de foreslåede løsninger, idet det vurderer, at en flytning af institutioner til fast finanslovsbevilling skal ske ”uden at der i øvrigt sker en tilsvarende beskæring af udvalgets midler. Herved kan der skabes økonomisk rum for, at udvalget i højere grad kan prioritere den nye kunst og dermed opnå et bedre flow i støttesystemet.” Det kan naturligvis ses som en kulturpolitisk og økonomisk retorik, der har til formål at skaffe flere midler til området samlet set, hvilket kan være helt legitimt. Omvendt kan synspunktet som konsekvens have, at der blokeres for en række (scenekunst-)institutioner og disses lige så legitime ønske om en mere langsigtet økonomisk sikkerhed.

Den eneste institution, der er flyttet over på særskilt finanslovsbevilling, hidrører litteratur, nemlig oversættercentret på Hald Hovedgaard. Baggrunden herfor skal findes i, at litteraturudvalget besluttede at medsende den årlige bevilling til centret (ca. 1 mio. kr.).

Det er vores vurdering, at der over den samlede periode er brugt ganske megen tid og ressourcer på problemstillingen både i det overordnede råd, udvalgene, sekretariatet og fagcentrene. Det er også vores vurdering, at der er tale om en kulturpolitisk debat, som nok er central, fordi den handler om (flere) penge til kulturen og en mekanisme til at sikre kvalitet og fornyelse på. Men det er ligeledes en debat, som blokerer for, at en række institutioner får afklaring, arbejdsro og mulighed for at kunne planlægge lidt mere langsigtet, end tilfældet er i dag. Løbende kvalitetsvurderinger og prioriteringer kan indopereres via fx fireårige kontrakter i stil med andre kulturinstitutioner, som det også er anbefalet og beskrevet i førnævnte bilag.

Vi anbefaler således, at man i det nye Kunstråd får taget diskussionen og de nødvendige beslutninger én gang for alle med udgangspunkt i notatet fra mødet i marts 2005 og med afsæt i et kvalificeret beslutningsgrundlag, for så vidt angår økonomiske konsekvenser. Dette vil også bidrage til større klarhed om Kunstrådets økonomi, herunder særligt forholdet mellem frie og bundne midler, hvilket uddybes i kapitel 5.

Resultater – udvalgene

Ifølge både årsberetninger, testamenter og interviews har også udvalgene i vid udstrækning gennemført, hvad de satte sig for. I testamentet er vurderingerne generelt, at samtlige udvalg har fungeret godt, har realiseret de intentioner, de startede ud med, og har medvirket til at skabe resultater i tilfredsstillende omfang – bredt sagt udvalgene har kunnet fortsætte det kunstfaglige arbejde. For en nærmere gennemgang af de konkrete resultater og vurderinger henvises til testamentet. Særlige temaer, som de enkelte udvalg fremdrager, skal dog nævnes her:

- Scenekunstudvalget problematiserer overgangen til den nye struktur, idet udvalget peger på problemerne med IT, systematik og historik.
- Musikudvalget problematiserer de snævert definerede politisk fastsatte puljer, ”der i praksis har gjort det vanskeligere for musiklivets aktører at finde rundt i de forskellige støttemuligheder”, og der kan vanskeliggøre ”hovedopgaven for det statslige armslængdeorgan, nemlig at foretage den overordnede prioritering af musiklivets udvikling”.
- Litteraturudvalget betoner en særlig problemstilling, idet udvalget med to nye puljer rent faktisk har oplevet at få støttemidlerne fordoblet og dermed i første omgang (2004) ikke

⁸ Bilag til dagsorden til Kunstrådsmøde 2. marts 2005

kunne uddele alle midlerne, men i anden omgang kunne konstatere, at det har været meget nemt at indfri forventningerne. Herudover problematiseres den politiske pulje "Marienborg-puljen" til markedsføring osv., der har vist sig vanskelig at skaffe tilstrækkelig søgning til. Litteraturudvalget beskriver endvidere, at man har arbejdet med en forenkling i forhold til puljer. Man har reduceret fra 8 nationale puljer og 9 underudvalg til 4 puljer og ingen underudvalg, "og det fungerer glimrende", vurderer udvalget.

- De to udvalg for billedkunst kredser begge om arbejdsdelingen mellem det nationale og det internationale, med lidt forskellige vinkler. Dette diskuteres videre i kapitel 7 om det internationale arbejde.

3.3 Kunstrådet 2007–11 – Plan og tendenser

Den nye handlingsplan 2007-11 har søgt at bygge videre på erfaringerne fra det første råd, men har samtidig haft en udtalt ambition om at gøre den nye plan anderledes. I lyset af det første råds erfaringer, kombineret med nedskæringer på det overordnede råds budget, har Rådsformanden formuleret udfordringen som følger:

- Ambitionen er at beskrive en sammenhængende vision snarere end et politisk kludetæppe
- Handlingsplanen skal søge at sikre kontinuitet i overgangen fra det tidligere råd i det omfang, dette vurderes vigtigt for kunstnerne, for den overordnede støttepolitik og inden for rammerne af det økonomisk mulige, men samtidig foretage nye, klare valg og fravalg
- Der skal være direkte og synlig sammenhæng mellem overordnet råd og udvalg, og fra overordnet vision og indsatsområder til realisering og måling
- Planen skal lægge op til en proaktiv og strategisk arbejdsform
- – og til mere frækhed og risikovillighed i prioriteringerne
- En ambition om mere brugervenlig information og aktiv dialog
- En ambition om, at der skal skabes mere luft til, at Kunstrådet kan agere strategisk og skabe debat.

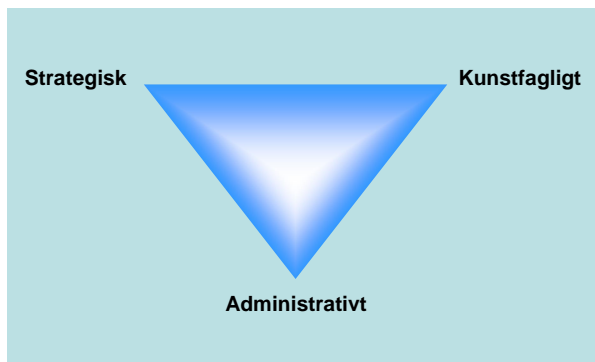
Processen med at udarbejde handlingsplanen har forløbet over 8-9 måneder frem til december 2007. Nogle af de interviewede rådsmedlemmer og centerchefer vurderer processen som omstændelig med uklare og stigende krav fra formandskabet. Til gengæld er der fra de samme personer tilfredshed med selve resultatet i forhold til, at ambitionen har været at skabe et sammenhængende og strategisk dokument. Kompetencefordeling diskuteres videre i kapitel 6.

Handlingsplan 2007-11 blev i udkast sendt til Kulturministeren den 19. december 2007 og offentliggjort den 21. januar 2008. Vi vurderer, at planen i vid udstrækning lever op til ambitionerne, som skitseret ovenfor. Den er stringent, og den beskriver klart til- og fravalg både i forhold til det tidligere råds anbefalinger og i forhold til de nye vilkår. Den er et godt fundament for en strategisk arbejdsform, og den markerer efter vores vurdering et paradigmeskift i kunststøtten.

I forhold til en handlingsplan i den aktuelle støttestruktur ser vi tre forskellige perspektiver:

Det første råd og den første handlingsplan var funderet i et overvejende kunstfagligt perspektiv – med det primære udgangspunkt i udvalgene, og med rådet som det, der skulle 'finde på' tværgående indsatsområder og orientere sig i forhold til udvalgene og basisfaglighederne.

Figur 3.1: Perspektiver i arbejdet med kunststøtten

Det andet råd og den anden handlingsplan lægger an til et mere strategisk perspektiv. Her lægger det overordnede råd linjen med tværgående, fælles prioriterede indsats, som udvalgene forholder sig til ud fra deres respektive basisfagligheder, samtidig med at det overordnede råd definerer og placerer sig som en enhed i fællesskab med udvalgene. Dette perspektiv fordrer (fortsat) stor respekt for de enkelte kunstarter og udvalgenes selvstændighed, kombineret med faglig selvtilid og åbenhed fra udvalgene.

Den tredje vinkel – et grundlæggende administrativt perspektiv – er på ingen måde hensigtsmæssig i forhold til armslængdeprincippet, men er bestemt en realistisk mulighed. Den administrative indsats er vigtig i forhold til selve udarbejdelsen af en handlingsplan, men skal aldrig være styrende. I overgangsfasen til den nye struktur blev kontinuiteten i IT-system, arkiver og dokumentation på forskellig vis brudt, og det var primært enkeltpersoner i embedsværket, der repræsenterede overblik og historik. Det har stillet store krav til embedsværket om professionalisme og integritet, hvilket vi vurderer, det har levet op til.

Den udfordring gør sig ligeledes gældende i forhold til 100% udskiftning af kunstrådsmedlemmer hvert fjerde år, i modsætning til rullende udskiftning. Det vender vi tilbage til i kapitel 6.

Indsatsområder 2007-11

Den nye handlingsplan for 2007-11 har en titel: "Kunst bryder grænser, Kunst åbner rum, Kunst skaber erkendelse". Vi vil ikke gå ind i de konkrete prioriteringer, men i stedet se på de overordnede indsatsområder, der er fælles for både det overordnede råd og de fem udvalg:

1. Kunsten og globaliseringen
2. Kunst i kommunerne – samarbejdet om den offentlige kunststøtte
3. Børn og unges møde med kunsten
4. Formidling

Disse temaer udfoldes i handlingsplanen på det overordnede råds niveau og på udvalgsniveau med afsæt i de pågældende kunstarter og støtterammer. Videre introduceres en ny arbejdsform, hvor en række dialog- og styringsredskaber får betydende vægt:

- De regionale kulturaftaler – som redskab til kulturpolitisk kommunikation og samarbejde
- Lokale basisinstitutioner (biblioteker mv.) som redskab til kunst- og kultursamarbejde
- Strategiske partnerskaber
- Udvikling af metoder til mål og måling
- Systematiske evalueringer, forundersøgelser mv.

Der er beskrevet en øget satsning på brugervenlig information primært via Kunstrådets hjemmeside. Flere af udvalgene har endvidere inviteret til "Åbent Hus" og informationsmøder iflg. Kunstrådets hjemmeside i januar 2008. Dette imødekommer som udgangspunkt brugernes ønsker om gennemsigtighed og dialog, jf. kapitel 4.

Temaer som "frækhed" og risikovillighed samt bud på, hvordan der skabes luft til at være mere dagsordenssættende, har Kunstrådsmedlemmerne lagt vægt på i interviewene, men vi ser det ikke afspejlet i handlingsplanen. Det er endnu for tidligt at vurdere på praksis.

Endelig vurderer vi, at der er et særligt opmærksomhedspunkt omkring undersøgelser og evalueringer i Kunstrådsregi. Den nye handlingsplan introducerer ganske mange af disse. Umiddelbart tolker vi det som et ønske om at skabe overblik, før en given aktivitet sættes i værk, hvilket vi vurderer som positivt. Men erfaringerne fra det tidligere Kunstråd viser, at det er forskelligt, i hvor høj grad undersøgelserne bliver brugt efterfølgende. Vi anbefaler derfor, at det nye Kunstråd prioriterer skarpt imellem planerne i forhold til, hvor mange undersøgelser et Kunstråd i en fireårig periode realistisk set skal og kan gennemføre, bearbejde og agere på baggrund af. Endvidere er timingen vigtig i forhold til, at mere langsigtede strategier og aktiviteter skal igangsættes så tidligt som muligt i perioden, så Kunstrådet kan nå at "fordøje" og agere på baggrund af resultaterne inden for de felter, de selv har identificeret som væsentlige.

3.4 Kunstrådets opgaveafgrænsning

Kunstrådets opgaver er som udgangspunkt centreret om Kunstrådslovens overordnede portefølje og de fire kunstarter, og vurderingen af Kunstrådets opgaveafgrænsning er foretaget med udgangspunkt i, om det nuværende kunstfaglige felt dækker et passende område.

Hovedparten af de interviewede mener, at de fire kunstarter kan fungere på fælles basis. Der er dog fra forskellige brugerrepræsentanter fremkommet synspunkter omkring muligheden for og hensigtsmæssigheden i at udvide feltet til også at omfatte andre kunstarter; konkret arkitektur, kunsthåndværk og design. Særligt inden for billedkunsten har nogle brugere peget på, at de ønsker øget sammenhæng med arkitektur og kunsthåndværk. I interviews med embedsmænd i Kunststyrelsen er der blevet peget på, at man kan udfordre den fortolkning af Kunstrådsloven, der ligger til grund for den nuværende tildelingspraksis. I den aktuelle lovtekst er der plads til en fortolkning af støttefeltet, som kan rumme støtte til aktiviteter med involvering af kunstarter ud over de fire basisområder, så længe disse ikke i den konkrete ansøgning er omfattet af anden statslig støtte. Der er således intet til hinder for at støtte et filmprojekt, hvis det fx indgår som del af et scenekunstprojekt og ikke kan få støtte fra andre statslige instanser. Tilsvarende er det til enhver tid muligt at kommunikere med de respektive instanser, som for eksempel Det Danske Filminstitut med henblik på evt. samfinansiering og fælles indsatser.

Dansk Kunstnerråd beskriver i sit Nyhedsbrev⁹ ni forslag til revision af Kunstrådsloven. I forhold til opgaveafgrænsning fremkommer rådet med ét forslag, omhandlende etablering af et nyt fagudvalg for tværgående projekter. Organisationen Danske Kunsthåndværkere bakker i et brev til repræsentantskabet¹⁰ op om de ni forslag og fremsætter forskellige ønsker om evt. indlemmelse i Kunstrådet og flere midler til kunsthåndværk. Vi har ikke i denne undersøgelse mulighed for at vurdere henvendelsen. Det er absolut forventeligt, at der er flere synspunkter også fra aktører uden for undersøgelsens regi, og en samlet vurdering af temaet må derfor kræve, at man åbent hører en bredere kreds af institutioner og organisationer end det, der har været mulighed for i denne undersøgelses regi.

Vores umiddelbare vurdering på baggrund af det indsamlede datamateriale er, at feltet med de fire aktuelle kunstarter kan fungere efter Kunstrådslovens hensigt, og at dette samarbejde bør forankres yderligere inden en eventuel generel opgaveudvidelse.

⁹ Dansk Kunstnerråd, Nyhedsbrev nr. 59, november 2007

¹⁰ Danske Kunsthåndværkere, brev til repræsentantskabet for Kunstrådet, 20.12. 2007, med kopi til kulturministeren. Fremsendt fra departementet til evaluator primo januar 2008.

3.5 Afsluttende diskussion og vurdering

Overordnet set vurderer vi, at Kunstrådet i dets nuværende konstruktion kan løse de i Kunstrådsloven definerede opgaver; at yde støtte til kunstneriske formål, at rådgive og bistå offentlige myndigheder, samt at sætte centrale temaer til debat.

Som det fremgår af testamentet for det første råd, har samtlige udvalg vurderet, at de yder støtte på en tilfredsstillende måde. De to førstnævnte opgaver – hhv. at yde støtte samt at rådgive og bistå offentlige myndigheder – rummer imidlertid for nogle interviewede rådsmedlemmer en dobbelthed, og det har været fremført som et problem. Denne dobbelthed har de tidligere tiders råd og nævn imidlertid også levet med, men hvor der tidligere kunne være en naturlig tendens til at tage et afgrænset fagpolitisk perspektiv, er dette udfordret i den aktuelle samarbejdsmodel. Dette opleves af nogen som en fordel for en helhedstænkning og en sammenhængende kunststøttestruktur, mens det af andre opleves som en ulempe i forhold til fagspecifikke interesser.

I opgaven med at rådgive og bistå offentlige myndigheder finder vi, at der kan gøres meget mere. Departementet og Kulturministeren har bl.a. i forbindelse med kommunalreformen og den musikpolitiske handlingsplan benyttet sig af muligheden for at søge kunstfaglig rådgivning hos såvel udvalg som overordnet råd. Men gennemgående er oplevelsen blandt både tidligere og nuværende rådsmedlemmer, at Kunstrådet inddrages i høringer på linje med andre parter, og i mindre grad i tidligere stadier af processerne, samt at der er ret forskellige syn på, konkret hvem man skal gå til. Uanset motiver og praksis vil vi anbefale, at man for det første får afklaret og tydeliggjort kommunikationslinjerne, og for det andet sætter lys på det potentiale, der for os at se ligger her. En intensiveret dialog mellem departementet og de kunstfaglige armslængdeorganer er et organisatorisk nødvendigt skridt i retningen af at indfri lovens intentioner.

I forhold til at sætte centrale temaer til debat vurderer vi, at det første Kunstråd formåede at gøre dette i forhold til enkelte aktuelle emner, men ikke i en sådan grad, at brugerne har oplevet, at det er Kunstrådet, der sætter scenen og dagsordenen. Det er som sådan ikke en kritik af Kunstrådet, men kan være en konsekvens af, at der har været behov for et andet fokus i første generation af en ny organisation. Det nye Kunstråd har udtrykt en ambition om at skabe luft til dette. Lykkes det, vil Kunstrådet efter vores vurdering i fornyet form bidrage til en interessant rolle i den danske kunst- og kulturdebat.

I spørgsmål om de skitserede forandringsparametre i Kunstrådsloven er der forskellige vurderinger. Som det fremgår af ovenstående gennemgang, har det første råd ikke haft optimale betingelser med hensyn til at skabe helhed og sammenhæng, ligesom det har brugt rigtig mange interne ressourcer på både det tværkunstneriske og det nyskabende, eksperimenterende.

Men om dette betyder, at lovens intentioner er forkerte, umulige at realisere eller blot ikke afprøvet tilstrækkeligt, er efter vores vurdering for tidligt at sige. Det nye Kunstråd lægger op til en anderledes tilgang – inden for lovens rammer – hvilket for os at se understreger, at der er behov for at lade loven få lov at virke i forskelligt person- og tidsmæssigt regi, inden man kan konkludere på, om den bør forandres grundlæggende.

De fire kunstarter, som Kunstrådsloven dækker, er efter vores vurdering et hensigtsmæssigt felt, hvor kunstarter kan fungere i samme ramme og alligevel bevare en faglig selvstændighed. Vi vurderer ligeledes, at der er basis for langt mere synergi – uden at det behøver at betyde tab af kunstnerisk kvalitet eller særegenhed. Om en eventuel udvidelse af Kunstrådet til også at omfatte andre kunstarter er hensigtsmæssig, har vi ikke dækkende data til at vurdere. Vores umiddelbare vurdering er, at strukturen med de fire aktuelle kunstarter med fordel kan forankres yderligere, inden ændringer overvejes.

4 KUNSTRÅDET OG BRUGERNE

I dette kapitel ser vi nærmere på brugernes oplevelser og erfaringer med kontakt og kommunikation med Kunstrådet og Kunststyrelsen. Endvidere diskuterer og kvalificerer vi de temaer, der gennemgående fremgår som de mest centrale for brugerne i forhold til Kunstrådet.

4.1 Indledning

I Kunstrådets handlingsplan for 2003-2006 er det beskrevet, hvordan forvaltningen af kunststøtten ønskes gennemført over for kunstnere og kunstinstitutioner¹¹:

- Støtten skal være kvalificeret
- Støtten skal være enkel og gennemskuelig
- Støtten skal være fleksibel i forhold til nye tendenser, og der skal være plads til dialog med kunstneren om, hvordan støtten forvaltes bedst muligt
- Ansøgninger skal behandles så hurtigt som muligt.

Der gennemføres årlige brugerundersøgelser af tilskudsordninger i relation til Kunstrådet¹², hvor ansøgere stilles spørgsmål om deres oplevelse af tilskudsforvaltningen, herunder de fire ovennævnte parametre. I forbindelse med vores undersøgelse har vi fundet det relevant at supplere de kvantitative resultater fra disse undersøgelser med brugerpaneler for at kunne kvalificere oplevelserne og nuancere dem yderligere.

Vi har i dialogen med brugerne lagt vægt på, at vi vil inddrage dels deres overordnede syn på Kunstrådet, dels deres egne konkrete oplevelser med kontakten til Kunstråd og Kunststyrelse.

4.2 Om brugerbegrebet

Brugere defineres i denne sammenhæng som personer eller institutioner, som har søgt om støtte fra Kunstrådet i en given periode.

I perioden 2004–06 har Kunstrådet samlet set behandlet ca. 20.000 ansøgninger med ca. 11.000 tilsagn. Antallet af ansøgninger, der er blevet behandlet, er steget med 42% – fra ca. 5.600 ansøgninger i 2004 til ca. 8.000 ansøgninger i 2006. I dette tal indgår alle de ansøgninger, der er behandlet af Kunstrådet, uanset graden af midlernes øremærkning (jf. de forskellige budgettekniske kategorier, som belyses i kapitel 5).

Tabel 4.1: Samlet antal ansøgere, tilsagn og afslag i perioden 2004–2006

	2004			2005			2006			I alt		
	Ans.	Tils.	Afsl.	Ans.	Tils.	Afsl.	Ans.	Tils.	Afsl.	Ans.	Tils.	Afsl.
I alt	5.620	3.033	2.587	6.651	3.676	2.807	7.995	4.186	3.809	20.266	10.895	9.203

**) Data vedr. ansøgninger om International kulturudveksling i 2004 fremgår ikke i årsberetningen, hvilket skyldes, at Kunststyrelsen endnu ikke havde implementeret sit tilskudsadministrative IT-system.*

Mange brugere er "gengangere" i systemet, idet de ansøger flere gange årligt og/eller over flere år til forskellige kunstneriske aktiviteter eller til samme kunstneriske aktivitet. En teaterrepræsentant i brugerpanelet fortæller fx, at teatret gennem en periode på 5 år har søgt 15 gange om støtte til den samme kunstneriske produktion i forskellige stadier.

¹¹ Handlingsplanen side 8

¹² Undersøgelserne gennemføres af Synovate/Vilstrup og er tilgængelige på Kunstrådets hjemmeside

Det er almindeligt, at brugerne har oplevet både at få afslag, tilsagn og til tider tilsagn til en del af ansøgningsbeløbet, hvilket også er tilfældet i vores brugerpaneler. Endvidere er der en del af brugerne, som ansøger i forhold til flere indsatsområder, der behandles i forskellige dele af Kunstrådet. Særligt kombinationen af de tværgående puljer og de enkelte udvalgs puljer er udbredt. Det er derfor vanskeligt og ikke særlig hensigtsmæssigt at isolere brugertilfredshed og oplevelser til konkrete sagsbehandlingsforløb (transaktionsperspektiv), idet oplevelser af tilfredshed blandt brugerne er resultatet af den samlede vurdering af kontakten (relationsperspektiv) over en længere periode og i forskellige regi.

4.3 Kvantitative tilfredshedsmålinger

De kvantitative tilfredshedsmålinger er baseret på stikprøver taget fra den samlede liste over ansøgere i et år. Vi har taget udgangspunkt i undersøgelsen fra 2007 (dateret 10. december 2007), som blev offentliggjort 2. januar 2008. Der skelnes mellem spørgsmål i forhold til Kunstrådets faglige vurderinger og mere administrative spørgsmål omkring den konkrete sagsbehandling, frister, dokumentation mv., som relaterer sig til sekretariatsbetjeningen. De sidstnævnte er ikke medtaget her.

Helt overordnet, har 62% af respondenterne et godt eller meget godt indtryk af Kunstrådet og dets udvalg. Den overordnede tilfredshed ligger dermed lidt under niveauet for Statens Kunstfond og dens udvalg, som er på 65% i samme år. Resultatet begrundes i, at ansøgerne oplever at blive behandlet godt, når de er i kontakt med Kunstrådet. Endvidere har de tiltro til Kunstrådets kompetence og er trygge ved Kunstrådets faglighed og kvalifikationer. Endelig betones det, at kommunikationen med Kunstrådet er ukompliceret, og at informationer og vejledninger er velegnede. Dermed ligner ansøgernes begrundelser i vid udstrækning begrundelserne fra 2006¹³.

Alsidighed, gennemskuelig og åbenhed er de faktorer, som der scores lavest på (enighed på 35-40%). De handler om, hvorvidt Kunstrådet og dets udvalgs fordeling af midler er bred og alsidig (39%), om Kunstrådet foretager en enkel og gennemskelig forvaltning af kunststøtten (38%) samt om Kunstrådet og dets udvalg er åbne og udadvendte (35%). Også i 2006 blev disse faktorer vægtet lavest.

4.4 Brugerpanelerne

I forbindelse med vores undersøgelse er der gennemført to brugerpaneler i hhv. København med 9 deltagere og i Århus med 10 deltagere. Deltagerne er udvalgt tilfældigt fra en liste over ansøgere fra 2007, men ud fra en så vidt muligt ligelig fordeling mellem hhv. kunstarter og geografi. Langt de fleste af deltagerne i brugerpanelerne har søgt om midler fra Kunstrådet og tidligere organer flere gange, nogle af dem igennem mange år. De fleste har oplevet at få både tilsagn og afslag.

Generelt giver brugerne udtryk for, at de finder Kunstrådsstrukturen ugenomsigtig og uklar. Det er bl.a. ikke altid tydeligt for dem, hvordan kompetencefordelingen er mellem de forskellige enheder i systemet – det overordnede råd, udvalgene og Kunststyrelsen.

Særligt Kunststyrelsens funktion som samlende administrativ enhed for hele kunststøttesystemet giver anledning til uklarhed omkring kompetencefordeling og snitflader til andre organer. Udsagn som "Jeg har altid troet, Kunststyrelsen var det overordnede" og "det er jo den samme dame, der betjener os i forhold til både Kunstråd og Kunstfond", illustrerer dette. Bl.a. derfor har flere af brugerne også oplevelsen af, at embedsmændene "fylder" forholdsvis meget - og mere,

¹³ Brugerundersøgelse af tilskudsordninger, Kunstrådet (2007) s. 5.

end før Kunststyrelsen blev etableret, samt at det generelt er vanskeligere at gennemskue, hvordan systemet hænger sammen, og f.eks. hvem man egentlig får støtte fra.

Samtidig skal det understreges, at der fra rigtig mange brugere er roser hele vejen rundt i forhold til den service, Kunststyrelsens medarbejdere yder. Den konkrete betjening opleves som kompetent, kvalificeret og imødekommende. Enkelte stiller principielt spørgsmålstejn ved, om Kunststyrelsen er den rette konstruktion for en sekretariatsbetjening af et armslængdeorgan.

De emner, der er særligt i fokus blandt brugerne i relation til Kunstrådet, er:

- *Valg af medlemmer* – at det sker i armslængde med en så bred repræsentation som muligt og med mulighed for, at nye kræfter kan komme til ved regelmæssig udskiftning
- *Fagligheden hos de personer, der vælges* – at brugerne har tillid til medlemmernes kunstfaglighed, herunder at der er en passende bredde inden for hvert enkelt udvalg
- *Puljestrukturen og administrationen af den* – at den passer til behovene og den virkelighed, den skal støtte op om
- *Geografisk spredning* – om der sker en ligelig fordeling imellem særligt det østlige og det vestlige Danmark
- *Kommunikation, dialog og åbenhed* – generelt i kontakten mellem udvalg, råd og miljøerne, og specifikt omkring kriterier og begrundelser for afslag.

Resultaterne fra de kvantitative undersøgelser går dermed igen i brugerpanelerne. I det følgende ser vi nærmere på den geografiske spredning af midlerne, samt kommunikation, dialog og åbenhed. Puljestrukturen belyses i kapitel 5, og udvælgelses- og udskiftningsprincipper i kapitel 6. Vurderingen af medlemmernes faglighed ligger uden for denne undersøgelses regi.

Geografisk spredning

Særligt blandt brugerne i den vestlige del af Danmark er der opmærksomhed på, hvorvidt Kunststøtten geografisk set fordeles rimeligt. Oplevelsen fra flere af brugerne er, at der er en tendens til, at det er lettere at få støtte, hvis man befinder sig i den østlige del af landet, særligt i hovedstadsområdet.

Kunstrådsloven indeholder ikke i sig selv retningslinjer knyttet til geografisk spredning af kunststøtten, men Kunstrådet skal eksempelvis i medfør af teaterloven sikre, at "den geografiske spredning af aktiviteterne søges fremmet". Den geografiske spredning er ikke medtaget i Rådets hovedmål i handlingsplanen for 2003-06, men det fremgår eksplicit under handlingsplanerne for musik- og scenekunst, dog uden en egentlig operationalisering af disse.

Årsberetningerne for 2005 og 2006 oplyser om geografisk fordeling mellem Øst- og Vestdanmark, men ud fra forskellige opgørelsesmetoder – bl.a. er der i 2006 medtaget en ny kategori; "Udland og andet". Begge opgørelser indikerer, at der kommer flest ansøgninger fra, og uddeles flest midler til Østdanmark, dog med en vis usikkerhed forbundet med opgørelserne. I forhold til evt. kommende revision af forretningsordenen kan det være hensigtsmæssigt, at det præciseres, i hvilket omfang og på hvilken måde forhold knyttet til geografisk spredning af kunststøtten skal medtages og afvejes i forhold til andre hensyn.

Derudover er der et udviklingspotentiale i at få standardiseret en opgørelsesmetode, som giver et så reelt billede som muligt af den geografiske spredning. En standardiseret opgørelsesmetode bør ledsages af forklarende tekst, der fortæller, hvorfor den geografiske spredning ser ud, som den gør.

Dialogen med Kunstrådet

Brugerne efterspørger gennemgående mere dialog med Kunstrådet. Helt konkret bliver der peget på mere opfølgning og dialog omkring det kunstneriske indhold, herunder at Kunstrådets medlemmer f.eks. udfordrer eller indgår i en dialog om, hvordan pengene bedst anvendes. Endvidere ønsker brugerne at se mere til Kunstrådet ude i landet, f.eks. ved at de kommer ud og ser forestillinger, udstillinger eller deltager i forskellige andre arrangementer.

Baseret på vores interviews med tidligere og nuværende Kunstrådsmedlemmer, er det vores vurdering, at Kunstrådets medlemmer er mere opsøgende i forhold til miljøerne end det, der opleves af brugerne. F.eks. lægger det nuværende scenekunstudvalg eksplicit vægt på at møde miljøerne ved åbne møder ude i landet, ligesom de ser mange forestillinger. Det er linjen i den nye handlingsplan, at dette skal opprioriteres, så der er man i det nye Kunstråd helt på linje med brugernes ønsker. Senest har både litteraturudvalget og billedkunstudvalgene inviteret til informationsmøder og "åbent hus" via Kunstrådets hjemmeside (januar 2008).

Udfordringen er efter vores vurdering, at det p.t. ikke ser ud som om, at der er kendskab til og anerkendelse blandt brugerne og dermed miljøerne af, hvad og hvor meget det overordnede råd og udvalgene egentlig gør i deres periode som Kunstrådsmedlemmer. Fx helt konkret i forhold til hvor stort et antal ansøgninger, der modtages og behandles. Der ligger altså ikke mindst en kommunikationsmæssig opgave for Kunstrådet og et stort potentiale i forhold til at løfte brugernes oplevelse af åbenhed og dialog.

Faglig og saglig opfølgning på afslag eller tilsagn

Et tema, der nævnes gentagne gange af brugerne, er den begrundelse, der gives i forbindelse med tilsagn eller afslag på ansøgninger og som praktiseres forskelligt i de enkelte udvalg.

Brugerne beskriver udfordringen som, at standardbegrundelser ikke kan bruges til læring og refleksion, og at det skaber usikkerhed om, hvorvidt det er en administrativ eller kunstfaglig vurdering der ligger bag. Det er ikke vores indtryk, at det er en særlig gruppe, der efterspørger dette, men derimod både institutioner og individuelle kunstnere. Institutionerne fortæller, at de skal bruge tilbagemeldingen til at evaluere og målrette deres indsats, hvor en billedkunstner beskriver efterspørgslen med mere subjektive begreber som, at "man får en kniv i hjertet ved et afslag, og så drejer de den en ekstra gang ved ikke at fortælle hvorfor". Så selvom motiverne kan være forskellige, er ønsket det samme for mange.

Med tæt på 8.000 ansøgninger årligt i det samlede Kunstråd er det ressourcemæssigt en stor udfordring at skulle give individuelle besvarelser i højere grad, end tilfældet er i dag både for Kunstrådet og for Kunststyrelsen. Men af en stor del af brugerne opleves det som ansvarsflygtigelse, når det ikke gøres. Når begrundelsen for et afslag er administrativ ("mange ansøgninger") eller politisk ("for få midler") frem for kunstfaglig, opleves det som om, man ikke vil stå ved sin kunstfaglige vurdering. Så selvom afslagsbegrundelsen er saglig, er den for brugerne ikke faglig og dermed ikke lige så relevant eller anvendelig.

En udvalgsformand fortæller, at brugerne kan ringe til det pågældende fagcenter og få en mundtlig uddybning, og såfremt det ikke er tilfredsstillende, kan fagcentret formidle henvendelsen videre til formanden. Den praksis er ikke almindeligt kendt blandt brugerne og fremgår ikke af de afslagsbreve, vi har set. Såfremt det er en almindelig udbredt politik, vil vi foreslå at den gøres mere eksplicit.

4.5 Afsluttende diskussion og vurdering

Sammenfattende vurderer vi, at brugerne generelt set er tilfredse med den service, de får fra Kunststyrelsen i forbindelse med deres ansøgninger til Kunstrådet, men naturligvis med rum for forbedringer på en række konkrete punkter der fremgår af brugerundersøgelserne. I forhold til Kunstrådet er langt de fleste brugere mindre optaget af organisationen som sådan, men af at det er de rette mennesker med den rette faglighed, der deler penge ud til kunsten, og at disse er valgt i en demokratisk og fair proces. Endvidere ønsker de, at de puljer, der uddeles, ikke er for snævert definerede eller skiftes ud hele tiden, og at der i uddelingen af midlerne ikke sker en geografisk skævvridning. Som det helt grundlæggende ønske til kunststøttesystemet fremstår åbenhed, gennemskuelighed og dialog.

Vi anbefaler, at man på tværs af Kunstrådet og i samarbejde med Kunststyrelsen laver et lille målrettet projekt, der sætter fokus på ekspliciteringen og formidlingen af kriterier i forbindelse med afslags- og tilsagnsbreve. Fx med tilknytning af en kommunikationseksperter, der kender kunstfeltet, og med udgangspunkt i de erfaringer, man allerede har gjort sig med dette område i Kunststyrelsen. Endvidere at muligheden for at indhente yderligere oplysninger ekspliciteres så det fx fremgår af breve og øvrig kommunikation.

Vi vurderer endvidere, at der ligger en relativt let tilgængelig kommunikationsopgave hos Kunstrådet, der handler om – på en ret konkret og levende måde – at fortælle og forklare om Kunstrådsarbejdet, fx hvor stor en arbejdsindsats der egentlig ligger i opgaven, og hvordan man griber den an. Dette kan bidrage til at aflive myter om fx lukkethed og – efter vores vurdering – ændre brugernes oplevelser og skabe goodwill.

5 KUNSTRÅDETS ØKONOMI

I dette kapitel præsenterer vi et samlet overblik over de midler, Kunstrådet råder over. På baggrund heraf belyser vi tendenserne i udviklingen, herunder særligt i forhold til udviklingen i de frie midler og puljestrukturen.

5.1 Definition og afgrænsning af Kunstrådets midler

Analysen er foretaget med udgangspunkt i Kunstrådets årsberetninger 2004-06, finansloven og de relevante tipsaktstykker i perioden, samt supplerende informationer og beregninger fra hhv. Kunststyrelsen og Kulturministeriets departement i forbindelse med dels lanceringen af det nye Kunstråds handlingsplan, dels denne undersøgelse.

Midlerne til Kunstrådets opgaver kommer overordnet fra to kilder; hhv. finansloven og tips- og lottobevillinger. De tekniske betegnelser for støtten er "Almindelig Kunststøtte", "Øvrige tilskudsmidler" og "Internationale tilskudsmidler", og det er de termer, der er brugt til afrapportering i Kunstrådets årsberetninger. Denne kategorisering er en finanslovsteknisk opgørelse og afspejler ikke umiddelbart Kunstrådets reelle økonomiske råderum.

For at etablere et overblik i forhold til Kunstrådets økonomi og de forskellige bindinger heri, er det nødvendigt at frasortere de institutioner og den økonomi, som Kunstrådet ikke disponerer over, men primært har en formel rolle i forhold til. Det gælder særligt på musik- og scenekunstområdet og omfatter de aktiviteter, der benævnes som puljer til hhv. egnsteatre, små storbyteatre, børneteater og opsøgende teater og musikskoler.

Efter den seneste revision af Teaterloven beskrives det om *Egnsteatre* i § 15, at Kunstrådet afgør, om et teater opfylder de lovkrav, der stilles til egnsteatre: At det er et professionelt producerende teater med minimum to årlige produktioner, fast spillested, lokal forankring og kommunal finansiering. Planen er, at de nye egnsteaterkonsulenter skal evaluere teatrene i dialog med kommunerne og indstille til Kunstrådet om ophør af statsrefusion og tilskud i tilfælde, hvor teatrenes faglige og kunstneriske niveau ikke lever op til det generelle niveau for egnsteatre, og hvor udvikling ikke vurderes mulig. Kunstrådet træffer endelig afgørelse i spørgsmålet og har altså en rolle at spille, idet det kan træffe beslutninger, der afskærer institutionerne fra at få statsrefusion, men det kan ikke siges at have indflydelse på fordelingen af midlerne. Samme funktion gælder for de *Små Storbyteatre*.

For så vidt angår *Børneteater og opsøgende teater* (også benævnt refusionsordningen for det turnerende børneteater), foretager Kunstrådet en indirekte kunstfaglig godkendelse. Forestillinger, der skal have del i refusionsmidlerne, skal være refusionsgodkendte. Det kan ske på to måder. Hvis forestillingerne på et tidspunkt er blevet støttet af Scenekunstudvalget, er de automatisk refusionsgodkendte. Hvis ikke, skal de godkendes af refusionsudvalget, som ikke er en del af Kunstrådet, men et selvstændigt udvalg, der betjenes af Kunststyrelsen.

I forhold til *Musikskolerne* er Kunstrådets rolle "kunstfaglig overvågning og godkendelse". Kunstrådet har ikke nogen økonomisk dispositionsret, men skal ifølge Musikloven følge udviklingen på musikskoleområdet samt formelt set godkende vedtægter for musikskolerne.

Samlet økonomisk overblik

Med udeladelsen af de ovenstående poster står de midler tilbage, som ud fra en samlet vurdering udgør det reelle økonomiske råderum for Kunstrådet, og dermed bør anvendes som opgørelsesmetode, når formålet er at vurdere Kunstrådets økonomi og udviklingen gennem perioden. De poster, der indgår i perioden, er vist i følgende tabel.

Tabel 5.1:

Det overordnede råd	Musikudvalget	Scenekunst-udvalget	Litteraturudvalget	Billedkunst-udvalget
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Øget kunstnerisk aktivitet og talentudvikling (FL) ▪ Huskunstnerordningen ▪ Øget kunstnerisk aktivitet og talentudvikling (Tips) ▪ Forsøg med kulturskoler ▪ Musikdramatiske formål ▪ International kulturudveksling 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Musikformål ▪ Musikalske grundkurser ▪ Musikhandlingsplanen ▪ Musikpolitiske initiativer ▪ Styrket talentpleje på musikskolerne ▪ Rytmiske spillesteder 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Teaterformål ▪ Tilskud til danse- teatre garanti- fond, cabarets- scener og in- ternationalt tea- ter 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Litterære formål ▪ Litteraturpulje ▪ Aktiviteter der fremmer arbej- det med forfat- teres yringsfri- hed 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Billedkunstformål

Kilde: Kulturministeriets departement

Med denne opdeling er udviklingen i bevillingerne til Kunstrådet gennem perioden som beskrevet i nedenstående tabel. Årene 2003 og 2008 ikke medtaget i opgørelsen, idet overgangsåret 2003 var forbundet med stor uregelmæssighed (bindinger fra de tidligere organisationers prioriteringer, væsentlig reduceret aktivitet mv.), og finansloven for 2008 vedtages efter færdiggørelsen af denne evaluering.

Tabel 5.2: Økonomisk ramme pr. område i Kunstrådet i mio. kr.

Område	2004	2005	2006	2007
Overordnet råd	65,8	63,0	30,9	45,7
Musikudvalget	117,0	129,4	132,0	173,4
Scenekunstudvalget	75,2	76,1	76,8	91,2
Litteraturudvalget	22,9	27,6	26,5	25,6
Billedkunstudvalget	35,5	34,4	31,0	30,9
Kunstrådet i alt	316,4	330,5	297,1	366,8

Kilde: Udregninger fra Kunststyrelsen. Kulturministeriets generelle fastprisindex er anvendt.

I oversigten er midlerne henført til det år, som *bevillingen* er tildelt Kunstrådet. *Anvendelsen* af midlerne i form af uddelt støtte er i flere tilfælde sket forskudt ved overførsel af midler fra et år til et andet.

Det første overordnede råd fik som tidligere nævnt ved etableringen i 2003 en finanslovsbevilling på 120 mio. kr. til tre års arbejde, hhv. 2003, 04 og 05. Posten benævnes "Øget kunstnerisk aktivitet og talentudvikling" (jf. også tabel 3.1.) og udgør rådets frie midler.

Kunstrådet blev nedsat i sommeren 2003 og brugte efteråret på vedtagelsen af en handlingsplan. Derfor blev bevillingen forskudt, således at den blev anvendt i årene 2004, 05 og 06. Finanslovsteknisk betød det, at der ikke blev givet en ny bevilling i 2006. Dette fremgår af tabellen ovenfor under posten "Overordnet råd" (2006) i form af det markante fald i forhold til 2004 og 05. Midlerne for 2004 og 05 rummer således også det overordnede råds frie midler, 2 x ca. 40 mio. kr., mens de sidste ca. 40 mio. kr. figurerer som en post i 2003.

Indholdet af og udviklingen i midlerne overordnet og i forhold til de enkelte områder gennemgås i det følgende.

5.2 Kunstrådets midler i forhold til grad af bundethed

Kunstrådets økonomi er løbende til debat. Emnerne er forskellige, men drejer sig gennemgående om størrelsen af Kunstrådets midler og bindingerne i tilknytning til midlerne.

I de gennemførte interviews har fokus især været på hhv. de frie midler og puljestrukturen. Det er særligt i forbindelse med udløbet af den tidsbestemte bevilling til det overordnede råd, at opmærksomheden har været rettet mod størrelsen af det overordnede råds midler. Denne debat er endvidere i fokus p.t. i forlængelse af det nye Kunstråds lancering af sin handlingsplan. I den forbindelse er det oplevelsen hos flere af de interviewede, at puljestrukturen er uhensigtsmæssig, herunder særligt at Kunstrådets midler er underlagt for meget og stigende styring gennem øremærkede puljer og ordninger, hvilke udfordrer armslængdeprincippet.

Vurderinger af Kunstrådets råderum er derfor ikke alene et spørgsmål om, hvor mange penge der kan henføres til Kunstrådet. Det afhænger også af en række kvantitative og kvalitative vurderinger af, hvad der kan siges at være "bundet" og "frit". Kunstrådets midler kan opdeles i tre kategorier¹⁴:

Tabel 5.3: Definition af kategorier i forhold til grad af bundethed

Kategori	Forklaring
1.	Frie midler, hvor eneste begrænsning er, at midlerne skal fordeles til kunstnerisk aktivitet i Danmark eller internationalt
2.	Frie midler – hvor eneste væsentlige begrænsning er, hvilken kunstart midlerne skal fordeles til
3.	Puljer og ordninger, hvor lovgivningen eller politiske aftaler fastsætter, hvilke områder inden for kunstarten der skal tilgodeses, men hvor det fortsat er Kunstrådet eller dets udvalg, der beslutter, hvilke tilskudsmodtagere der skal tilgodeses, og størrelsen af tilskuddet.

Baseret på definitioner fra Kulturministeriets departement.

Med udgangspunkt i denne inddeling, kan Kunstrådets midler eller økonomiske råderum i perioden (jf. tabel 5.2) kategoriseres som vist i omstående tabel:

¹⁴ Ifølge opgørelse fremsendt af kulturministeriets departement til evaluatør i forbindelse med undersøgelsen

Tabel 5.4: Bevillingerne fordelt på det overordnede råd og udvalgene i forhold til kategori

- = Kategori 1: Frie midler
- = Kategori 2: Frie midler øremærket kunstarter
- = Kategori 3: Puljer og ordninger - lovgivning eller politiske aftaler

	FL konto/ Tipsakt	FL + TB mio. kr. (2007-niveau)			
		2004	2005	2006	2007
Det overordnede råd					
Øget kunstnerisk aktivitet og talentudvikling	21.21.06.10	43,3	40,0	0,0	4,7
Huskunstnerordningen og andre børnerettede tiltag	21.21.06.10	0,0	0,0	4,4	9,7
Det overordnede råds midler til øget kunstnerisk aktivitet og talentudvikling	Tips	0,0	0,0	0,0	5,0
Forsøg med kulturskoler	21.21.47	0,0	0,0	3,0	3,0
Musikdramatiske formål	21.21.47	7,3	7,4	7,4	7,3
International kulturudveksling	21.21.46/ tips	15,2	15,6	16,2	16,0
Det overordnede råd i alt		65,8	63,0	30,9	45,7
Musikudvalget					
Musikformål	21.21.47	72,2	74,0	70,4	61,0
Tidligere amtslige tilskud til basisensembler	21.21.47				13,7
Tidligere amtslige tilskud til skolekoncerter	21.21.47				4,5
Musikalske grundkurser (1)	21.21.47	0,0	0,0	0,0	34,3
Musikhandlingsplanen	Tips	17,5	17,2	20,6	17,0
Musikpolitiske initiativer	21.22.05/ Tips	0,0	10,4	10,3	10,3
Styrket talentpleje på musikskolerne	21.22.05	0,0	0,0	3,1	3,0
Rytmiske spillesteder	21.22.18/tips	27,3	27,8	27,6	29,6
Musikudvalget i alt		117,0	129,4	132,0	173,4
Scenekunstudvalget					
Teaterformål	21.21.47	59,9	61,1	61,8	61,4
Ny børneteaterordning	21.21.47				14,0
Tilskud til danse teatre garantifond, cabarets scener og internationalt teater	Tips	15,3	15,0	15,0	15,8
Scenekunstudvalget i alt		75,2	76,1	76,8	91,2
Litteraturudvalg					
Litterære formål	21.21.47.10	11,9	16,6	15,5	15,5
Litteraturpulje	21.21.47.60	10,9	10,8	10,8	10,0
Aktiviteter der fremmer arbejdet med forfatteres ytringsfrihed	Tips	0,1	0,1	0,1	0,1
Litteratur i alt		22,9	27,6	26,5	25,6
Billedkunstudvalg					
Billedkunstformål (2)	21.21.47	35,5	34,4	31,0	30,9
Billedkunst i alt		35,5	34,4	31,0	30,9
Kunstrådet		316,4	330,5	297,1	366,8

Kilde: Kulturministeriets departement (2007) og Kunststyrelsen (2004 – 2006)

(1) 2004-2006 blev de statslige tilskud til MGK ydet som en del af den almindelige støtte til musikformål

(2) Heraf anvendt til lovbundne udgifter til refusion af udstillingsvederlag: 3,8 mio. kr. i 2004 og 4,0 mio. kr. i 2005

Forskydninger mellem bevillingsår og anvendelsesår slår igen igennem i ovenstående tabel. Det overordnede råds midler til "Øget kunstnerisk aktivitet og talentudvikling" på ca. 40 mio. kr. årligt i perioden 2004-06 fremgår således kun for 2004-05. Det tredje beløb på de ca. 40 mio. kr. sorterer under 2003, selv om midlerne blev anvendt til støtteuddeling i 2006.

De tilsvarende midler for 2007 fremgår under "Øget kunstnerisk aktivitet og talentudvikling", under både finanslov og tipsaktstykke og udgør hhv. 4,7 mio. kr. og 5 mio. kr.

De samlede beløb og den procentvise udvikling i de forskellige kategorier af midler igennem perioden fremgår af nedenstående tabel 5.5.

Tabel 5.5: Oversigt over udviklingen i det økonomiske råderum 2004 – 2007 pr. kategori

Kategorier	Bevilling (mio. kr.)			
	2004	2005	2006	2007
1. Frie midler	58,4 (18%)	55,6 (17%)	16,2 (5%)	25,7 (7%)
2. Frie midler – øremærket kunstart	179,6 (57%)	186,3 (56%)	178,7 (60%)	178,8 (49%)
3. Puljer og ordninger	78,4 (25%)	88,6 (27%)	102,2 (34%)	162,3 (44%)
I alt	316,4 (100%)	330,5 (100%)	297,1 (100%)	366,8 (100%)

Data for 2007 samt fordelingen af posterne mellem kategorierne er opgjort af Kulturministeriets departement. Kunststyrelsen har suppleret med tal efter samme opgørelsesmetode for 2004 – 2006. Kulturministeriets generelle fastprisindex er anvendt.

I det følgende ser vi nærmere på tendenserne i perioden, for så vidt angår midler til hhv. det overordnede råd og udvalgene.

De frie midler for det overordnede råd

Som nævnt ovenfor giver 2006 et "skævt" billede af det overordnede råds oplevede råderum det år, idet midlerne fra den tidsbegrænsede treårige bevilling på 120 mio. kr. har omfattet midler, der er blevet anvendt i 2006.

Samlet set kan det dog på baggrund af tabellerne i det ovenstående konkluderes, at de økonomiske forudsætninger for det overordnede råd har ændret sig markant i perioden. Dels har det nye overordnede råd i faktiske tal et mindre økonomisk råderum end tidligere, primært fordi den tidsbestemte bevilling af frie midler (Kategori 1) ikke i den nye kunstrådsperiode er blevet fulgt op med midler i samme størrelsesorden. Dels er den del af det overordnede råds midler, der er bundet af puljer og ordninger, steget – både i forhold til faktiske beløb og i forhold til den procentvise andel. I 2004 var det således 11% af midlerne, der var bundet til puljer og ordninger. I 2007 er andelen af pulje-bundne midler således 44%.¹⁵

De frie midler (Kategori 1) udgør i 2007 hhv. 9,7 mio. kr. til øget kunstnerisk aktivitet og talentudvikling samt 16 mio. kr. til international kulturudveksling, i alt 25,7 mio. kr. I kapitel 6 vurderes det forhold i sammenhæng med kompetencefordelingen. Det er denne situation, der i interviewene sammenlignes med det første overordnede råds økonomiske råderum, der udgjorde ca. 40 mio. kr. årligt i frie midler, samt 15-16 mio. kr. til international kulturudveksling årligt.

Puljestrukturen og udvalgene

Den største kategori af midler i perioden udgøres af Kategori 2; De frie midler øremærket kunstarterne, som udvalgene i praksis råder over. I faktiske beløb har disse været stabile gennem hele perioden, men relativt set er de faldet – fra 57% af den samlede kunststøtte i 2004 til 49% i 2007, som det fremgår af tabel 5.4. Dette er primært et resultat af en stigning i Kategori 3 midlerne; Puljer og ordninger.

Puljestrukturen er et andet af de temaer, der har været og stadig er i fokus vedrørende Kunstrådets økonomi. Flere af de interviewede tidligere og nuværende udvalgsformænd har påpeget, at der er sket en sådan stigning i antallet og omfanget af politisk bestemte puljer, der fastsætter områder for kunststøtten. Udviklingen opleves som en udhuling af armslængdeprincippet.

¹⁵ Procentsatserne er udregnet på baggrund af udviklingen i de enkelte kategorier inden for det overordnede råds midler i tabel 5.4

Som det fremgår af tabel 5.4, er den procentvise del af Kunstrådets samlede midler, der er relateret til politiske bestemte puljer og ordninger, steget i perioden – fra 25% i 2004 til 44% i 2007. I faktiske tal er der sket en stigning fra 78,4 mio. kr. i 2004 til 162,3 mio. kr. i 2007.

Udviklingen dækker over store forskelle mellem de enkelte udvalg. Med udgangspunkt i kategoriseringen af midlerne i tabel 5.4, viser den procentvise udvikling i kategorierne for hvert udvalg følgende tendenser:

- I 2004 udgjorde puljer og ordninger for Musikudvalget 38% af midlerne, og i 2007 var dette steget til 65%. Her slår overførsel af øremærkede bevillinger fra amterne til musikformål i medfør af kommunalreformen igennem. Det samme gælder midlerne til de musikalske grundkurser (MGK), som fra 2007 er udskilt i særskilt pulje. Stigningen i bundne midler er således et faktum, men mere moderat end procentsatserne umiddelbart indikerer.
- Scenekunstudvalget har oplevet en stigning i andelen af puljer og ordninger fra 20% i 2004 til 33% i 2007.
- Litteraturudvalgets kategori 3 midler er i forbindelse med en bredere fortolkning af litteraturpuljen¹⁶ ("Marienborgpuljen") faldet til under 1% i 2007.
- Billedkunstudvalget har ingen formelle puljer og ordninger, men der er anvendt hhv. 3,8 mio. kr. i 2004 og 4 mio. kr. i 2005 på lovbundne udgifter til refusion af udstillingsvederlag¹⁷.

Det må på den baggrund konkluderes, at der i perioden er en generel tendens til en *øget andel* af puljer og ordninger i Kunstrådets udvalgsmidler, og særligt for musikområdet har denne udvikling været markant. Det er ikke i Loven defineret en grænse for, hvor stor en andel puljer og ordninger må udgøre af de samlede midler. Men det er vores vurdering, på baggrund af vores samlede dataindsamling, at det vil være hensigtsmæssigt med en gennemgang af den nuværende puljestruktur for udvalgene, herunder særligt med fokus på musik- og scenekunstmrådet.

Der kunne i forlængelse af dette være basis for en dialog mellem Kulturministeren, Kunstrådet og folketingets partier om, hvorvidt der kan etableres nogle principielle målsætninger for, hvor stor en del af midlerne der skal være formålsbestemt.

5.3 Vurdering af økonomistyring, rapportering og nøgletal

Gennemgående er vi er i undersøgelsen af kunstens økonomi blevet mødt med stor kompleksitet og mangel på gennemsigtighed. Når det gælder finansloven, er der en mængde særskilte konti, formålsbestemte bevillinger og undtagelser. Når det gælder tipsmidlerne, er der tilsvarende kompleksitet og betydende historik. Videre er der for enkelte puljer sket et skift i bevillingsgrundlaget mellem finanslov og tipsmidler, og der er overførsel af uforbrugte midler fra år til år, hvilket ikke kan undgås.

De forskellige opgørelsesmetoder og resultater imødekommes alle med rationelle argumenter og forklaringer, når der spørges ind til det, og alligevel er det for os at se betegnende i forhold til at tilvejebringe et fællesgrundlag og overblik, sammen med enkelthed og gennemsigtighed.

Det er derfor ikke overraskende, at Kunstrådets økonomiske rammer og betingelser har været genstand for stor opmærksomhed blandt de interviewede i undersøgelsen og i forbindelse med lanceringen af den nye handlingsplan for 2007-11. Det er ligeledes forståeligt, at der gennemgående efterlyses mere klarhed og gennemsigtighed i økonomien. Særligt medlemmer af det nuværende Kunstråd giver udtryk for, at det er vanskeligt at få et anvendeligt overblik over rådighedsbeløb og ikke mindst den løbende udvikling i økonomi og nøgletal.

¹⁶ Litteraturpuljen eller "Marienborgpuljen" blev defineret i en bred finanslovstekst. Men i årene 2004-2006 var denne finanslovstekst suppleret af en politisk aftale om bestemte puljer – bl.a. til forfatteres pr-virksomhed. Bindingerne i denne aftale blev ophævet i et brev fra Kulturministeren i foråret 2007 (Kilde: Kunststyrelsen).

¹⁷ Kunststyrelsen i fodnote til opgørelsen i Tabel 5.5.

5.4 Afsluttende diskussion og vurdering

Mange af de interviewede tidligere og nuværende Kunstrådsmedlemmer giver udtryk for en oplevelse af, at midlerne er bundne i for høj grad, og at der ikke er en tilstrækkelig del af midlerne, som de har fuld råderet over. Det har imidlertid været meget svært at få overblik over denne problemstilling gennem de foreliggende årsberetninger.

Vi har forsøgt at etablere det nødvendige overblik med målrettede spørgsmål og svar fra både Kulturministeriet og Kunststyrelsen. Der er tale om en skønsmæssig vurdering, og der dukker til stadighed nye forudsætninger og forbehold op. Dog mener vi, at ovenstående analyse kan bidrage til, at den videre diskussion foretages på et grundlag, hvor forudsætninger og beregningsmetoder er tydeligt fremlagt.

Tilbage står det gennemgående indtryk af en økonomistyring og en afrapporteringsform, der er orienteret mod de forvaltningstekniske aspekter, men ikke er umiddelbart anvendeligt til Kunstrådets strategiske og styringsmæssige formål. Det er en forudsætning for den videre professionalisering af kunststøttesystemet, at de ansvarlige for fordelingen af midler i den størrelsesorden, der er tale om her, sikres det fornødne beslutningsgrundlag og de relevante økonomiske nøgletal. Det vil skabe et bedre udgangspunkt for, at Kunstrådet kan prioritere indsatsen ud fra et overblik over de reelle midler, der er til rådighed, og gøre det muligt for Kunstrådet at følge op på indsatserne i forhold til handlingsplanen samt diskutere puljestrukturen ud fra samme grundlag.

At medlemmerne af Kunstrådet skiftes ud hvert fjerde år og primært vælges ud fra kunstfaglige kompetencer – ikke administrative – understreger behovet for, at Kunststyrelsen sætter ind på denne front. Det gælder primært i forhold til at sikre tilstedeværelsen af konsekvente opgørelsesmetoder, systemer, kompetencer og værktøjer, som adresserer de ledelsesmæssige behov hos armlængdeorganerne, såvel som de forvaltningsmæssige krav i departementet og Kunststyrelsen.

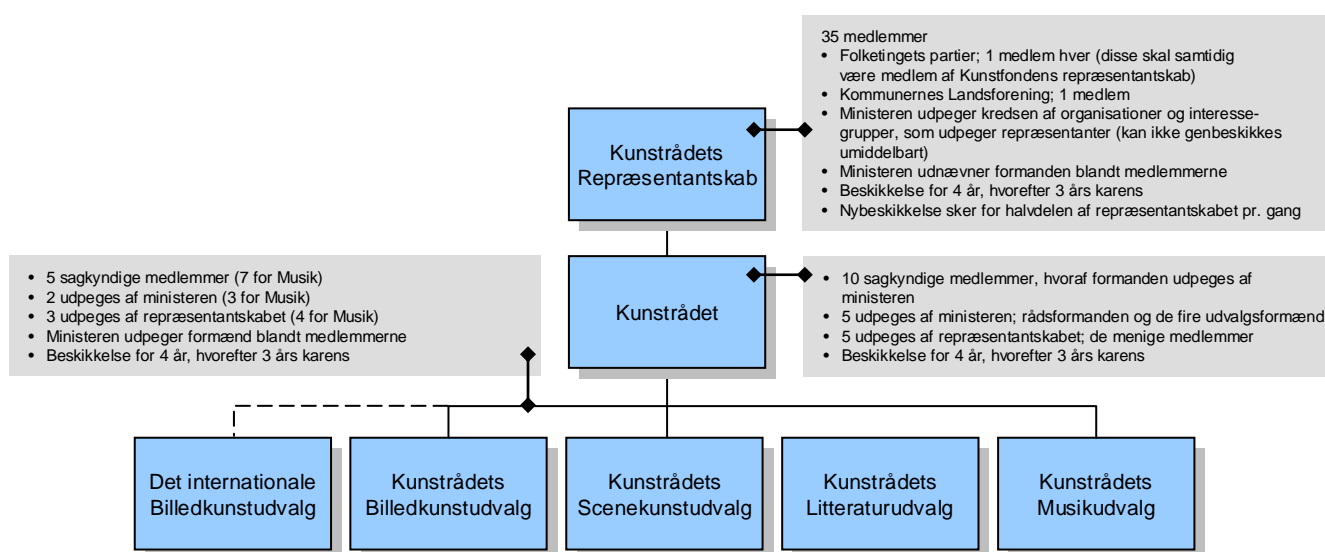
6 STRUKTUR OG SAMARBEJDE

I dette kapitel belyses først Kunstrådets opgaver, kompetencefordeling og struktur. Dernæst ses på udpegningsmetoder, repræsentantskabet og Kunstrådets snitflader i forhold til Kunstfonden. Endelig vurderes Kunstrådets sekretariatsbetjening.

6.1 Organisatorisk overblik

Kunstrådets organisation består samlet set af et repræsentantskab, det overordnede råd og fem udvalg. Struktur, størrelser og udpegningsmetoder præsenteres kort i den følgende figur:

Figur 6.1: Kunstrådets organisation

Kunststyrelsen stiller sekretariatsbistand til rådighed for såvel repræsentantskab, overordnet råd og udvalg, ligesom den også betjener Kunstfonden og har en række opgaver i anden forvaltningssammenhæng.

6.2 Opgaver og kompetencefordeling

I Kunstrådsloven § 4 fremgår det, at det overordnede råd "træffer endelige administrative afgørelser med hensyn til fordelingen af støtte ...", men at "Kunstrådet kan delegerer kompetence til sine fagudvalg til at foretage endelig afgørelse i sager på fagudvalgets sagområde." Dette konkretiseres i forretningsordenen for Kunstrådet, hvor følgende principper for kompetencefordelingen er beskrevet¹⁸:

¹⁸ Forretningsorden, vedtaget den 10. juni 2003

Det overordnede råd:

- Fastlægger de bevillingsmæssige rammer, som udvalgene kan disponere over i deres tilsagnsgivning og øvrige udgiftskrævende beslutninger
- Fastlægger placeringen af beslutningskompetencen for sagstyper, der ikke entydigt hører under et enkelt udvalg
- Kan anmode et af sine udvalg om en udtalelse, før rådet træffer endelig beslutning
- Formanden tilrettelægger Kunstrådets arbejde
- Indkalder bidrag fra udvalgene til Kunstrådets handlingsplan
- I tilfælde af uenighed har den endelige beslutning

Udvalgene:

- Udvalgenes beslutninger er endelige og kan ikke indbringes for Kunstrådet
- Sager inden for et sagsområde, der entydigt hører under et enkelt udvalg, behandles endeligt af det pågældende udvalg

Det fremgår heraf, at det overordnede råd og formanden har de rammesættende opgaver med tilrettelæggelse af Kunstrådets arbejde og at sikre udarbejdelse af handlingsplan, samt de overordnede økonomiske og delegeringsmæssige kompetencer som overordnet myndighed. Udvalgene på deres side har suveræniteten i forhold til eget sagsområde, egen kunstfaglighed, fx ved at deres beslutninger ikke kan ankes.

I det følgende belyses kompetencefordelingen i forhold til økonomisk, kunstfaglig og administrativ kompetence.

Økonomisk kompetencefordeling

Den økonomiske kompetencefordeling blev i første periode praktiseret som beskrevet i handlingsplanen 2003-07: "De forskellige kunststarters egenart er et vigtigt udgangspunkt for Rådets arbejde, hvorfor man i videst muligt omfang vil delegerer ansøgninger og spørgsmål til udvalgene. Undtaget herfra er beslutninger vedrørende den tværfaglige bevilling og de enkelte underpuljer, som der tages stilling til for hver enkelt". I praksis betød dette, at man valgte en parallel arbejdsdeling, hvor opgaver og midler var delt ud til hhv. overordnet råd og udvalg, og at man som udgangspunkt ikke blandede sig i hinandens praksis.

I den nye handlingsplan 2007-11 er kompetencefordeling og det overordnede råds rolle vinklet anderledes: "Kunstrådet har et særligt ansvar for at skabe dynamik mellem kunstnerne og for at støtte tværkunstneriske projekter og nyskabende kunst ved at skabe muligheder for den nødvendige koordination på tværs af kunstnerne", hedder det i indledningen. Videre fremhæves det forhold, at det overordnede råd har væsentligt færre frie midler end det tidligere. I praksis betyder dette, at det overordnede råd ønsker at minimere decideret sagsbehandling, herunder at uddelegere de tværkunstneriske ansøgninger til de udvalg, hvor det mest naturligt hører hjemme, samtidig med at det i højere grad vil påtage sig overvågningsopgaven med at sikre, at tværkunstneriske og nyskabende projekter prioriteres, og at tværgående koordination mellem udvalg/kunstner finder sted.

Ses på midlerne til de enkelte udvalg og udviklingen her, er tendensen, at beløbene vedrørende frie midler øremærket kunstnerne (Kategori 2) er stabile og stigende (baseret på tallene fra 2004-07). I kombination med at de frie midler til det overordnede råd (Kategori 1) er blevet færre, er der altså sket et skift i den økonomiske kompetencefordeling til en relativt større økonomisk kompetence i udvalgene og til de enkelte kunstner.

En diskussion, der er fremgået både generelt i forhold til Kunstrådets organisering og specifikt i tilknytning den markante beskæring af det overordnede råds midler, er spørgsmålet om det overordnede råds rolle. De forskellige positioner er, at det overordnede råd:

- skal have relativt mange frie midler til tværkunstneriske, tværgående, nyskabende projekter
- alene skal være et debatskabende og dagsordenssættende organ
- skal have frie midler i et omfang, så det har mulighed for ad den vej (direkte og indirekte) at præge den kunstneriske udvikling bredt, herunder stimulere udvalgene.

Det tidligere overordnede råds har baseret deres praksis på det første udgangspunkt, og selv igangsat og administreret puljer til kunstneriske projekter. Flere af repræsentantskabets medlemmer har bl.a. gennem Dansk Kunstnerråds nyhedsbrev¹⁹ fremlagt forslag, der er baseret på den anden position. Det nye overordnede råd lægger op til en tilgang ud fra det tredje udgangspunkt, med en større uddelegering til udvalgene, men med en mere strategisk sammenhæng i hele Kunstrådet og mulighed for at stimulere udvalgene.

Ud fra intentionen om helhed og sammenhæng i Kunstrådsloven, hælder vi i vores vurdering til sidstnævnte synspunkt. At det overordnede råd har egne midler, er efter vores vurdering en forudsætning for, at det kan udfylde sin rolle, og at det samlede Kunstråd kan leve op til intentionerne i loven. Det overordnede råd bør derfor have frie midler af et betydeligt omfang, hvis det skal kunne medvirke til at sætte betydende kunstneriske dagsordener og stimulere udvalg og kunstarter til fornyelse og tværgående samarbejde. Derudover vurderer vi også, at det er en forudsætning for at kunne tiltrække kompetente medlemmer til Kunstrådet, at der er midler af mere end en symbolsk størrelse til rådighed.

Præcis hvor mange midler, der skal til, for at det overordnede råd kan løfte opgaven og udfylde rollen, er ikke op til os at anslå. Det tidligere overordnede råd havde frie midler i størrelsesordenen 3 x 40 mio. kr. i perioden 2004-06. Disse beløb virker ud fra en umiddelbar vurdering tilfredsstillende, med tilpas volumen og dog uden afløbsproblemer, men også med det resultat, at behandling af ansøgninger fyldte meget i det overordnede råd. Situationen i 2007 er anderledes. De tilsvarende frie midler udgør 9,7 mio. kr. Dette beløb forekommer efter vores vurdering som utilstrækkeligt i forhold til det overordnede råds formål og opgaver.

Flere både brugere og rådsmedlemmer har i den sammenhæng henvist til den tidligere udviklingsfond – Kulturministeriets Udviklingsfond (KUF) – hvor især de ”mange frie midler” er blevet fremhævet. Til sammenligning har bevillingerne for KUF ligget på i 1998: 23,9 mio. kr., i 1999: 19,6 mio. kr. og i 2000: 25,1 mio. kr.²⁰ Som en anden supplerende sammenligning udgør tipsmidlerne til ”Kultur i hele Landet” i størrelsesordenen 21 mio. kr. Disse midler uddeles af Kulturministeren uden systematisk eller påkrævet kunstfaglig rådgivning.

Kunsthøjlig kompetencefordeling

Kunstrådets helt centrale opgave, jf. Kunstrådsloven, er at *yde støtte til kunstneriske formål*. Den kunstfaglige kompetence her er placeret i de respektive udvalg, og den kunstfaglige vurdering i forhold til støtteuddeling vurderes af langt de fleste til at være entydigt placeret og fungere efter hensigten.

Den anden lovbundne opgave er at *rådgive og bistå offentlige myndigheder i kunstfaglige spørgsmål*. Nogle af de interviewede rådsmedlemmer har oplevelsen af, at de enkelte kunstarter har fået mindre direkte indflydelse i forhold til situationen før 2003. De interviewede rådsmedlemmer beskriver oplevelser med uklare kommunikations- og kompetencegange, hvor der er forskellig praksis for, hvem man går til for faglig rådgivning og sparring.

¹⁹ Dansk Kunstnerråd, Nyhedsbrev nr. 59, november 2007

²⁰ På baggrund af eksterne evaluering af fonden, ”KUF i det uprøvede grænsefelt”, Center for Kulturpolitiske Studier, Dorte Skot-Hansen m.fl., 2001

Andre oplevelser drejer sig om, at departementet fx i forbindelse med en høring eller andet går direkte gennem Kunstrådsformanden, uanset at det måtte være et specifikt kunstfagligt emne. ”Vi er ikke længere et kunstfagligt råd og bliver derfor ikke brugt som rådgivende; vi er kun et udvalg, og det bliver alt for tungt, hvis man først skal gå igennem Rådet, som så skal huske at gå videre til os som kunstfaglige eksperter”, lyder uddybningen fra et tidligere udvalgsmedlem.

De enkelthændelser, der ligger til grund for denne type vurderinger, handler efter vores vurdering om, dels at arbejds- og kommunikationsgangene naturligvis var nye for alle involverede i den første Kunstrådsperiode, eller simpelthen ikke var blevet defineret. Dels at der fortsat er behov for at sætte fokus på kommunikation og dialog. Vi vurderer, at her ligger et positivt potentiale, som er relativt nemt at udløse.

I 2005 blev der udarbejdet retningslinjer for kommunikationen mellem departementet, Kunstrådet og Kunststyrelsen i sager, der skal til beslutning i Kulturministeriets departement. Her indskræpes det, at det er det overordnede råd eller udvalg, der afgør hvad der skal fremsendes til departementet, og at Kunststyrelsen kan levere faktuelle oplysninger om sagerne eller medvirke til sagens videre behandling i samarbejde med departementet under forudsætning af, at styrelsen løbende kan informere den relevante del af Kunstrådet. Vi ser notatet som udtryk for, at man er opmærksom på behovet for klarhed om kommunikation. Vi vurderer samtidig, at der er behov for en mere dialogorienteret kommunikationsform.

I forbindelse med udarbejdelse af den nye handlingsplan rejser en af udvalgsformændene et spørgsmål vedr. kunstfaglig kompetence over for ledelsesmæssigt mandat: Hvem bestemmer over hvem, og kan en Kunstrådsformand bestemme over en kunstfaglig udvalgsformand? Under henvisning til Kunstrådets forretningsorden gælder, at såfremt et udvalgs bidrag til handlingsplanen ikke følger de generelle principper for handlingsplanen, som det overordnede råd har vedtaget, er det i sidste instans det overordnede råd, der træffer beslutningen.

Vi ser det som et interessant spørgsmål, der indikerer, at man hidtil i vid udstrækning i armslængdeorganerne har arbejdet med konsensuskultur og afsæt i den enkelte kunstart, og at der med det nye Kunstråd sker en ændring i samarbejdskulturen. Denne ændring afføder naturligt et behov for afklaring af mandat og kompetence, herunder afklaring af det overordnede råds og Kunstrådsformandens rolle. Interviews og rundbordssamtaler med de nuværende rådsmedlemmer og formænd viser, at der er bred tilslutning til den aktuelle rolle- og kompetencefordeling, men flere understreger også vigtigheden af, at processen er involverende og tager udgangspunkt i de enkelte kunstarter. Vi foreslår, Kunstrådet gennemfører en kort, systematisk evaluering af processen omkring udarbejdelse af handlingsplanen med henblik på også at beslutte fremadrettede arbejds- og kompetencefordelinger mellem de forskellige parter.

Det er vores vurdering at oplevelsen af kompetence- og rollefordelingen har ændret karakter i overgangen fra det første til det andet Kunstråd og i takt med, at man har prøvet den nye struktur af. Vi vurderer ligeledes, at det overordnede råd bør være et organ, der kan udfordre og koordinere mellem de enkelte kunstarter, er bidragende til dynamik, samtidig med at respekten omkring kunstfaglig kompetence og integritet er afgørende for den samlede konstruktion, herunder at konkrete kunstfaglige vurderinger i så vid udstrækning som muligt ligger i udvalgene.

Administrativ kompetencefordeling

De adspurgte udvalgsmedlemmer oplyser mellem 4 og 20 timer som gennemsnitlig ugentlig arbejdstid, som for de flestes vedkommende lægges udover deres daglige virke. Antallet af ansøgninger og den påkrævede ressourceindsats i behandlingen er varierende, men over hele linjen fremgår det af både statistikken over ansøgningerne og interviews med udvalgsmedlemmer, at arbejdsmængden er stor og stigende. Både tidligere og nuværende udvalgsformænd oplyser, at det er sagsbehandlingen, der lægger beslag på langt den største del af ressourcerne i udvalgsarbejdet, særligt i forbindelse med de store uddelinger.

Flere oplever det som en af de meste presserende udfordringer, at de skal skabe luft til at om-disponere ressourcerne til også at rumme de mere overordnede strategiske temaer. Men samtidig betoner de, at det i sidste ende er formændene, som er ansvarlige for og skal kunne forsvare den kunstneriske vurdering, og selvom de griber det forskelligt an, er de derfor altid inde over alle sager i mere eller mindre dybde. Mange både tidligere og nuværende udvalgsformænd understreger, at de ikke ønsker indstillinger med fagligt indhold fra embedsmænd, men udelukkende administrativ forberedelse af sagerne. Der er meget forskellige praksis for de forskellige udvalg. Udvalget for international billedkunst benytter sig i størst udstrækning af indstillinger med fagligt indhold. Den praksis er ifølge formanden uproblematisk, idet udvalget altid kan se bort fra en indstilling, og de ser sig selv i stand til at vurdere, hvorvidt en indstilling er i tråd med deres egen vurdering.

Det er vores vurdering, at udvalgene bør udnytte muligheden for administrativ hjælp i højere grad, og vi anbefaler, at de sætter kompetencedelingen mellem fagcentre og udvalg til debat i tilknytning til deres forestående drøftelser om udmøntning af den nye handlingsplan. Herunder kunne man evt. også se på mulighederne for i højere grad at uddelegere kompetencen til centerne i relation til standardbehandlinger og "bagatelgrænser". Forenklingsredegørelsen belyste dette punkt og kunne danne udgangspunkt for denne diskussion.

6.3 Størrelse og sammensætning

Det overordnede råds størrelse og sammensætning har været diskuteret både i forbindelse med lovudarbejdelsen og i begge rådsperioder. Synspunkterne er – med forskellige begrundelser – hhv.:

- Det overordnede råd er for stort i forhold til opgaver og midler
- Udvalgsformændene skal ikke være repræsenteret i det overordnede råd
- De menige medlemmer skal ikke være repræsenteret i det overordnede råd
- Det overordnede råd skal have mere tværkunstnerisk kompetence
- Der skal være et særligt udvalg med tværkunstnerisk kompetence

Det tidligere Kunstråd indstillede (i testamentet i årsberetningen for 2006), at man ændrer strukturen for det overordnede råd, således at det består af 5 medlemmer, der ikke omfatter udvalgsformændene. I forslaget lå ligeledes, at det overordnede råd ikke selvstændigt skal behandle ansøgninger og uddele midler, men alene være en slags overordnet bestyrelse, der sætter kulturpolitiske temaer til debat mv. Anbefalingen skal ikke mindst ses i lyset af det første overordnede råds erfaringer og oplevelser om alt for stor ressourceanvendelse til sagsbehandling. Men af interviews fremgår det ligeledes, at der ligger en indirekte kritik af, at "et så bredt sammensat råd skal foretage kunstfaglige vurderinger".

Repræsentantskabsmedlemmer fra kunstnerorganisationerne har foreslået, at det overordnede råd begrænses til 5 medlemmer, men bestående af udvalgsformændene for de fire udvalg, der er repræsenteret i det overordnede råd i dag, samt en udpeget formand. Argumentet her er bl.a., at et råd med 10 mennesker er for stort, og at det i lyset af de vedtægtsbestemte opgaver er vigtigt, at formændene sidder med. I Dansk Kunstnerråds ni forslag til Kunstrådsloven²¹ bakes der op om denne holdning, idet det fremhæves, at det overordnede råd alene skal være rådgivende (jf. afsnit om økonomisk kompetencefordeling).

I det nye Kunstråd har dette tema ligeledes været debatteret. Den fremherskende holdning her er, at størrelsen og kombinationen af medlemmer i det overordnede råd er hensigtsmæssig, men med forskellige ønsker til praktiske supplement. Det gælder fx et ønske fra nogen om, at centercheferne kan sidde med ved nogle, eller dele af rådsmøderne. Og det gælder et ønske om, at Kunstrådsformanden ind imellem deltager på udvalgsmøder som informant og med ob-

²¹ Nyhedsbrev, Dansk Kunstnerråd nr. 59, november 2007

servatørstatus med henblik på at få en øget organisatorisk sammenhæng mellem det overordnede råd og udvalgene.

Kunstrådets videre diskussioner har kredset om de menige medlemmer og disses rolle og funktion. De er ikke med i et udvalg og deltager således ikke i det løbende faglige og organisatoriske udvalgsarbejde. Så "hvad forventes af mig, hvordan kan jeg yde det optimale", lyder nogle af overvejelserne fra de menige medlemmer. Temaet har været drøftet i det overordnede råd, bl.a. ved et møde i forbindelse med denne undersøgelse. Her fremstod det fra dialogen, at de menige medlemmer har en særlig rolle: De menige medlemmer skal udnytte deres uafhængige status som en styrke og et supplement til de mere udvalgs- og fagligt orienterede formænd, og de skal være med til at sikre "helikopterperspektivet". Videre skal de inddrages i og have ansvaret for særlige, tværgående opgaver, idet de må formodes at have mere fri arbejdskapacitet end udvalgsformændene.

Et supplerende spørgsmål er selve antallet af menige medlemmer. Den nuværende model med 5 menige medlemmer afspejler et hensyn til, at udvalgsformændene – ligesom Kunstrådsformanden – er udpeget af kulturministeren, og de menige medlemmer er udpeget af repræsentantskabet. Derved bliver der balance mellem antallet af ministerudpegede og antallet af repræsentantskabsudpegede. Dette princip giver legitimitet udadtil i miljøerne, og vi vurderer, at denne legitimitet i den nuværende situation, hvor Kunstrådet kun er i starten af sin anden periode, stadig er så central, at risikoen for at svække den ikke står mål med det, man ville spare i midler ved at reducere antallet af menige medlemmer.

Medlemmer af Kunstråd og fagudvalg modtager et vederlag for indsatsen. Udgangspunktet i 2003 var, at selvom Kunstrådet skulle varetage flere opgaver, end der blev varetaget i den tidligere rådsstruktur, skulle der ved en mere effektiv organisering af udvalgsarbejdet kunne ske en reduktion af arbejdsbyrden. Derfor blev der fastsat et nyt og lavere niveau for vederlaget til medlemmerne.

Efter korrespondance mellem minister og udvalgsformænd og med et ekstra engangsvederlag for formandsindsatsen i 2003 ender det med generelle forhøjelser af vederlagene, baseret på en større arbejdsbyrde end forventet og finansieret via "De tværgående midler" fra det overordnede råd. I aktstykket nr.82, januar 2005 præciseres de aktuelle niveauer for vederlag:

Tabel 6.1: Årlige vederlag til Kunstrådet 2003 - 2007

		Udgangspunkt i forbindelse med etableringen af Kunstrådet	Tilpassede vederlag
Kunstrådet	Formand	259.802	259.802
	Næstformand	161.654	175.000
	Menige medlemmer	80.827	130.000
Scenekunstudvalget	Formand	203.742	300.000
	Medlemmer	119.105	220.000
Musikudvalget	Formand	174.125	220.000
	Medlemmer	98.782	130.000
Billedkunstudvalget	Formand	174.125	220.000
	Medlemmer	98.782	130.000
Udvalget for International Billedkunst	Formand	69.281	130.000
	Medlemmer	46.187	65.000
Litteraturfagudvalget	Formand	174.125	220.000
	Medlemmer	98.782	130.000

Alle beløb er i 1. april 2004-niveau

Af Kulturministeriets hjemmeside fremgår det under overskriften "Råd og nævn før og nu", at der tidligere var 77 medlemmer af råd, centre og bestyrelser samt Statens Kunstfond, og at der med den nye organisering fra og med 2003 er reduceret til i alt 48 medlemmer. Det fremgår endvidere, at omkostningerne til vederlag skulle falde fra 5,9 mio. kr. til 4.4 mio. kr. Vederlagsstørrelsen er i dag iflg. Kunststyrelsens oplysninger 8,5 mio. kr. (2008-tal). I praksis er der altså ikke blevet gennemført de omkostningsreduktioner via nedbringelsen af det samlede antal medlemmer, som der var lagt op til.

Trods dette, vurderer vi, at det overordnede råds nuværende størrelse og sammensætning udgør et hensigtsmæssigt fundament for den samlede konstruktion især med udgangspunkt i legitimeringsaspektet og intentionen om sammenhæng. Et overordnet råd udenom udvalgsformændene er ikke befordrende for Kunstrådslovens intention om sammenhæng og helhed samt hensynet til og respekten for de enkelte kunstarter. Det vil for os at se fremme en "Dem og os-model" med risiko for fokus på interesse modsætningerne mellem råd og udvalg frem for den fælles opgave. Dertil kommer, at ejerskabet for en samlet handlingsplan vanskeligt kan etableres uden udvalgsformændenes direkte involvering og indflydelse. Den rene formandsmodel er til gengæld for snæver. Den enkelte formand har meget naturligt stort fokus på eget kunstfaglige område, og det er efter vores vurdering tvivlsomt, om en struktur med udelukkende formænd vil kunne blive mere end "summen af kunstarterne".

Den nuværende konstruktion er til gengæld afhængig af de menige medlemmer og deres måde at forvalte funktion og rolle på, og vi vil derfor pege på behovet for en mere præcis formuleret beskrivelse af, og hensigt med, de menige medlemmers rolle og forventede bidrag, herunder evt. en ny rollebetegnelse, som i højere grad afspejler deres status. Endvidere at man i både udvælgelsen og dialogen med dem før tiltrædelsen får afstemt forventningerne.

Udvalgenes størrelse og sammensætning i de fem udvalg skal også belyses. Her gælder, at musikudvalget som det eneste har 7 medlemmer, resten har alle 5 medlemmer.

Flere brugere og enkelte (tidligere) udvalgsmedlemmer giver udtryk for, at de ser en udfordring i forhold til muligheden for kunstnerisk repræsentation i udvalgene med det nuværende antal medlemmer. Konkret nævnes eksempler som; at musikudvalget ikke kan dække alle genrer, at scenekunstudvalget ikke har dansen repræsenteret i tilstrækkelig grad, og at illustratører ikke er repræsenteret i litteraturudvalget. Denne diskussion både vil og bør altid være relevant, men ret beset er antallet af medlemmer det samme som tidligere (før 2003) bortset fra musikudvalget, idet det gamle musikråd havde 10 medlemmer. Eksemplerne afspejler således en virkelighed, hvor "tilfældigheder" i forhold til udpegningerne spiller ind. Konkret var der fx i det første scenekunstudvalg to danserepræsentanter, mod en i det nuværende. Musikudvalget har ligesom i den tidligere struktur organiseret sig med et antal underudvalg, der behandler ansøgninger inden for genrerne og derefter indstiller til Musikudvalget.

Samlet set er det vores vurdering, at der i den nuværende model er fundet en balance mellem et hensyn til bred anvendelse af midlerne og den kunstneriske repræsentation. Vi vurderer, at udfordringen i den nuværende model i højere grad er relateret til udpegningsprincipperne: Om repræsentantskabet og Kulturministeren på sigt formår at forny sig og afsøge miljøerne bredt i valget af medlemmer. Således at det ikke nødvendigvis er alle interesser og genrer, der er repræsenteret i hver enkelt periode, men at der over en række Kunstrådsperioder kan ses en balancering af de mange hensyn og en fornyelse i overensstemmelse med udviklingen i kunstarterne og kunsten i øvrigt.

6.4 Udpegningsmetoder og principper

Det overordnede råd og udvalgene beskikkes for en fireårig periode, og derefter skiftes alle medlemmer ud samtidigt, også benævnt som et "clear cut". Repræsentantskabet skifter halvdelen af medlemmerne ud pr. gang. Også her sidder medlemmerne for en fireårig periode. For alle medlemmer gælder en karensperiode på tre år, som indebærer, at fratrådte medlemmer i tre år efter fratrædelsen ikke kan blive beskikket til nogen af de nævnte organer.

Udpegningerne sker dels via kulturministeren, dels via repræsentantskabet. Kunstrådslovens bestemmelser omkring dette er opsummeret i figur 6.1. De ministerudpegede medlemmer af råd og udvalg vurderes ifølge interviewene ikke i praksis som havende en anden position end de medlemmer, der udpeges af repræsentantskabet. Af interviewene med de ministerudpegede medlemmer fremgår det, at de er særligt opmærksomme på at repræsentere og blive bedømt på en kunstfaglighed, og ikke som en politisk part.

Enkelte udvalgsformænd fremhæver, at der i udpegelsen af medlemmer bør søges en begrænsning i antallet af medlemmer med en akademisk, formidlingsmæssig baggrund, som har en mere akademisk profil i miljøerne. Dette begrundes med, at det sender forkerte signaler til miljøerne af skabende og udførende kunstnere, hvor den grundlæggende opfattelse ifølge flere af interviewpersonerne er, at det skal være kunstnere, der bedømmer kunstnere. Derudover har der ikke været stillet spørgsmålstejn ved den måde, udpegelserne sker på eller fordelingen mellem ministerudpegede eller repræsentantskabsudpegede, med undtagelse af et par tilfælde, hvor grundlaget har været en misforståelse eller misfortolkning af principperne.

Vi vurderer, at der er fundet en fornuftig balance i de nuværende principper for udpegning, dog med et processuelt kritikpunkt. Ifølge flere medlemmer af det nye Kunstråd har der været nogle konkrete udfordringer i relation til processen omkring udpegninger og dermed præmisserne for at takke ja eller nej til en plads i Kunstrådet. Der blev givet et eksempel på, at en udvalgsformand fik 18 timer til at beslutte sig i, og et andet eksempel på at en formand endnu ikke var hverken kontaktet eller udpeget, da den nye organisation blev offentligt annonceret. Endelig beskrives det, at man som ministerudpeget får uklare svar, når man i beslutningsprocessen spørger til rammer og omfang af arbejdet, ligesom en centerchef påpeger, at den ministerudnævnte udvalgsformand er blevet overrasket over arbejdsmængden i forhold til de signaler vedkommende havde fået fra departementet forinden. Vi mener, at disse forhold er kritisable og anbefaler, at der strammes op på processen omkring udpegelserne.

Udskiftning af Kunstrådets medlemmer

I forhold til udskiftning generelt for Kunstrådet er der i interviewene fremkommet to forskellige forslag: "clear cut" som det sker i Kunstrådet p.t., og rullende udskiftning med halvdelen hvert andet år som i repræsentantskabet. Der er forskellige holdninger til, hvilken model der er mest hensigtsmæssig i forhold til Kunstrådet.

Det tidligere Kunstråd anbefaler i deres testamente en rullende udskiftning som for repræsentantskabet, idet de "blivende" medlemmer således kunne bære linjen og historikken videre, og de nye medlemmer kan bidrage med nytænkning. Et supplerende argument fremført i nogle af interviewene med de tidligere rådsmedlemmer er, at embedsværket, Kunststyrelsen i den nuværende model er dem, der står for kontinuitet og historik, og ikke de kunstfaglige organer. Dette opleves som en uheldig tendens og skal ses i sammenhæng med, at denne holdning i interviewene er funderet i en generel skepsis overfor, at det er den samlede Kunststyrelse og ikke egne, adskilte enheder, som stiller sekretariatsbistand til rådighed.

De interviewede fra det tidligere Kunstråd fremhæver, at et nyt Kunstråd skal regne med i løbet af de fire år at bruge det første år på at sætte sig ind i stoffet og systemet, håndtere de første ansøgningsrunder og lave handlingsplan, to år på at gennemføre handlingsplanen, og et år på at "lukke ned", evaluere, skrive samlet beretning og overdrage til et nyt råd. Derved udgør sær-

ligt det første år til halvandet af et Kunstråds periode en risiko for tab af momentum, historik og kontinuitet, ligesom det sidste år vil være en periode, hvor man nødtigt sætter nye tiltag i gang.

Interviewpersonerne i det nuværende råd og udvalg, som i det seneste ¾ år har haft udfordringen på tæt hold, er anerkendende overfor, at det med en rullende udskiftning ville være lettere for et nyt medlem at komme ind i Kunstrådet, og at historikken kunne blive mere nuanceret, hvis den var personificeret i andre medlemmer. Samtidig fremhæver flere af dem, at der er en frihed til at "viske tavlen ren", når medlemmerne starter i Kunstrådet samtidigt og ikke føler forpligtelse eller ejerskab i forhold til tidligere dispositioner, udover respekten for sine forgængeres kompetencer og dispositioner.

På baggrund af den første egentlige overdragelse fra et Kunstråd til et nyt bemærker flere nye medlemmer, at det ville være hensigtsmæssigt med systematiske overdragelsesaktiviteter udover den skriftlige rapportering i form af en beretning. Nogle udvalg har haft mødeaktiviteter, og formændene har typisk mødt hinanden og drøftet sig imellem. Der er endnu ikke etableret nogen praksis eller systematik for, hvordan man f.eks. fysisk bringer de gamle og nye medlemmer sammen til en mere dybdegående overdragelse og erfaringsudveksling.

Efter vores vurdering viser erfaringerne med overgangen fra det første Kunstråd til det andet, at princippet om "clear cut" er en betingelse for, at man kan tale om et "nyt" råd, der sammen kan sætte en ny dagsorden. Man imødegår herved bedst muligt, at gamle prioriteringer og sympatier videreføres. De adspurgte brugere kommer næsten enstemmigt frem til den samme konklusion i debatten. De oplever mere retfærdighed i det kvalitative og (hvordan man end vender det) personbårne bedømmelsessystem, hvis der sker en 100% udskiftning.

Vores vurdering er derfor, at rammerne omkring overdragelse i højere grad skal sikres. Efter vores opfattelse er det en central og fælles opgave for Kunststyrelsen at etablere fundamentet for, at dette kan ske på en hensigtsmæssig måde så tab af historik og momentum minimeres. Overdragelsen fra et gammelt til et nyt råd sker p.t. i april hvert fjerde år, og det første halve år beskrives samstemmende som meget hektisk og arbejdskrævende. Der skal udarbejdes handlingsplan og afprøves samarbejdsformer internt imellem overordnet råd og udvalg og overfor den administrative stab. Samtidig skal man forholde sig til konkrete uddelinger.

Det nye Kunstråd har derfor diskuteret muligheden for at ændre tiltrædelsestidspunktet fra april til januar. De nye medlemmer beskriver i interviewene, at de i den indledende fase har lænet sig op ad de linjer, som er udstukket i testamenterne og handlingsplanerne for den forrige periode. Et forslag, som er fremsat af et nyt medlem, er derfor, at handlingsplanerne formelt gælder i en periode ind i det nye råd, så man får et mere realistisk tidsperspektiv og undgår den nuværende situation, hvor der formelt "mangler" en handlingsplan i ¾ år.

Samlet set vurderer vi, at clear cut metoden er rigtig og bør videreføres i Kunstrådet. Med henblik på at optimere kontinuitet og historik er det til gengæld vigtigt med systematik i overdragelsesaktiviteterne. Videre anbefaler vi at de to konkrete forslag om hhv. tiltrædelsestidspunkt i januar og et overlap i handlingsplanens dækningsperiode gennemføres. I praksis kan man hævde, at dette allerede sker, men vi anbefaler, at dette formaliseres, så man også kan formidle realiteterne og afstemme forventningerne til interessenter uden for Kunstrådssystemet. Det giver et nyt råd bedre muligheder for at fremstå professionelt fra starten.

Karens

I strukturen er indbygget en karensperiode, således at man ikke umiddelbart kan genbeskikkes til en post i Kunstrådssystemet ved udgangen af en periode, men så at sige er i "karantæne" i 3 år. Hovedparten af de adspurgte støtter op om karensprincippet. Deltagerne i brugerpanelerne argumenterer med, at karensprincippet – i lighed med clear cut-udskiftningen – er med til at skabe klare linjer, legitimere rådet og dets udvalg udadtil og mindske spekulationer om nepotisme i systemet.

Repræsentantskabsmedlemmer og tidligere Kunstrådsmedlemmer stiller dog spørgsmålstejn ved, om det er nødvendigt med en karensbestemmelse i forhold til repræsentantskabets medlemmers mulighed for at blive valgt til råd eller udvalg i den efterfølgende periode. Dette begrundes med, at repræsentantskabet ikke har direkte indflydelse på uddelingen af midler, men at man som repræsentantskabsmedlem har opnået en indsigt og erfaring, som med fordel kan anvendes i de mere udførende organer. Endvidere beskriver repræsentantskabets tidligere formand Anders Laursen i et brev til Kulturministeren af 8. november 2006 om karensbestemmelserne for repræsentantskabet, at de "(...) er et indgreb i organisationernes adgang til selv at afgøre, hvem de ønsker at lade sig repræsentere af".

Vores vurdering er, at karensbestemmelserne i et personbåret system bidrager til at holde systemet fri af myter og spekulation om nepotisme og vennekubber samt muligheden for, at enkeltpersoner over en længere periode kan præge valget af kunstrådsmedlemmer. Det er således et centralt legitimeringsprincip, også udadtil i miljøerne. Repræsentantskabsmedlemmernes karens mener vi – med udgangspunkt i, at det er et udpegningsorgan – er en vigtig del af dette princip og derfor bør fastholdes.

6.5 Repræsentantskabet

Kunstrådets repræsentantskab består af 35 medlemmer. Udpegning og udskiftning sker efter følgende principper:²²

- Beskikkelse sker for 4 år, men forskudt, så nybeskikkelse kun sker for halvdelen af repræsentantskabet af gangen
- De (på det pågældende tidspunkt eksisterende) politiske partier i folketinget har et medlem hver. De partipolitiske medlemmer skal være de samme som i Kunstfondens repræsentantskab
- Kommunernes Landsforening (og tidligere Amsrådsforeningen) udpeger et medlem
- Herudover består det af repræsentanter fra organisationer, institutioner og interessegrupper. Kulturministeren fastsætter de nærmere bestemmelser

Repræsentantskabets opgaver er som følger:

- Foretage indstillinger til Kulturministeren om medlemmer til Kunstrådet og udvalgene
- Følge Kunstrådets virksomhed og forelægge regnskabet og beretningen med evt. bemærkninger
- Mødes en gang årligt med Statens Kunstfonds repræsentantskab til en fælles drøftelse af Kunstfondens og Kunstrådets virksomhed

Ser vi på repræsentantskabets opgaveportefølje, gælder, at opgaven med at udpege medlemmer til Kunstrådet er central og i praksis den eneste, der opleves som afgørende for personer udenfor repræsentantskabet.

Interviewene viser, at der er stor forskel på vurderingerne af repræsentantskabets rolle og funktion. Blandt brugerne er der tilfredshed med, at rådsmedlemmerne vælges i en balance mellem Kulturministeren og miljøerne (repræsentantskabet). Det er et konkret og synligt element i armslængdeprincippet, som ikke mange hæfter sig ved, men som formentlig ville skabe kritik, hvis ikke det forholdt sig sådan. Dette illustreres ved, at en interviewperson misforstod principperne og derfor i interviewet kritiserede Kunstrådet for at have en overvægt af ministerudpegede.

Relevansen af de øvrige opgaver i porteføljen bliver der i interviewene stillet spørgsmålstejn ved. En af de centrale problemstillinger, der fremhæves af personer udenfor repræsentantskabet, er, at fremmødefrekvensen er lav. Referaterne fra repræsentantskabsmøderne fra 2004 til

²² Kunstrådsloven, kapitel 3

2007 viser en tendens til, at møder med et særligt emne, f.eks. omkring tidspunktet for valg af medlemmer til Kunstrådet eller særmøder, har været meget velbesøgt. Derimod har de løbende møder og de fælles møder med Kunstfonden haft en lavere deltagelse. Denne tendens er det seneste år taget til. I 2007 var det mellem halvdelen og en tredjedel af repræsentantskabets medlemmer, der deltog i de møder, der blev afholdt – udover valgmødet i januar, som havde tæt på fuld deltagelse.

Det årlige møde med Kunstfonden er gennemført, men de involverede har givet udtryk for, at det ikke som sådan har bidraget til et egentligt samarbejde. Fokus er på forskellige ting, forlyder det fra deltagerne. Det beskrives, at repræsentantskabet er ment som et samlende miljø, hvor der kan være generelle diskussioner på tværs af kunstarterne. Flere af de interviewede giver udtryk for, at forskellighederne mellem kunstarterne gør, at diskussionerne bliver for generelle, ligesom det er vanskeligt for medlemmerne uden for miljøerne at forstå, hvad indholdet i debatterne handler om.

I interviews med repræsentantskabsmedlemmer fremhæves det, at repræsentantskabets værdi i høj grad er, at det giver mulighed for, at politikere og kunstnerne mødes om kunstpolitiske spørgsmål. Men spørgsmålet er, om det møde nødvendigvis skal ske i Kunstrådets repræsentantskab, eller om der kunne etableres et bredere, mere åbent og debatskabende forum, hvor også personer og institutioner, der ikke er medlem af repræsentantskabet, kunne deltage?

Opgaven vedr. at "følge Kunstrådets virksomhed" beskrives af et repræsentantskabsmedlem som en rolle som "vagthund", der f.eks. trådte til, da der i 2004 var behov for en revurdering af Kunstrådsmedlemmernes vederlag. Flere udenfor repræsentantskabet peger på, at forelæggelsen af årsberetningen ved repræsentantskabet er "ren proforma" ved, at der er mulighed for at knytte kommentarer til den, når den er udarbejdet. Nogen egentlig indflydelse på selve årsberetningen er der ikke tale om, ligesom det er vanskeligt at komme til enighed om synspunkter og udmeldinger i et forum med så bred repræsentation.

Vores vurdering er, at deltagerprocenten og de forskellige oplevelser og synspunkter afspejler en grundlæggende udfordring. Vi mener, at man i den nuværende model har sat sig mellem to stole. Repræsentantskabet har en reel opgave i udpegelsen af medlemmer til Kunstrådet. De øvrige opgaver er mere formelle, men uden reelt indhold, krav om resultat eller medfølgende indflydelse og kompetence. Det er således ikke en handlekraftig og beslutningsdygtig enhed (udover medlemsvalgene) som f.eks. en bestyrelse, men samtidig er det uundværligt som udpegningsorgan.

Derudover mener vi, at det er vigtigt at fastholde muligheden for, at kunstmiljøer og politikere kan mødes om andet end valghandlinger. Derfor anbefaler vi et af to alternativer, som efter vores vurdering begge adresserer de grundlæggende udfordringer med konstruktionen i dag:

- At fastholde et selvstændigt repræsentantskab for Kunstrådet, men omdefinere dets rolle til at være udpegningsorgan og som vært for et årligt, højt profileret og relativt åbent kulturpolitisk møde mellem politikere, kunstmiljøer og Kunstråd, hvor f.eks. Kunstrådet fremlægger deres årsberetning, og Kulturministeren fremlægger sine visioner med henblik på en åben drøftelse og debat. Dette kunne tilrettelægges som en proces, der både har et tværgående kunstpolitisk sigte og med fokus på kunstarterne (f.eks. en fælles dag og en dag opdelt på kunstarter eller emner).
- At sammenlægge repræsentantskaberne for Kunstfonden og Kunstrådet (de politisk udpegede er i forvejen de samme). Kombineret med nogle differentierede spilleregler, hvor fx de kunstfaglige medlemmer, hvis kunstarter falder uden for Kunstrådets portefølje, ikke deltager i de punkter, der vedrører sådanne og vice versa for Kunstfonden, herunder spørgsmålet om de livsvarige ydelser.

6.6 Snitflader og samarbejde med Kunstfonden

I Kunstrådslovens betænkning er det beskrevet, at Kunstfonden opretholdes, og at man derfor får en tostrengt statslig støttestruktur. Kunstrådet og Kunstfonden skal i samarbejde fastlægge den indbyrdes arbejdsdeling, herunder en beskrivelse af opdelingen af opgaverne, og at det også indebærer et indbyrdes samarbejde på de områder, hvor der nødvendigvis vil være overlappende opgaver. Dette skal ske med henblik på at sikre, at der ikke bliver en dobbelt kunststøttestruktur, men netop en tostrengt med forskelligt fokus og formål.

Kunstfonden er organiseret med kunstfaglige tremandsudvalg inden for hhv. billedkunst (2 udvalg), litteratur, musik (2 udvalg), film- og scenekunst, samt inden for kunsthåndværk & design og arkitektur. Hvor Kunstrådets støtte er rettet mod værker, projekter og institutioner, er fondens støtte rettet mod kunstneren selv med det formål at give arbejdsro til kommende skabende arbejde, uden at der stilles krav om nogen bestemt produktion.

I 2004 udarbejdede et udvalg nedsat af de to formandskaber en samarbejdsaftale mellem Kunstfonden og Kunstrådet. Den beskriver forskelligheden i fokus, arbejdsdelingen og grænsefladerne mellem de to organers virke. I nedenstående oversigt skitseres først placering og grænseflader i forhold til støtteformer, dernæst overlap i arbejdsdelingen:

Figur 6.2: Snitflader mellem Kunstfonden og Kunstrådet

Støtteform	Placering og grænseflader	Mulige overlap og placeringsdiskussion
Kunstnerstøtte	Alt i Kunstfonden, dog: <u>Kunstrådet:</u> <ul style="list-style-type: none"> Tilskud til danske billedkunstneres ophold i udlandet Tilskud til ikke-dansksprogede forfattere, der skriver for dansk publikum 	<u>Overlapsdiskussion:</u> Kunstrådets Litteraturudvalg – midler til færdiggørelse af litterære værker
Produktionsstøtte	Alt i Kunstrådet, dog: <u>Kunstfonden:</u> <ul style="list-style-type: none"> Kunstopgaver til det offentlige rum Arkitektkonkurrencer og andre fremmende tiltag for bygningskunst 	<u>Placeringsdiskussion:</u> Bestillingshonorarer for <u>scenekunst</u> – enighed om at koble direkte på samlet skabende og udøvende produktion (Kunstrådet) Bestillingshonorar for <u>tonekunst</u> – kobles til skabende kunstneres arbejde med komposition af et bestemt værk (Kunstfonden)
Formidlingsstøtte	Alt i Kunstrådet	<u>Placeringsdiskussion:</u> Tilskud til fremførelse, da Kunstfonden i enkelte tilfælde har givet garantibeløb som under-skudsgaranti til kunstnere (200.000 kr. i 2003). Fordrer ikke ændret arbejdsdeling, hvis denne forbliver begrænset.

Kilde: Samarbejdsaftale mellem Statens Kunsthøjskole og Kunstrådet, 2004

I samarbejdsaftalen præciseres dette som følger:

- I forhold til placeringsdiskussionen på litteraturområdet vurderer Kunstrådets litteraturudvalg, at arbejdslegater og midler til færdiggørelse af litterære værker er klart adskilt, mens Kunstfondens litteraturudvalg mener, at der kun er nuanceforskelle, og at det derfor bør ligge i deres regi ud fra en betragtning om, at det er rettet mod kunstneren. Formandskaberne mener, at der er uhensigtsmæssig overlappning.
- På musikområdet konstateres der behov for en præcision af, at Kunstfonden er rettet direkte mod komponisten, og at fremførelsesstøtte i dette regi bør begrænses. På scenekunstudområdet konkluderes det, at bestillingshonorarer bør samles i Kunstrådets Scenekunstvalg.

Det fremgår af interviewene, at aftalen har tjent sit formål, for så vidt at den har afklaret og præciseret en række spørgsmål omkring ansvars- og kompetencefordeling mellem organerne ret detaljeret. Dog er der stadig uklarhed omkring det mulige overlap på litteraturområdet.

Fra brugerpanelerne fremgår det, at forståelsen af den centrale forskel på de to støttestrukturer er, at man med Kunstfondens midler kan få arbejdsro til den kreative proces uden et krav om en egentlig og specifik produktion, mens man med Kunstrådets midler forventes at skulle "levere det lovede". Særligt for de skabende individuelle kunstnere er dette en væsentlig forskel, og de understreger vigtigheden af, at begge former for støtte er tilgængelig.

Systemet med to indgange til kunststøtten fremstår som en historisk betinget konstruktion, som der ikke er de helt store praktiske udfordringer forbundet med, om end den fra et administrativt synspunkt kan virke uhensigtsmæssig. Flere brugere – særligt inden for litteratur og billedkunst – fremhæver fordelene i at have flere indgange til et system, der er baseret på subjektive vurderinger af kunstnerisk kvalitet. Kunstfonden har en position eller et "brand" i bevidstheden hos brugerne, som Kunstrådet ikke har oparbejdet endnu, men som man kan forestille sig, at det på sigt vil kunne få.

Gennemgående er det vores vurdering, at der er tale om to adskilte systemer, der har fundet en modus operandi, men at der ikke er tale om nogen egentlig relation udover dette. Bl.a. er det af flere fremhævet, at fællesmøderne ikke opleves som relevante, og at det kan være vanskeligt at få medlemmerne til at deltage. Kompetencefordelingen er til gengæld, udover enkelte placeringsdiskussioner, i det store og hele på plads.

Vores vurdering er, at de to støttesystemer begge udgør en vigtig funktion, og at det i praksis er en tostrengt, ikke en dobbelt struktur. En evt. sammenlægning af repræsentantskaberne, som ovenfor diskuteret, ser vi dog som en mulighed, der kunne medvirke til at etablere grundlaget for et mere reelt samarbejde, som vi i alle tilfælde vurderer, at der er basis for fremadrettet. Herudover vurderer vi, at samarbejdsaftalen fortsat har en funktion, og at der med et nyt litteraturudvalg siden 2004 med fordel kan tages en fornyet diskussion vedrørende en mere stringent arbejdsdeling på litteraturområdet.

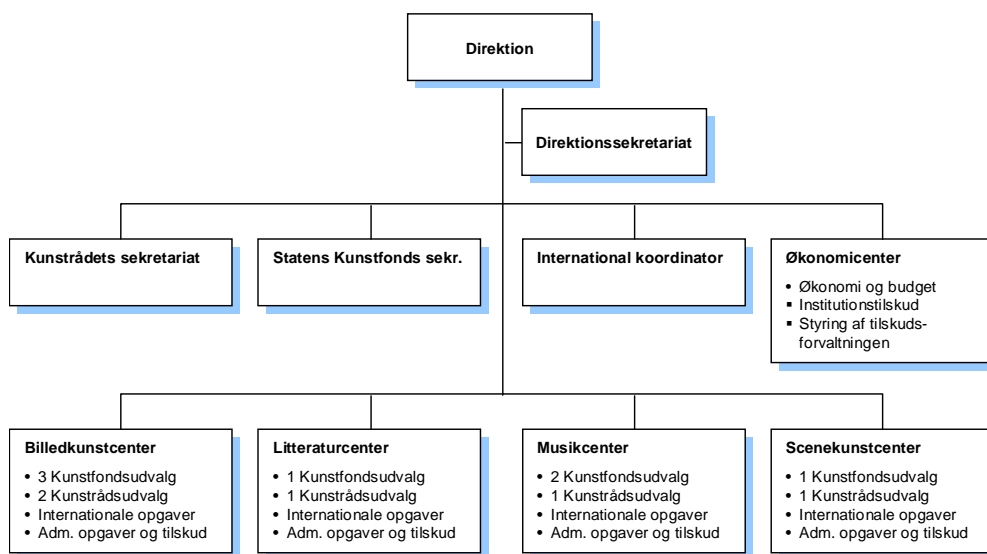
6.7 Kunstrådets sekretariat og sekretariatsbistand

I Kunstrådsloven fremgår det af §5, at "Kulturministeriet stiller sekretariatsbistand til rådighed for Kunstrådet". De tidligere råds sekretariater er blevet fusioneret ind i Kunststyrelsen som fagcentre, der som hovedopgave betjener Kunstrådet og Kunstfonden, men også har en række opgaver for departementet mv. Der er endvidere oprettet et konkret sekretariat for det overordnede råd og andre centre med mere administrative opgaver, men som også betjener Kunstrådet i særlige spørgsmål. Det gælder fx Økonomicentret i økonomiske spørgsmål og International Koordination i internationale spørgsmål. Det er derfor Kunststyrelsen som helhed, der yder sekretariatsbistand til Kunstrådet.

Med etablering af Kunststyrelsen ønskede man dels at skabe én fysisk og digital indgang til den kunstfaglige information, viden og kompetence, dels at skabe bedre mulighed for at udnytte faglige og administrative kvalifikationer, samt at høste en effektiviseringsgevinst ved at udnytte mulige stordriftsfordele på områder som IT, personale, tilskudsadministration, informationsarbejde mm.

Den samlede organisation er vist i nedenstående figur:

Figur 6.3: Kunststyrelsens organisationsplan 2007

Kunststyrelsens hovedopgaver, som det fremgår af lov og betænkning, er:

- Sekretariatsbetjening af Kunstrådet med udvalg, Kunstfondens tremandsudvalg, dets udvalg og bestyrelse, og begges repræsentanter (i alt betjenes 15 råd og udvalg)
- Operativ opfølgning på beslutninger vedr. den internationale kulturudveksling og styregruppens handlingsplan
- Koordination af internationale opgaver med institutioner, centre og danske repræsentationer i udlandet
- Internationale opgaver
- Information og dokumentationsopgaver
- Administration af tilskudsordninger
- Forvaltning af Kulturministeriets lovgivning i øvrigt
- Rådgivning af ministeriet og kunstneriske miljøer
- Servicecenter på regnskab, løn og IT for en række statslige institutioner
- Varetagelse af andre opgaver uddelegeret af KUM

I 2005 blev der gennemført en ekstern undersøgelse af Kunststyrelsens økonomi og effektivitet²³. I undersøgelsen sammenlignes nøgletal for styrelsens administration af kunststøtten knyttet til Kunstrådet og Statens Kunstfond samt den administrative kunststøtte. Derudover gennemføres en benchmarkinganalyse med andre styrelers tilskudsadministration. Den overordnede vurdering i rapporten er, at målene vedrørende effektivisering af administrationen er "under opfyldelse", men at effektiviseringsgevinsterne ikke er realiseret fuldt ud.

Som respons på rapporten skriver Kulturministeren til direktøren for Kunststyrelsen, at han "med tilfredshed konstaterer, at styrelsens hidtidige effektiviseringstiltag har været velvalgte, og at man er begyndt at høste gevinster af den nye struktur"²⁴. Ministeren noterer sig samtidig, at Kunststyrelsens tilskudsadministration "på visse områder tenderer mod at være relativt dyr", men han er opmærksom på, at "respektere de faglige armslængdeorganers krav på sekretariatsbetjening, der så vidt muligt svarer til deres behov og ønsker, også selv om det kan betyde, at Kunststyrelsen ikke kan administrere helt så billigt som andre styrelser, hvis tilskudsordninger har en anden karakter".

²³ Rambøll Management, november 2005

²⁴ December 2005

Vi har fulgt op på relevante nøgletal fra 2004 og 05²⁵ i relation til Kunstrådet, idet vi har indsamlet data for 2006²⁶. De fremgår af følgende tabeller.

Tablet 6.2: Basisdata for Kunstrådets og udvalgenes kunststøtte 2004 - 2006

	Tilskud (mio. kr.)	Ansøgninger (antal)	Tilsagn (antal)	Årsværk	Driftsudgift (mio. kr.)
2004	276,9	5.146	2.587	22,4	18,7
2005	288,8	5.434	2.736	21,8	19,9
2006	316,2	6.707	3.500	17,09	18,8

Tablet 6.3: Nøgletal for Kunststyrelsens administration af Kunstrådets og udvalgenes del af kunststøtten

	Drifts/tilskud (%)			Drift/ansøgning (kr.)			Drift/tilsagn			Tilskud/årsværk (mio. kr.)		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Kunstrådet	6,8	6,9	6,0	3.639	3.657	2803	7.239	7.264	5.371	12,4	13,2	18,49

De opdaterede tal fra for 2006 viser en faldende tendens, når styrelsens driftsomkostninger sættes i forhold til det samlede tilskud og antallet af ansøgninger samt tilsagn. Dertil kommer, at der tildeles flere tilskudsmidler pr. årsværk, og at styrelsen samlet set har fået tilført flere opgaver, uden at der er tilført tilsvarende ressourcer. Vores vurdering er således, at der over perioden sker en synlig effektiviseringsgevinst i Kunststyrelsens tilskudsadministration.

Kunstrådets sekretariat og centrene

Kunstrådets sekretariat betjener alene det overordnede råd og har i alt ca. 4 årsværk. De faglige centre har hver 10-15 årsværk til den samlede opgaveportefølje.

Af forskellige årsager har der været stor personaleudskiftning i alle centrene. Litteraturcentret har som det eneste bevaret den centerleder, som fulgte med fra Litteraturredets sekretariat over i Kulturministeriets Kunstsekretariat. Scenekunstcentrets nuværende centerchef blev ansat i 2007, efter to lederskift over de første år. Musikcentrets nuværende centerchef blev også ansat i 2007. Alle fire centre er i øvrigt produkter af diverse fusioner og overførsel af medarbejdere, og flere af de interviewede peger på de meget forskellige arbejds- og organisationskulturer, der er i de enkelte centre og på tværs af Kunststyrelsen.

Med sekretariatsbetjening fra Kunststyrelsen frem for i selvstændige enheder er den overordnede opgaves dobbelthed i opgaveporteføljen blevet klarere og mere markant. Kunststyrelsen har både til opgave at yde sekretariatsbetjening til rådet og udvalgene og har samtidig en selvstændig opgave med at bidrage til ministerbetjening på kunstområdet. Det fremhæves, primært af tidligere rådsmedlemmer, som et særligt demokratisk problem, som kommer til udtryk ikke mindst i centrene. En tidligere udvalgsformand udtrykker det således: "Der er kort sagt for mange kasketter på i sekretariatet".

Centercheferne oplever det ikke selv som et forvaltningsmæssigt problem, at de skal levere ydelser til flere opdragsgivere end Kunstrådet. Flere af dem fremhæver omvendt, at der er mere sammenhæng i deres arbejde og kvaliteten af dette, fordi de skal agere og kommunikere med samtlige de forskellige parter.

²⁵ Tallene for 2004 og 05 er hentet fra Rambøll Managements rapport. Kunststyrelsen har endvidere gjort opmærksom på, at ressourceopgørelserne er eksklusiv overordnet ledelse og administration

²⁶ Tal for 2006 udarbejdet af Kunststyrelsen efter samme metode som ovenstående for 2004 og 2005

I 2006 blev der gennemført en evaluering af sekretariatsbetjeningen. I evalueringen af sekretariatsbetjeningen blev udvalgene bedt om at svare på 13 spørgsmål om hhv. bistand, rådgivning, sagsbehandling, mødetilrettelæggelse, administration, internationalt samarbejde og sekretariatskompetencer, med vurderinger på en skala fra 1-5. Kunstrådet, Litteraturudvalget og Billedkunstudvalget besvarer spørgsmålene med skalavurderingen, mens Scenekunstudvalget, Musikudvalget og Det Internationale Billedkunstudvalg ikke benytter skalavurderingen, men i stedet afgiver en rent kvalitativ vurdering.

Heri fremgår det som problematisk, at "Sekretariatet formulerer forslag til bekendtgørelser og love for ministeren samt rådgiver og formulerer udvalgets hørings svar til ministeren". Både Scenekunstudvalget og Musikudvalget understreger "store problemer i opgaveplaceringen i forholdet mellem Kunststyrelsens rolle som råds- og udvalgssekretariat og som forvaltningsenhed under Kulturministeriet". Musikudvalget anbefaler konkret, "at der i forbindelse med eventuelle ændringer i tilskudssystemet tages selvstændig stilling til Kunststyrelsens opgaveportefølje og under hensyn til resultatet her – til kompetencefordelingen mellem styrelse og råd/udvalg".

Litteraturudvalget giver sekretariatsbetjeningen topkarakteren 5 over hele linjen, og i en kommentar fremgår det, at udvalget er "overordentligt tilfreds med sekretariatets indsats". Udvalget fremhæver medarbejdernes "enestående engagement og det meget positive samarbejds-klima". Billedkunstudvalget giver ligeledes topkarakterer. Kunstrådets vurdering ligger på 4, dog 3 i forhold til de administrativt orienterede opgaver.

Det Internationale Billedkunstudvalg udtrykker sig udelukkende positivt i sine kvalitative kommentarer. "Sekretariatets bistand til udvalget som helhed" karakteriseres kort og godt som "topklasse". Scenekunstudvalget og Musikudvalget er begge væsentligt mere kritiske, hvilket differentieres på to niveauer: hhv. den brede sekretariatsbetjening i styrelsen og systembetingede problemstillinger vedr. administrationens "dobbeltroller".

I forhold til sekretariatsbetjeningen vurderer Scenekunstudvalget, at det "ikke som helhed mener, at bistanden har været tilfredsstillende i tilstrækkelig grad til, at udvalget har kunnet udføre sine opgaver optimalt", at rådgivningen "kunne være bedre funderet i både en økonomisk og juridisk erfaring", og i forhold til de generelle administrative kompetencer, at "der kan mangle tillid til, at den revisionsmæssige side af administrationen varetages forsvarligt". Musikudvalget udtrykker "generel tilfredshed med musikcentrets menige medarbejdere" og betoner i øvrigt primært de overordnede, systembetingede problemstillinger, jf. ovenfor.

De interviewede formænd i det nye Kunstråd er samstemmende tilfredse med deres respektive fagcentre og Kunstrådssekretariat. Flere af dem konstaterer, at medarbejderne har meget travlt og alligevel formår at give en god service. Men der peges samtidig på kritikpunkter i forhold til selve Kunststyrelsen som organisation med argumenter som "unødigt bureaukrati", "ugennemskuelig administration" og "en oplevet tendens til at gøre arbejdsgange tunge og komplicerede".

I forlængelse heraf kommer et udbredt ønske om mere fart på udvikling af en mere helhedsorienteret organisation i styrelsen. Selv om centrene i Kunststyrelsen blev etableret som nye enheder i samlet regi i 2003, så er det en udbredt vurdering blandt de interviewede, at centrene stadig i for høj grad fungerer som selvstændigt lukkede enheder. Dette bekræftes af flere centerchefer, der fremhæver, at man kunne lære af hinandens måder at gøre tingene på i langt højere grad end tilfældet er i dag, men at det vanskeliggøres pga. travlhed og pres på ressourcerne i kombination med manglende tradition for at samarbejde på tværs og dele erfaringer og metoder.

I forhold til intentionen om at skabe bedre mulighed for at udnytte de faglige og administrative kvalifikationer med de kunstfaglige og projektmæssige er det vores vurdering, at der er et stykke vej at gå endnu. De potentialer, der er i at have kompetencerne i samme hus, forekommer ikke at være indfriet. Kunstrådslovens intention om at sikre helhed og sammenhæng i kunststøt-

tesystemet skal også gælde for det administrative bagland. De forestående og igangværende fælles projekter omkring bl.a. LEAN, elektronisk sagsbehandling mv. er formodentlig skridt på vejen og vil være anledninger til at se de mere administrative praksisser efter i sømmene og etablere et mere samarbejdende støttesystem til gavn for sekretariatsbetjeningen.

Men det, vi især har hørt i forhold til udviklingsbehov i styrelsen, drejer sig om udvikling af en fælles kultur. Det er naturligt, at fusioner tager tid at få gennemført. Det er imidlertid vores vurdering, at der efter 4½ år ikke længere er tale om opstartsrelaterede forhold, men om forhold, der er blevet strukturelle og en del af kulturen i den nye organisation.

Flere interviewede fra både udvalg og administration beskriver, at der kan opleves et dilemma for den enkelte medarbejder mellem det at være embedsmand, og det at være kunsthøjlig kvalificeret. Det kommer for eksempel til udtryk, når sagsbehandlingen udelukkende eller fortrinsvist er af administrativ, og ikke kunsthøjlig karakter. Selvom det naturligvis er indiskutabelt, at en embedsmands rolle er af administrativ karakter, så er der på dette særlige område en række krav fra brugere og omverden, der gør, at man med fordel kunne trække mere på den administrative medarbejders kunsthøjlige kompetence og herved aflaste udvalgsmedlemmerne.

Vi anbefaler derfor, at der arbejdes målrettet og samlet med organisationskulturen og med samarbejdet mellem udvalg og fagcenter med henblik på at skabe en mere bæredygtig arbejdsdeling, hvor der trækkes på de forskellige aktørers kompetencer der, hvor de er bedst.

6.8 Afsluttende diskussion og vurdering

Samlet set er det vores vurdering, at Kunstrådets struktur som udgangspunkt er hensigtsmæssig i forhold til at forvalte opgaverne og Kunstrådslovens intention. Særligt principperne om karens og udpegelser fungerer hensigtsmæssigt, ligesom clear cut princippet, trods kritik i forbindelse med overgangen fra den første til den anden periode, er med til at sikre muligheden for nye prioriteringer og synspunkter og for, at et nyt Kunstråd kan sætte sin egen dagsorden.

Der har været en del udfordringer forbundet med overgangen fra tidligere råd og centre til den nye struktur, og der er fortsat forhold omkring kompetencefordelingen som det kunne være hensigtsmæssigt at præcisere.

Vores vurdering er, at den automatiske uddelegering fra det overordnede råd til udvalgene via forretningsordenen er blevet skærpet i forbindelse med det nye Kunstråds tiltrædelse. Herunder er det nye Kunstråds beslutning om i højere grad at uddelegere opgaven med de tværgående initiativer til udvalgene med til at give en stor grad af autonomi hos udvalgene, for så vidt angår den reelle uddeling af midler og kunsthøjlige beslutninger. Vi foreslår her, at en intern proces-evaluering danner grundlag for evt. præcisering af kompetenceforhold i forretningsordenen.

Det overordnede råds kompetence, er i praksis begrænset af rammerne i forretningsordenen, finansloven og basislovene, samt af den aktuelle økonomiske situation hvor de frie midler er en del mindre end tidligere. I den situation vurderer vi, at det nye overordnede råds beslutninger om at prioritere få, og mere overordnede indsatser højt, og være klar i fravalgene, samt konkret at sende opgaven med de tværkunstneriske projekter ud i udvalgene, er hensigtsmæssig. Det gælder ikke kun i lyset af de færre midler, men også i relation til udfordringen med ikke at drukne i ansøgninger og enkeltsager, og diskussionerne om tværkunstneriske kompetencer, og hvem der med rette kan sige at besidde dem.

Men det er afgørende for Kunstrådet som en sammenhængende konstruktion, der udgør mere end blot "summen af kunstarterne", at der er frie midler af en vis størrelse til rådighed for en overordnet indsats. Niveaue for 2007 er efter vores vurdering for lavt, hvis det overordnede råd skal have mulighed for at gøre sin indflydelse gældende.

Med den aktuelle arbejdsdeling mellem overordnet råd og udvalg mener vi, at det er vigtigt, at det overordnede råd påtager sig rollen som garant for de tværkunstneriske prioriteringer og den nyskabende og eksperimenterende kunst. De enkelte udvalg kan have en naturlig tendens til at fokusere (for) snævert på basisfagligheden. Dette ligger mere eller mindre i sagens natur og er fuldt ud legitimt. Vi tror imidlertid, at der med det overordnede råds uddelegering af opgaven (uden ekstra midler) skal følge en åben drøftelse og anerkendelse blandt alle udvalg og medlemmer af, at det er *hele* Kunstrådet, der har en forpligtelse til at leve op til lovens intentioner om helhed og sammenhæng samt fokus på eksperimenterende og nyskabende kunst.

I forhold til sekretariatsbetjeningen af Kunstrådet er det vores vurdering, at den isoleret set fungerer tilfredsstillende for så vidt angår den service, som det overordnede råd og udvalgene får. Derudover ser vi et behov for forbedringer i forhold til lovens intention om helhed og sammenhæng, samt i forhold til aspekter omkring organisationskulturen samt embedsmandsrollen i kunststøttesystemet.

Repræsentantskabets funktion i Kunstrådsstrukturen har i praksis vist sig primært at være som udpegningsorgan, bl.a. fordi der hverken er kompetence eller beslutningsmyndighed tillagt organet i Kunstrådsloven. Som konsekvens heraf mener vi, der bør ske en tilpasning af Lovens formål omkring repræsentantskabet, samt at man fx etablerer mødeformen som et mere bredt kunstpolitisk forum – i stil med de tidligere "Sorømøder".

Statens Kunstfond og Kunstrådet fungerer i dag som en parallel, tostrengt kunststøttestruktur, uden noget konkret samarbejde. Alternativ til ovenstående anbefaling omkring repræsentantskabet, kan man overveje at lægge de to repræsentantskaber sammen, så man får et samlet repræsentantskab for den danske kunststøtte, forankret i den tradition og den mere konkrete rolle, som findes i Statens Kunstfonds repræsentantskab.

7 DET INTERNATIONALE SAMARBEJDE

I det følgende belyser vi først de centrale aktører og den overordnede struktur på det internationale område, dernæst Kunstrådets interne organisering i forbindelse med den internationale kulturudveksling.

7.1 Aktører og opgaver

De centrale aktører i det internationale arbejde vedrørende kunst og kulturformidling er dels de primære aktører i relation til Kunstrådet (punkt 1-2), dels de øvrige aktører, som Kunstrådet samarbejder med (punkt 3-5):

1. Kunstrådet
2. Kunststyrelsen
3. Den tværministerielle styregruppe
4. Det Danske Kulturinstitut
5. De danske repræsentationer i udlandet

Hertil kommer en række styrelser, faglige centre, organisationer og større kulturinstitutioner. Hovedaktørerne (herefter "de internationale aktører") og deres opgavefelt skitseres nedenfor.

1. Kunstrådet har som overordnet formål at "fremme udvikling af kunsten i Danmark og dansk kunst i udlandet"²⁷. I det første Kunstråds internationale handlingsplan²⁸ beskrives visionen for dets internationale arbejde som følger:

-
- At styrke udviklingen og kvaliteten i dansk kunst gennem målrettede udvekslingsprojekter med engagerede samarbejdspartnere
 - At skabe international interesse for dansk kunst for derigennem at give nye muligheder for danske kunstnere i udlandet og give dansk kunst indflydelse på den internationale kunstneriske dagsorden.
-

Kunstrådet konkretiserer de internationale opgaver i forbindelse med handlingsplanerne; der skal i tilknytning til disse laves en selvstændig international handlingsplan.

Kunstrådet har uddelegeret en væsentlig del af det fagspecifikke internationale arbejde til udvalgene. Der er således kompetence og midler til internationalt arbejde såvel i det overordnede råd som i udvalgene. Billedkunsten har herudover et særskilt internationalt udvalg, Internationalt Billedkunstudvalg, nedsat af Kulturministeren.²⁹

2. Kunststyrelsen varetager både strategiske, rådgivende og udførende opgaver på det internationale område. Konkret er opgaveporteføljen:

- Koordinering og strategiudvikling for den tværministerielle styregruppe
- Rådgivning af kulturminister, departement og miljøer om international kunstformidling
- Sekretariatsbetjening af Kunstrådet i internationale forhold
- Operatøropgaver og udførende opgaver for den tværministerielle styregruppe (enkelstående opgaver og langsigtede forankrings- og netværksopgaver)
- Information om og dokumentation af dansk kunst internationalt.

²⁷ Kunstrådsloven, § 1

²⁸ Handlingsplan for Kunstrådets internationale opgaver, 13. oktober 2004

²⁹ I henhold til Kunstrådsloven § 6

Kunststyrelsen afholder et årligt informationsmøde for medarbejdere fra Udenrigsministeriet og ambassaderne, Kulturministeriet, Kunststyrelsen, de kunstfaglige centre og institutioner, der i øvrigt arbejder med international kulturudveksling.

3. Den tværministerielle styregruppe for internationalt kultursamarbejde består af embedsmænd fra Udenrigsministeriet, Kulturministeriet og Kunststyrelsen. Styregruppen har et tosidet formål, et kunstpolitisk sigte (Cultural Diplomacy³⁰) og et udenrigspolitisk sigte (Public Diplomacy), formuleret i følgende overordnede opgaveportefølje:

- at forbedre kendskabet til dansk kunst og kultur i udlandet
- at fremme kendskabet til Danmark og aktuel dansk politik

Samarbejdet er funderet på en samarbejdsaftale³¹ og rullende treårige handlingsplaner.

4. Det Danske Kulturinstitut er en selvejende institution, som modtager en årlig bevilling fra Kulturministeriet. Aktuelt er der ikke nogen kontraktlig ramme, men der arbejdes på at etablere en sådan mellem Kunststyrelsen og Kulturinstituttet.

Instituttet har et repræsentantskab på i alt max 60 personer og en bestyrelse på 7 personer. Dets formål er ”i vekselvirkning med udlandet at oplyse om Danmarks kultur, kunst og samfundsliv til fremme af den mellemfolkelige forståelse samt fremme kendskabet til udenlandsk kultur i Danmark. Til opfyldelse af formålet opretter Kulturinstituttet bl.a. afdelinger i udlandet³². Ud over hovedsædet i København er der 10 kulturinstitutter i udlandet. Der er netop etableret et nyt i Brasilien.

5. Danske repræsentationer i udlandet, ambassader mv. Danmark har i alt repræsentationer i ca. 100 lande. De enkelte ambassader vægter det internationale kulturarbejde forskelligt, og samlet set er der omkring 25 årsværk, der direkte anvendes til internationalt kultursamarbejde.

7.2 Overordnet struktur og samarbejde

Strukturen for det internationale kultursamarbejde har gennem de seneste 10-15 år løbende været til debat. Ønsket om en klar og stringent struktur, koblet med mange forskellige aktører og forskelligrettede interesser har dannet afsæt for flere forskellige organiseringer gennem tiden. Med Kunstrådsloven lå som overordnet intention at ”forbedre koordinering af international kunst- og kulturudveksling og skabe bedre sammenhæng mellem national kunststøtte og internationale indsatser”.

Hovedparten af interviewpersonerne har to overordnede vurderinger af struktur og samarbejde på området:

- Samarbejde på det internationale område er bedre end hidtil og i højere grad til gavn for kunsten og kunstnerne
- Strukturen er fortsat kringlet og ugennemskuelig

³⁰ Begreber hentet fra udenrigstjenesten, bl.a. belyst i *Diplomati og globalisering*, Uffe Andreasen

³¹ Samarbejdsaftale mellem Udenrigsministeriet og Kulturministeriet om den internationale kulturudveksling i Kunststyrelsen

³² Vedtægter for den selvejende institution Det Danske Kulturinstitut

De 9 principper

Kvalitet
 Interesse udefra
 Fokusering
 Netværksorganisering
 Fleksibilitet
 Enkelthed
 Markedsføring
 Opfølgning
 Evaluering

Når det gælder det forbedrede samarbejde, refererer stort set alle de adspurgte til KIU-rapporten, som Kunstrådet fik udarbejdet i 2004. Her fremkom forslag til 9 principper for det internationale kultursamarbejde, vist i boksen til venstre.

Flere af de interviewede beskriver, at der med KIU-rapporten er skabt en fælles platform, hvor man samledes om at fremme netværk, gensidighed og langsigtede strategier. "Der er behov for geografiske prioriteringer koblet med kulturfaglig relevans", fremfører en international aktør og fortsætter: "nærområderne er ofte de vigtigste, selv om det ikke er så eksotisk at tage til Østeuropa eller Sverige".

Rapporten betoner også, at aktiviteter inden for såvel Cultural som Public Diplomacy kan have en berettigelse, blot skal der være klar kommunikation omkring formål og rammer. Dette er der forskellige synspunkter på blandt de adspurgte. "Tværgående fremstød duer ikke. De er glemt dagen efter", siger en international aktør. Et udvalgsmedlem fremhæver forskellen mellem kunstarterne og vurderer, at fx litteratur næppe kan få udbytte af sådanne tværgående arrangementer, men at andre kunstarter kan, hvis de er godt planlagt.

Vi vurderer, at de ni principper er gode og enkle, og at de har vist deres bæredygtighed. Videre vurderer vi, at den stigende klarhed omkring, hvornår en international aktivitet har fokus på Cultural, hhv. Public Diplomacy er positiv. Det virker for os at se, som om der er skabt en god samarbejdsplatform. Samtidig er der stadig mange stærke holdninger i miljøerne vedrørende større internationale fremstød, som har virket uhensigtsmæssigt i forhold til de deltagende og præsentationen af dansk kunst. Uanset om dette er udtryk for myter og gamle historier, der lever videre, eller det er fakta og aktuelle oplevelser, ser vi et behov for, at man – over for miljøerne – bliver mere klar og eksplicit i kommunikation og handling omkring disse forhold. Videre foreslår vi, at man i stigende grad lader den internationale kunststøtte fordele med direkte rådgivning fra relevant faglig ekspertise i Kunstrådet, hvilket det internationale billedkunstudvalg foreslår i den nye handlingsplan, og at man ligeledes her er tydelige omkring dette.

Det andet hovedsynspunkt er, at strukturen på det internationale område fortsat er "kringlet og ugennemskuelig", og at "bevillingerne ikke bliver udnyttet optimalt". Temaerne belyses i det følgende. Fra mange sider efterspørges en øget klarhed i strukturen. Flere af brugerne beretter om forskellige svar på spørgsmål og på ansøgninger, afhængig af om man spørger "på den ene eller den anden etage" i Kunststyrelsen og refererer her til Kunststyrelsens forskellige enheder, som beskæftiger sig med internationale opgaver. Flere af de internationale aktører peger endvidere på ugennemsigthed i beslutnings- og kompetencegange i tilknytning til Kunststyrelsen og den tværministerielle styregruppe.

Fra Udenrigsministeriets side bemærkes det, at mange af de tiltag, der sættes i værk i forlængelse af beslutninger i den tværministerielle styregruppe, direkte eller indirekte har indflydelse på ressourcetrækket for ministeriets repræsentationer. Det vurderes at være problematisk, og der ønskes som minimum mere åbenhed og systematik omkring dette. Kunstrådet noterer sig, at det i forhold til den tværministerielle styregruppe er sat uden for indflydelse på trods af stort sammenfald i opgaver og interessenter, ligesom Kunststyrelsens fagcentre betoner det uhenigtsmæssige i, at kommunikationen til tider går udenom dem. Fra både Udenrigsministeriet og Kunstrådet efterspørges således en større åbenhed fra Kunststyrelsens side, herunder skriftlighed i forhold til både indholdsmæssige og økonomiske disponeringer, hvor der fx gives mere rimelige frister, og hvor beslutningerne kommer den rigtige vej ind i systemerne.

I samme forbindelse peger flere af de internationale aktører på, at de samlede budgetter og ressourcer til det internationale arbejde udnyttes i alt for ringe grad. Flere interviewpersoner fremhæver det uhensigtsmæssige i "at have mursten på to adresser i flere af de markante kulturbyer i verden". Andre efterspørger mere synergi i ressourceanvendelsen, men problematiserer samtidig forslaget. "Området er præget af rivalisering mellem institutionerne og kamp om midlerne. ... Der er en indbygget modsætning i dette felt, fordi vi både er samarbejdspartnere og konkurrenter".

Den tværministerielle styregruppe kan iværksætte egne udvekslingsprojekter, og den kan koble sig sammen med øvrige aktører. Det var oprindeligt hensigten, at Kunstrådet skulle bidrage til at udforme og realisere gruppens handlingsplan, og at Kunstrådets formand skulle inviteres efter behov. Dette har endnu ikke fundet sin form i praksis.

Vi anerkender arbejdet med til stadighed at professionalisere rammerne for det internationale samarbejde, og vi ser ikke, at målet er en 100% homogen organisation, hvor alt koordineres fra én central instans. Med den altomfattende globalisering er dette antageligt ikke hverken muligt eller ønskeligt. Men som strukturen er i dag, oplever vi fire parallelsystemer: 1) Den tværministerielle styregruppe, 2) Kunstrådet og fagcentrene, 3) Udenrigsministeriet og dets udenlandske repræsentationer, der til tider benytter sig af de samme midler og medarbejdere, uden at dette på forhånd er aftalt, samt 4) Det Danske Kulturinstitut.

Samlet set vurderer vi, at dette er uhensigtsmæssigt, både set i forhold til klarhed, kommunikation og legitimitet udadtil og i forhold til samarbejde og optimal udnyttelse af midlerne. Kunststyrelsens årlige informationsmøde er i den forbindelse blevet fremhævet at flere af parterne som et forum, hvor aktørerne kan samles og udveksle viden og sætte internationale temaer til debat. Vi ser dette som et godt forum, der med fordel kan videreudvikles med henblik på at tilvejebringe klarhed, synergi og sammenhæng.

Endelig vil vi foreslå, at der på det operationelle niveau sættes ind med systematisk kompetenceudvikling vedrørende internationalt arbejde, øget videndeling på tværs af Kunststyrelsens internationalt arbejdende enheder og medarbejdere samt fortsat fokus på metodeudvikling i forhold til ligeværdige partnerskaber.

7.3 Kunstrådets internationale organisering

Opgaver og indsatsområder

Såvel det første som det nye Kunstråd har prioriteret det internationale arbejde særdeles højt. Det nye overordnede råd søger (som tidligere nævnt) i højere grad at bevæge sig væk fra decideret ansøgningsbehandling og hen imod større programmer og rammesætning. Et ud af fire overordnede indsatsområder er således "Kunsten og globaliseringen". Ligeledes fremhæves de ni KIU-principper, kombineret med fire konkrete prioriteringer:

- Gæsteophold i Danmark for udenlandske kunstnere inden for alle 4 kunstarter (residencies), som en videreudvikling af DIVA, der alene havde fokus på billedkunstnere
- Besøgsprogrammer, gerne på tværs af kunstarter
- Større tværkunstneriske internationale projekter, fx festivaler og lign. begivenheder i Danmark
- Nye samarbejdspartnere, herunder kontaktetablering til eksterne finansieringskilder med henblik på medfinansiering.

De enkelte udvalg supplerer herefter temaet og konkretiserer egne prioriteringer og støtteformål, specifikt i forhold til egen kunsthøjhed og særlige geografiske prioriteringer og formidlingsformer. Den arbejdsform virker for os at se hensigtsmæssigt og kan medvirke til at give en mere klar opgave- og kompetencefordeling mellem det overordnede råd og udvalgene.

Økonomi

Bevillingen til det internationale arbejde skal beskrives i to dele.

- Midlerne under *International Kulturudveksling* (Kategori 1, tabel 5.4.) har udgjort hhv. 15,2 (2004), 15,6 (2005), 16,2 (2006) og 16 mio. kr. (2007). Disse midler stammer oprindeligt fra budgetterne i de tidligere informationscentre, som varetog det internationale arbejde, og beløbsstørrelserne blev mere eller mindre direkte videreført derfra. Fordelingen af midlerne på kunstarter afspejler således de tidligere centres midler til internationalt samarbejde, hvilket fx betyder, at andelen af internationale midler til billedkunsten udgør ca. 46% af totalbeløbet.
- *Supplerende midler*, som stammer fra bevillinger øremærket de enkelte kunstarter (Kategori 2, idet de i tabel 5.4. figurerer som del af de enkelte udvalgs frie midler). De supplerende midler udgør p.t. samme størrelsesorden som bevillingen til International Kulturudveksling (målt på baggrund af bagudskuede opgørelser, 16 mio. kr.). Fordeling mellem kunstarterne er nogenlunde omvendt proportional i forhold til fordelingen under International Kulturudveksling. Det betyder således, at de fire kunstarter råder over internationale midler i nogenlunde samme omfang. I et notat fra Kunststyrelsen³³ redegøres for en række forhold vedrørende disse midler. Det fremgår, at Kunstrådet har kompetencen til at fordele finanslovens bevilling, og det er altså sådan, at de supplerende midler er fremkommet og fordelt.

Hvorvidt den form for fordelingspraksis i virkeligheden har som konsekvens, at midlerne til national kunststøtte udhules mest for de kunstarter, der som udgangspunkt i 2003 ikke havde så mange internationale midler, og hvorvidt det i givet fald er rimeligt, kan antagelig diskuteres. Det har vi imidlertid ikke forudsætningerne for i denne undersøgelse.

Det internationale Billedkunstudvalg

Et særligt forhold i den interne rådsorganisering er Det internationale Billedkunstudvalg. Udvalget hviler på "kan-paragraffen" under § 6 i Kunstrådsloven, hvori det fremgår, at "ministeren endvidere kan nedsætte et udvalg for dansk billedkunst i udlandet". Udvalget blev etableret som en videreførelse eller erstatning for Center for Dansk Billedkunst, der blev nedlagt i forbindelse med strukturændringen i 2003. De tilsvarende centre, Litteraturinformationscentret og Musikinformationscentret, blev ligeledes nedlagt og den opbyggede viden og kompetence søgt overflyttet til Kunststyrelsen og de respektive fagcentre. Det internationale Billedkunstudvalg har – som det eneste udvalg - ikke repræsentation i det overordnede råd. I betænkningen over forslag til Kunstrådsloven³⁴ fremgår følgende:

"Oprettelsen af det særlige udvalg for dansk billedkunst i udlandet er et udtryk for, at partierne bag den politiske aftale har lyttet til de stærke ønsker fra betydende organisationer og institutioner inden for det billedkunstneriske område, som har pointeret, at der for billedkunstens vedkommende er behov for at bevare tre indgange til kunststøtten. (...) Udvalget er fra Kunstrådets start således en del af strukturen. (...) Fra andre sider af kunstlivet er det blevet fremhævet, hvor vigtigt det er at samtænke den nationale og den internationale indsats. Det bør således være muligt at ændre denne særløsning for billedkunsten, hvis der på et senere tidspunkt skulle være ønske om det."

I dette svar fremgår flere historiske forhold, som er centrale for vurderingen af udvalget som konstruktion, og som også går igen i vore interviews. Dels har man inden for billedkunsten (som på de andre områder) haft et stærkt ønske om at videreføre de gode netværk, aktiviteter og den succes, som centret stod for, dels har man formået bl.a. i kraft af stærkt lobbyarbejde at fastholde positionen i form af et særskilt udvalg. Samtidig er det værd at notere sig, at Kulturministeren i sit svar adresserer den mulighed at ændre "særløsningen", som han benævner det.

³³ Bilag til et Kunstrådsmøde 6. december 2006

³⁴ Betænkning, afgivet af folketingets kulturudvalg, 12.3. 2003

Fortalerne for at *bevare* det internationale udvalg understreger, at det er andre kompetencer, der skal til i et internationalt udvalg. Fortalerne for at *samle* de to billedkunstudvalg mener ikke, at der nødvendigvis er tale om et kompetencespørgsmål, idet de mener, at disse kompetencer (herunder internationale netværk og kendskab til bl.a. gallerier i udlandet) ligger i begge udvalg og i Kunststyrelsen.

Nogle få interviewpersoner, primært tidligere rådsmedlemmer, er positive på det internationale billedkunstudvalg og fremsætter forslag om at lave internationale udvalg for de øvrige kunstarter. De resterende interviewpersoner udtrykker næsten enstemmigt forundring over billedkunstens særstatus. Flere af disse stiller spørgsmålstegn ved, i hvor høj grad det internationale billedkunstudvalg forvalter støtten på en anden måde, end det ville kunne gøres i Billedkunstudvalget. Selv fremhæver det nye internationale billedkunstudvalg i handlingsplanen for 2007-11 "de fornemme resultater" fra det første internationale billedkunstudvalg, og beskriver disse som "frugten af en målrettet satsning på det netværksbaserede arbejde frem for de traditionelle kulturpolitiske satsninger på nationale fremstød".

Fællesdelen i handlingsplanen prioriterer (som nævnt) Kunsten og det globale og beder de enkelte udvalg respondere herpå. Det ser vi som centralt i forhold til behovet for et særligt internationalt billedkunstudvalg. Hertil kommer Kunstrådsloven og dens grundlæggende intention om at styrke helhed og sammenhæng i kunststøtten mellem det nationale og det internationale, herunder forbedre koordinering af internationale kunst- og kulturudvekslinger og skabe bedre sammenhæng mellem national kunststøtte og internationale indsatser. Endelig gælder, at den generelle udvikling i globaliseringen direkte og indirekte fordrer, at flere og flere nationale anliggender også tænkes internationalt.

Set i lyset af dette og de overordnede diskussioner vurderer vi, at man med fordel kan samorganisere Det internationale Billedkunstudvalg og Billedkunstudvalget. Herved kan der samlet set ske en bedre koordinering mellem den nationale og den internationale billedkunst, jf. både loven og Kunstrådets handlingsplan, samt antagelig mellem billedkunsten og de øvrige udvalg. Videre kan midlerne til udvalgets medlemmer kanaliseres over i kunststøtten, ligesom der antagelig kan hentes en mindre effektiviseringsgevinst, og der kan skabes en øget enkelhed og parallelitet med organiseringen for de øvrige tre kunstarter. En sådan sammenlægning skal naturligvis ske på en forsvarlig måde i forhold til historik, oparbejdet international kompetence og erfaring. Sekretariatsbetjeningen kan ske som hidtil, idet Fagcentret for billedkunst også i dag betjener begge udvalg.

7.4 Afsluttende diskussion og vurdering

Sammenfattende gælder, at samarbejdet om det internationale kunst- og kulturarbejde fungerer bedre end hidtil. De formulerede ni principper udgør en god platform, der har medvirket til at samle parterne om en fælles holdning og prioritering af metoder og indsatser i det internationale arbejde. Til gengæld vurderes strukturen på det internationale område fortsat at være kompleks og ugennemskuelig. Der er mange forskellige parter uden en entydig arbejds- og kompetencedeling. Dette er u hensigtsmæssigt både i forhold til klarhed og konsistens over for miljøerne og for en optimal ressourceanvendelse.

Kunstrådet har på forskellig vis videreført og videreudviklet det internationale arbejde, som tidligere lå i informationscentrene. Med den nye handlingsplan lægges op til en klar kompetencefordeling mellem det overordnede råd og udvalgene samt en god mulighed for at styrke sammenhæng mellem den nationale og den internationale kunststøtte.

I forlængelse heraf vurderer vi, at man med fordel kan sammenlægge de to billedkunstudvalg og foretage en lovændring i konsekvens heraf. En sammenlægning skal ses i lyset af den stadig stigende globalisering og ønsket om at styrke sammenhæng og helhedstænkning mellem det nationale og det internationale og på tværs af fagudvalgene.

8 BILAG 1: KILDELISTE

Dansk Kunsthåndværkerråd, *Nyhedsbrev nr. 59*, november 2007

Danske Kunsthåndværkere (2007): *Brev til Kunstrådets Repræsentantskab*, 20. december 2007

Det Danske Kulturinstitut (2007): *Årsrapport 2006*

Det Danske Kulturinstitut: *Vedtægter for den selvejende institution Det Danske Kulturinstitut*

Folketingets Kulturudvalg (2003): *Betænkning over forslag til lov om Kunstrådet*, afgivet den 12. marts 2003

Folketingets Kulturudvalg (2003): *Betænkning over forslag til lov om Kunstrådet*, L 128, bilag 43, februar 2003

Kulturministeriet (2005): *Akt nr. 82, Tilslutning til overførsel af 3,2 mio. kr. i 2005 fra Kunstrådets støtteordninger til Kunststyrelsens driftsbevilling*, 11. januar 2005

Kulturministeriet (2007): *Akt nr. 100, Tips- og lottomidler, kulturelle formål*, 25. april 2007

Kulturministeriet og Udenrigsministeriet (2007): *Samarbejdsaftale mellem Udenrigsministeriet og Kulturministeriet om den internationale kulturudveksling i Kunststyrelsen*, 30. maj 2007

Kunstrådet (2006): *Evalueringsrapport af sekretariatsbetjeningen for Kunstrådets udvalg*, 9. august 2006

Kunstrådet (2005): *Flerårige driftstilskud*, bilag ved Kunstrådets møde den 2. marts 2005

Kunstrådet (2004): *Handlingsplan for Kunstrådet for 2003-2006*, vedtaget på Kunstrådets møde den 7. januar 2004

Kunstrådet (2004): *Handlingsplan for Kunstrådets internationale opgaver*, 13. oktober 2004

Kunstrådet (2007): *Internationale opgaver*, april 2007

Kunstrådet (2008): *Kunstrådets bevillingsgrundlag 2007*, revideret version af bilag fremsendt til Kunstrådets møde den 6. december 2006

Kunstrådet (2003): *Kunstrådets forretningsorden*, vedtaget 10. juni 2003

Kunstrådet (2008): *Kunstrådets handlingsplan 2007-2011*, Kunststyrelsen januar 2008

Kunstrådet (2006): *Notat: Kunstrådets bevillingsgrundlag 2006 som vedtaget på møde den 11. januar 2006*, 24. januar 2006

Kunstrådet (2007): *Opsamling fra repræsentantskabernes fællesmøde, onsdag den 26. september 2007 kl. 11.30-15.00 i Dansk Design Center*. Dateret 26. oktober 2007

Kunstrådet (2004): *Rapport fra Kunstrådets udvalg vedr. det internationale kultursamarbejde*, 31. maj 2004

Kunstrådet (2004): *Årsberetning 2003*, vedtaget på Kunstrådets møde den 26. maj 2004

Kunstrådet (2005): *Årsberetning 2004*, vedtaget på Kunstrådets møde den 6. april 2005

Kunstrådet (2006): *Årsberetning 2005*, vedtaget april 2006

Kunstrådet (2007): *Årsberetning 2006, Kunstrådets resultater 2003-2006 og anbefalinger til næste råd*, april 2007

Kunststyrelsen (2004): *Notat om arbejdsdeling mellem Statens Kunstfond og Kunstrådet*, 8. oktober 2004

Kunststyrelsen (2005): *Notat om flerårige driftstilskud*, Vagn Jelsøe 12. februar 2005

Kunststyrelsen (2005): *Kommunikation mellem departementet, Kunstrådet og dets fagudvalg og Kunststyrelsen*, 18. marts 2005

Kunststyrelsen (2006): *Notat: Finansloven for 2007 – et overblik*, 3. oktober 2006

Kunststyrelsen (2007): *Notat om finanslovsforslaget for 2008 (FFL08) – et overblik*, 4. september 2007

Kunststyrelsen (2004): *Notat om redegørelse for mulige forenklinger af kunststøtteordningerne*, 25. august 2004

Kunststyrelsen (2007): *Årsrapport 2006*, 30. marts 2007

Liebst, Lars (2006): *Brev til Brian Mikkelsen*, ultimo 2006 (ikke dateret)

Lov om billedkunst, nr. 1004 af 29. november 2003

Lov om Kunstrådet, Lov nr. 230 af 02/04/2003

Lov om litteratur, nr. 1005 af 29. november 2003

Lov om musik, nr. 1001 af 29. november 2003

Lov om ophævelse af Kulturministeriets udviklingsfond, lov nr. 206 af 15/04/2002

Lov om teater nr. 1003 af 29. november 2003

Lov om ændring af teaterloven, nr. 519 af 21. juni 2005

Mikkelsen, Brian (2005): *Brev til Direktør Poul Bache*, Kunststyrelsen 19. december 2005

Mikkelsen, Brian (2003): *Forslag til Lov om Kunstrådet*. Fremsat den 15. januar 2003 af kulturminister Brian Mikkelsen

Mikkelsen, Brian (2003): *Skriftlig fremsættelse: L 128 (som fremsat): Forslag til Lov om Kunstrådet*.

Musikudvalget (2006): *Notat til Kunstrådet vedrørende sekretariatsbetjeningen for Kunstrådets udvalg*, 29. maj 2006

Nielsen, Søren Bojer (2005): *Brev vedrørende kunstrådsstruktur*, 7. august 2005

Rambøll Management for Kulturministeriet (2005): *Undersøgelse af Kunststyrelsens økonomi og effektivitet*, november 2005

Scenekunstudvalget (2006): *Notat til Kunstrådet vedrørende sekretariatsbetjeningen for Kunstrådets udvalg, 28. april 2006*

Sjørup, Karen og Charlotte Kirkegaard for Kunstrådet (2007): *Kvinder i Kunst*, marts 2007

Skot-Hansen, Dorte m.fl. (2001): *KUF i det uprøvede grænsefelt*, Center for Kulturpolitiske studier, 2001

Statens Kunstfond og Kunstrådet (2004): *Samarbejdsaftale mellem Statens Kunstfond og Kunstrådet*, 19. oktober 2004

Synovate/Vilstrup for Kunststyrelsen (2007): *Brugerundersøgelse af tilskudsordninger*. Kvantitativ undersøgelse, december 2007